

**Jaarverslag
&
Jaarrekening
2018**

Inhoudsopgave

Inleiding.....	5
Gemeentebestuur	13
Beleidsverantwoording	15
1. Wonen	17
Ruimtelijke ontwikkeling	18
Infrastructuur.....	22
Groen.....	25
Milieu	27
Wat heeft het gekost?	30
2. Werken	35
Bedrijvigheid	36
Onderwijs	39
Wat heeft het gekost?	42
3. Vrije tijd	45
Cultuur	46
Sport.....	48
Recreatie	51
Wat heeft het gekost?	53
4. Sociaal Domein	57
Sociaal domein	58
Wat heeft het gekost?	68
5. Bestuur & Organisatie	73
Samenwerking & positionering.....	74
Dienstverlening	76
Veiligheid.....	79
Financiën	83
Wat heeft het gekost?	86
Paragrafen	91
Lokale heffingen	92
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	98
Beheer en onderhoud kapitaalgoederen	103
Financiering	108
Bedrijfsvoering	112
Verbonden partijen	117
Grondbeleid	123
Subsidieverstrekking	132
Rechtmatigheid	134
Bezuinigingen.....	135

Jaarrekening	137
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	138
Balans per 31 december 2018	146
Toelichting op de balans	149
Vaste Activa	149
Vlottende activa.....	154
Passiva	158
Vlottende passiva.....	165
Het resultaat over 2018.....	170
Wet Normering Topinkomen	174
Schatkistbankieren.....	176
Financiële realisatie: rekening van baten en lasten.....	177
Algemene Dekkingsmiddelen	178
Reserves en Voorzieningen	179
Bijlagen	181
Bijlage 1 Kredieten.....	182
Bijlage 2 SiSa	184
Bijlage 3 Taakvelden	187
Bijlage 4 Mutaties reserves per programma.....	190
Bijlage 5 EMU-saldo	193

Inleiding

Begrotingsjaar 2018

In het jaarverslag legt het college van B&W verantwoording af aan de gemeenteraad over het gevoerde beleid in het afgelopen jaar en de hiermee gemoeide inzet van middelen. Tijdens de twee bestuursrapportages bent u gedurende het jaar 2018 al tussentijds op de hoogte gebracht van de belangrijkste afwijkingen op de begroting 2018-2021. Het jaarverslag en de daarmee gemoeide jaarrekening zijn het sluitstuk van deze P&C-cyclus. Het begrotingsjaar 2018 was een bijzonder jaar vanwege de gemeenteraadsverkiezingen. Een nieuw bestuur werd geïnstalleerd met een nieuwe gemeenteraad en een nieuw college. Om ruimte te bieden aan het nieuwe college kende de begroting 2018-2021 een beleidsarm karakter; daarmee was er ruimte voor nieuwe accenten. De beleidsmatige en financiële focus in de begroting lag op de uitvoering van de Toekomstvisie 2030 en de vertaling hiervan in een nieuw collegeprogramma 2018-2022,

Focus op Toekomstvisie

De gemeente Valkenswaard werkt consequent met de Toekomstvisie 2030 als kapstok voor de strategie en de beleidskeuzes voor de komende jaren. De Toekomstvisie kent drie pijlers: Sociale Cohesie, Innovatie en Leisure. Deze drie pijlers zijn vertaald naar de vijf thema's in de begroting. Deze thema's zijn herkenbaar als de vijf programma's van de begroting. De Toekomstvisie is in een traject samen met bewoners, organisaties, verenigingen en bedrijfsleven uitgewerkt in strategische keuzes voor deze vijf thema's. Kort samengevat gaat het om de volgende strategische keuzes:

- Wonen: met betrekking tot de korte termijn inzetten op huisvesting voor jongeren, op de middellange termijn op jonge (Brainport)gezinnen en de financiën ook langs die keuzes inzetten.
- Werken: inzetten op met name werkgelegenheidsontwikkeling in de vrijetijdsector en de Brainportindustrie.
- Vrije tijd: impuls op verblijfsrecreatie en innovatieve leisure.
- Sociaal domein: naast de wettelijke verplichtingen in geval van mogelijkheden voor niet-wettelijke keuzes deze met name maken richting de jongere generaties;
- Bestuur & Organisatie: fundamentele keuze voor overheidsparticipatie in beleid en communicatie.

De Toekomstvisie vormt al langer de beleidsmatige leidraad van de gemeente Valkenswaard en vormt ook de basis voor het collegeprogramma 2018-2022. Met betrekking tot de maatregelen die we de gemeenteraad hebben voorgesteld, is dan ook scherp gestuurd op in hoeverre deze maatregelen passen in de Toekomstvisie.

Kansen in het kader van de Toekomstvisie

Valkenswaard heeft volop economische en sociaal-maatschappelijke kansen die passen binnen de Toekomstvisie. Om deze kansen te verzilveren zijn de laatste jaren een groot aantal ambitieuze projecten opgestart; denk aan het gebiedsakkoord N69 (Westparallel, gebiedsimpuls en nulplusmaatregelen), het Masterplan Centrum en het programma Groote Heide Dommelland. Daarnaast zijn de afgelopen jaren ook een aantal nieuwe kansen voor Valkenswaard ontstaan. Denk hierbij aan de invoering van de Omgevingswet als kans om de Toekomstvisie 2030 te verankeren in het ruimtelijk domein. Om deze kansen te benutten is geïnvesteerd in de kwaliteit van de ambtelijke organisatie, er is met name gericht op de grote ontwikkelkansen die er liggen.

Het jaar 2018 kende voor Valkenswaard een aantal mooie resultaten in het kader van de Toekomstvisie 2030. Zo is in 2018 is de langverwachte overeenkomst voor de overdracht van de huidige N69 ondertekend. Daarnaast is via de provincie de gunning voor de aanleg van de nieuwe N69 verleend. Hiermee heeft Valkenswaard een belangrijke stap genomen voor de toekomst van het centrum en de leefbaarheid in de kern. Daarnaast is, na een periode van voorbereiding, een start gemaakt met de renovatie van winkelcentrum de Belleman. De gemeente ziet dit project als een pilot voor (overheids)participatie en de nieuwe omgevingswet. Dat betekent dat het budget én de uitvoering van de plannen, helemaal in handen zijn gelegd van de initiatiefnemers, met (ambtelijke) ondersteuning van de gemeente. Daarnaast zijn in 2018 belangrijke stappen gezet in

de uitwerking van het programma De Grote Heide Dommelland, waarmee een basis wordt gelegd om Valkenswaard als leisuregemeente in de Brainportregio neer te zetten.

Kansen benutten door samenhang

Voor het verzilveren van onze kansen is echter niet alleen de uitvoeringcapaciteit en kwaliteit van belang, maar ook samenhang tussen de opgaven is essentieel. Er is in de P&C-cyclus gekozen voor het benoemen van strategische doelen in vijf programma's. Het afgelopen jaar is geïnvesteerd om de samenhang binnen programma's te vergroten. In de programmabegroting voor 2018 is ook geprobeerd meer beleidsmatige samenhang tussen de programma's aan te brengen. Tevens is een uitvoeringsprogramma opgesteld voor de Transformatie Sociaal Domein, waardoor deze opgave integraal wordt benaderd.

Sociaal Domein als aandachtspunt

Naast de inhoudelijke successen, kende 2018 ook een overbesteding op de uitgaven voor het sociaal domein. Aangezien deze uitgaven ten laste van de algemene reserve komen en een structureel karakter kennen, is het prioriteit voor de gemeente Valkenswaard hier een balans in te vinden. Deze urgentie wordt gevoeld en in 2018 is daarom gestart met het programma Transformatie Sociaal Domein. Het programma moet leiden tot een beheersing van de uitgaven in het sociaal domein. Incidenteel kende de gemeente Valkenswaard een financiële meevaller door een succesvol beroep op het Fonds tekortgemeenten van de VNG en het Rijk. De gemeente Valkenswaard heeft een incidentele compensatie van € 956.102,- ontvangen. Aangezien deze compensatie reeds is verwerkt in de P&C-cyclus, heeft deze geen effect op het resultaat in deze jaarrekening.

Het resultaat ten opzichte van de begroting

De gemeenterekening 2018 laat een nadelig saldo zien ter grootte van € 3.348.000. In de 2e bestuursrapportage is een jaarrekeningresultaat van € 1.850.000 geprognosticeerd. Het resultaat wijkt ten opzichte van 2e bestuursrapportage circa € 1.500.000 af en wordt grotendeels veroorzaakt door de wachtgeldvoorziening, APPA, vastgoed, N69 en uitgaven binnen het sociaal domein.

Hieronder geven wij een overzicht van de belangrijkste afwijkingen tussen de begroting (na wijziging) en de rekening. Deze afwijkingen staan vermeld in de rechterkolom. Daarbij is ook aangegeven welke afwijkingen geheel of gedeeltelijk structureel doorwerken.

Afrondingsverschillen: Omdat bedragen in duizendtallen zijn, kunnen er afrondingsverschillen in de totalen zitten.

Resultaat per programma

Overzicht programma resultaten in (x € 1.000)	Saldo: Begroting 2018 na wijziging	Saldo: Realisatie 2018	Totaal	Afwijking incidenteel	Afwijking structureel
1: Wonen	-5.855	-6.143	-288	-258	-30
2: Werken	-3.758	-3.511	247	307	-60
3: Vrije Tijd	-5.117	-5.123	-6	-6	-
4: Sociaal Domein	-23.913	-24.517	-605**	-254	-351
5: Bestuur & organisatie*	37.098	35.946	-1.152	-1.120	-32
Totaal	-1.545	-3.348	-1.804	-1.331	-473

* Dit is inclusief overhead, onvoorzien, vennootschapsbelasting en algemene dekkingsmiddelen.

** In de 2^e berap 2018 is gemeld dat het verwachte tekort € 300.000,- zou bedragen. Dit is echter niet in de begroting verwerkt. Het totale tekort in de jaarrekening is € 605.000. Ten opzichte van de 2e berap is het tekort op het sociaal domein € 305.000.

De belangrijkste afwijkingen op hoofdlijnen (niet limitatief en groter dan € 50.000) zijn:

Onderwerp	Bedrag (€) (x € 1.000)	Voordeel / nadeel	Incidenteel/ structureel
<p>Vastgoed</p> <p>Er ontstaat een gering voordeel door de een éénmalige opbrengst van niet begrote verkopen van een pand aan de Kerkhofstraat (€ 115.000 gemeld in de 2e bestuursrapportage) en een perceel grond aan de Vest. Ook heeft de verkoop van restgronden meer opgebracht dan begroot. Tevens heeft de verhuur van gemeentegrond meer opgebracht.</p> <p>Daar tegenover stonden niet begrote uitgaven voor enkele onvoorziene asbestverwijderingen in de volkstuinen. Tevens is er capaciteit ingehuurd om het maatschappelijk vastgoed op orde te krijgen.</p>	132	Nadeel	I
<p>Gebiedsvisies (Eurocircuit)</p> <p>De overschrijding op gebiedsvisies is toe te wijzen aan de kosten voor de actualisatie van het bestemmingsplan Eurocircuit. In februari 2018 is hiervoor een aanvraag voor een aanvullend krediet door de raad deels gehonoreerd. Het beschikbare krediet met aanvulling door de raad voorzag niet in de noodzakelijke juridische ondersteuning voor de rechtszaken en inzet van specialistische juridische kennis om te bepalen wat illegaal en legaal is en hoe dit in het bestemmingsplan moet worden opgenomen. Verder betreft het onvoorziene kosten voor een breed uitgezette enquête. Tot slot betreft het meerwerkfacturen van het bureau dat de MER op stelt. Hierover zijn we in bespreking in hoeverre de gemeente bereid is deze te betalen.</p>	65	Nadeel	I
<p>N69</p> <p>De overschrijding van € 126.000 is te verklaren door een aantal factoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • voorfinanciering voor project vrachtwagenmaatregelen. Daarvoor is een bedrag van € 47.000,- voorgesloten. Dit bedrag wordt terugbetaald via een in 2019 beschikte subsidie en vanuit de facturatie van de overige kosten aan de participerende partijen. • het onderhandelingstraject met de provincie inzake de Uitvoeringsovereenkomst heeft enige jaren in beslag genomen en heeft in de eindfase naar de ondertekening van de overeenkomst in december 2018 nog een forse tijdinvestering gekost om het onderhandelingsresultaat in een overeenkomst te vervatten. Het hele onderhandelingsproces heeft uiteindelijk voor Valkenswaard ruim 3 miljoen euro meer opgeleverd dan de provinciale insteek waarmee de besprekingen begonnen. 	126	Nadeel	I

Onderwerp	Bedrag (€) (x € 1.000)	Voordeel / nadeel	Incidenteel/ structureel
Gezien deze grote financiële belangen voor de gemeente is het noodzakelijk inspanning via het programmaplan te leveren om dit onderhandelingsproces succesvol af te ronden, met een kostenoverschrijding als gevolg.			
Omgevingsvergunningen Dit betreft een voordeel op de inkomsten uit leges. Er zijn meer aanvragen binnengekomen, met name aanvragen met een grotere omvang.	69	Voordeel	I
Taakstelling inkomende subsidies Er zijn voldoende subsidies binnengehaald. Echter zijn deze niet ten gunste van de taakstelling gekomen, maar voor de bekostiging van de verschillende projecten.	70	Nadeel	I
Economische zaken Dit wordt met name veroorzaakt doordat uit 2017 overgehevelde middelen voor camerabeveiliging in 2018 niet zijn besteed.	51	Voordeel	S/I
Huisvestingsvoorzieningen Voortgezet Onderwijs (VO) Sinds 2001 heeft de gemeente een doordecentralisatieovereenkomst met schoolbestuur OMO voor de duur van 50 jaar. Overheidsgelden voor de gemeentelijke huisvestingstaak van het VO worden volledig overgedragen aan het schoolbestuur. Hierbij wordt gerekend met de normbedragen van de VNG. De VNG heeft bij publicatie van 21 november 2017 de indexering van de normbedragen onderwijshuisvesting 2018 gepubliceerd. Na enkele jaren negatieve indexering is de indexering voor 2018 bepaald op 8,56%. Het normbedrag per leerling voor de DDC vergoeding van 2018 is daarmee vastgesteld op € 334,91. In de begroting 2018 is geen rekening gehouden met een dusdanig hoge indexering.	60	Nadeel	S
Huisvestingsbeleid onderwijs Betreft de vrijval van de vooruitontvangen regeling 'verbetering binnenklimaat huisvesting primair onderwijs'.	60	Voordeel	I
Centrum voor Muziek en Dans Het aantal 'reguliere' leerlingen voor meerjarig buitenschools muziekonderwijs is lager dan begroot. Dit leidt enerzijds tot minder kosten voor docenten (formatie en inhuur) en anderzijds tot lagere opbrengsten uit leselden. Per saldo levert dit een voordeel op.	57	Voordeel	I

Onderwerp	Bedrag (€) (x € 1.000)	Voordeel / nadeel	Incidenteel/ structureel
De Hofnar exploitatie De verwachte verhuuropbrengsten zijn lager dan verwacht. Daarnaast is er meer onderhoud gepleegd dan voorzien.	70	Nadeel	I
Gebouwen sport Het tekort van €94.000 wordt veroorzaakt doordat de te verhalen kosten (vooral energiekosten) niet meer aansluiten bij de praktijk. Daarnaast wordt in een enkel geval de inkomsten uit verhuur aan verenigingen mee begroot terwijl de inkomsten worden geïnt door een externe partij (in dit geval de Belleman).	94	Nadeel	I
Binnenbad de Wedert In verband met verbouwing is het binnenbad gedurende 5 maanden gesloten geweest. Hierdoor zijn er minder opbrengsten gerealiseerd, maar zijn er ook minder kosten gerealiseerd (o.a. inhuur personeel)	138	Voordeel	I
Bijzondere bijstand Voor de armoedebestrijding kinderen zijn door het rijk middelen beschikbaar gesteld. Hiernaast heeft de gemeente middelen begroot voor kinderp participatie. Deze middelen beogen een zelfde doel. Hierdoor is een deel van de beschikbare middelen niet uitgegeven.	88	Voordeel	I
Uitvoeringskosten Kosten zoals arbeidsmakelaar zijn hier begroot maar verantwoord onder participatie. A2 bijdrage was in 2018 niet volledig correct begroot in dit programma. Nadeel is opgenomen in programma 5. Is aangepast vanaf 2019.	398	Voordeel	I
Eerstelijns jeugd Het budget voor subsidies ten behoeve van eerstelijns jeugdzorg is, in lijn met vorig jaar, niet geheel gebruikt. Dit betreffen subsidies die incidenteel verstrekt kunnen worden. Dit levert een incidenteel voordeel op.	105	Voordeel	I
PGB Jeugd Het per 1 januari 2015 ingevoerde trekkingsrecht PGB via de SVB en het grote aanbod aan gecontracteerde zorgaanbieders voor naturazorg, leidt de laatste jaren tot steeds meer afname van pgb houders. De begroting is hierop in afgelopen jaren aangepast.	84	Voordeel	I
Jeugdzorg met/zonder verblijf Het aantal kinderen dat jeugdhulp nodig heeft blijft stijgen. Het aantal beschikkingen in 2017 bedroeg 711 t.o.v. 1027 in 2018. Het aantal unieke kinderen dat jeugdhulp ontving in 2017 bedroeg 512 t.o.v. 614 kinderen in 2018. Deze tendens is in heel Nederland zichtbaar. De	592	Nadeel	S/I

Onderwerp	Bedrag (€) (x € 1.000)	Voordeel / nadeel	Incidenteel/ structureel
toegang is laagdrempelig geworden door deze lokaal neer te leggen. De zorg lijkt ook steeds complexer te worden, waardoor zwaardere en/of langdurige inzet van hulp nodig is. Aangezien we te maken hebben met diverse verwijzers (huisartsen, medici en rechters) hebben we niet alle beschikkingen 'in de hand'. Ondanks dat de verwijzingen vanuit huisartsen steeds meer via het CJG lopen, wil dit niet zeggen dat dit kostenbesparing oplevert. Wel is zicht op het inhoudelijk proces daarmee verbeterd.			
Jeugdreclassering + Jeugdbescherming In 2018 is, na bevoorschotting van de gecertificeerde instellingen die Jeugdreclassering en Jeugdbescherming mogen uitvoeren, afgerekend op daadwerkelijk gebruik. De begrotingsbedragen zijn in 2018 gebaseerd op de realisatie per gemeente tot en met het derde kwartaal 2017. In praktijk blijkt het begrotingsbedrag af te wijken van de realiteit.	293	Nadeel	I
Algemeen maatschappelijk en begeleiding WMO Intensieve sturing op subsidie-relaties hebben geleid tot lagere vaststelling van subsidies. Het behaalde voordeel bedraagt ca. € 350.000. Het langer thuis blijven wonen, leidt tot een toestroom van inwoners naar de Wmo, zo ook op de Begeleiding Natura. Een van de oorzaken hiervoor is dat er onvoldoende mogelijkheden voor Begeleiding vanuit het voorliggend veld worden geboden. Bovendien is het aanbod dat er is onvoldoende overzichtelijk in kaart gebracht. Een andere verklaring voor de hoge kosten is dat nog onvoldoende gebruik is gemaakt van de zelfredzaamheid van de inwoner en de mogelijke inzet van zijn netwerk. Het nadeel is € 581.000. Per saldo een nadeel van € 231.000.	231	Nadeel	S/I
Huishoudelijke hulp In april 2018 is bekend geworden dat de CAO VVT zal worden uitgebreid met een nieuwe salaristabel: huishoudelijke verzorging (HV). Deze nieuwe salarisschaal betekent een verhoging van de salarissen voor de huishoudelijke hulpen, wat in 2018 heeft geleid tot twee maal een tariefsverhoging. Daarnaast heeft er een stijging plaatsgevonden op het aantal gebruikers van huishoudelijke ondersteuning. Een mogelijke verklaring voor deze toestroom is de toenemende vergrijzing en de trend dat mensen langer thuis blijven wonen. Ook heeft er halverwege 2017 een beleidswijziging plaatsgevonden, waardoor	127	Nadeel	I

Onderwerp	Bedrag (€) (x € 1.000)	Voordeel / nadeel	Incidenteel/ structureel
huishoudelijke hulp ingericht is als algemene voorziening. Inwoners kunnen zich direct melden bij de aanbieder, er is geen beschikking nodig voor deze ondersteuning.			
Collectieve Vervoersvoorziening Ook bij het collectieve vervoer zien we een toename in gebruikers. Deze toename is waarschijnlijk ook toe te schrijven aan de vergrijzing in combinatie met het langer zelfstandig wonen.	71	Nadeel	S
Wmo Vervoersvoorziening + Rolstoelvoorzieningen De begroting zoals vastgesteld was in beginsel niet reëel, gezien eerdere overschrijdingen op dit budget. Daarnaast is ook de toename op het gebruik van hulpmiddelen van Welzijn toe te schrijven aan de vergrijzing. Door het langer thuis wonen, doet deze doelgroep een groter beroep op (vervoers)voorzieningen vanuit de Wmo, zoals scootmobielen en rolstoelen.	217	Nadeel	S/I
Bedrijfsvoeringskosten Jeugd en WMO Als gevolg van het nieuwe subsidiebeleid zijn een aantal structurele subsidies op een lager bedrag verleend. Kosten POH-medewerker is nog niet geworven.	218	Voordeel	I
APPA Door een lagere rekenrente is het noodzakelijk een aanvullende storting te doen in de voorziening om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen.	151	Nadeel	I
Wachtgeld Na de verkiezingen is er een nieuwe college geïnstalleerd. De oud-wethouders hebben recht op wachtgeld. Hiervoor is een voorziening gevormd. De totale toekomstige verplichtingen betreffen € 436.000.	436	Nadeel	I
Werkloosheidsvoorziening De gemeente is eigenrisicodragend. Om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen moet er een extra storting aan de WW voorziening worden toegevoegd.	67	Nadeel	I
Onroerende zaakbelasting Het leegstandspercentage van niet-woningen is aanzienlijk hoger dan we hadden voorzien. Ook bleef de marktwaarde van niet-woningen achter ten opzichte van woningen. Deze ontwikkelingen hebben een negatieve invloed van € 84.000 op de totale ozb opbrengst.	84	Nadeel	I

Onderwerp	Bedrag (€) (x € 1.000)	Voordeel / nadeel	Incidenteel/ structureel
Externe diensten Er zijn aanvullende kosten gemaakt voor externe advisering voor bijvoorbeeld de vennootschapsbelasting en inkooptrajecten.	80	Nadeel	I
Bedrijfsvoeringskosten De kosten voor de bedrijfsvoering vanuit de A2 zijn hoger uitgevallen, met name door een factuur uit 2017 waarvoor geen rekening was gehouden.	60	Nadeel	I

Gemeentebestuur

Samenstelling gemeenteraad, raadsperiode 2018-2022

Partij	Aantal zetels in de gemeenteraad
H&G (Helder & Gedreven)	6
CDA (Christen Democratisch Appèl)	5
Valkenswaard Lokaal	4
PvdA (Partij van de Arbeid)	2
Samen voor Valkenswaard	2
VVD (Volkspartij voor Vrijheid en Democratie)	2
D66 (Democraten 66)	1
Vitaal Valkenswaard	1

Op 21 maart 2018 heeft er een gemeenteraadsverkiezing plaatsgevonden, waarna een nieuwe gemeenteraad is geïnstalleerd (29 maart 2018).

Vanaf maart 2018 bestaat het college van burgemeester en wethouders uit:

College	Portefeuille
Burgemeester drs. A.B.A.M. Ederveen	Openbare orde en veiligheid, toekomstvisie, bestuurlijke aangelegenheden, intergemeentelijke samenwerking, burgerzaken, communicatie en marketing. Programma's en projecten: Groote Heide Dommelland
Wethouder T.P.T.H. Geldens	Beheer openbare ruimte, financiën, duurzaamheid, bedrijvigheid, monumenten, eigendommen en grondzaken, grondexploitaties, vergunningen, sport. Programma's en projecten: Dommelkwartier, Dommelen-Zuid (verkeer), Masterplan Centrum, Business Case Sport.
Wethouder drs. C. Marchal	Verkeer en mobiliteit, ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, personeel en organisatie, dienstverlening, toerisme en recreatie. Programma's en projecten: BGTS Groote Heide, Dommelkwartier, Bereikbaar Valkenswaard, Lage Heide woningbouw, Eurocircuit, Omgevingswet, Jongeren en jonge gezinnen.
Wethouder M.H. Theus	Zorg en welzijn, wijkgericht werken, werk en inkomen, onderwijs en cultuur. Programma transformatie sociaal domein.

Samenstelling gemeenteraad, raadsperiode 2014-2018

Voor de gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018 zag de gemeenteraad, raadsperiode 2014-2018, er als volgt uit:

Partij	Aantal zetels in de gemeenteraad
H&G (Helder & Gedreven)	8
Valkenswaard Lokaal	6
CDA (Christen Democratisch Appèl)	5
PvdA (Partij van de Arbeid)	2
VVD (Volkspartij voor Vrijheid en Democratie)	1
D66 (Democraten 66)	1

Voor de gemeenteraadsverkiezingen bestond het college van burgemeester en wethouders uit:

College	Portefeuille
Burgemeester Drs. A.B.A.M Ederveen	Openbare orde en veiligheid, Portefeuilleoverstijgende handhavingSCOördinatie, Integraal veiligheidsbeleid, Communicatie, Bestuurlijke aangelegenheden, Bestuurlijke vernieuwing, Intergemeentelijke samenwerking, Representatie en jumelage, Strategische positionering, Centrumfunctie van Valkenswaard
Wethouder M.T.G.M. Wijnen	Verkeer, Ruimtelijke Ordening, Volkshuisvesting, Beheer Openbare Ruimte, Onderwijs Projecten: Groote Heide, Bereikbaarheid Valkenswaard, Lage Heide woningbouw
Wethouder E.H. Buiten	Economische Zaken (incl. Centrummanagement), Werk & inkomen, Grondzaken (inclusief pacht), Sport, Juridische Zaken Projecten: Business Case Hofnar, Kloosterpark
Wethouder M.J.A. Bax	Financiën, Eigendommen, Informatie & Automatisering, P&O, Milieu Projecten: Dommelkwartier, Dommelen-Zuid (verkeer), Masterplan Centrum, Business Case Sport
Wethouders H.G. Tindemans-van Tent	Zorg en Welzijn, Cultuur, Wijkgericht werken, Toerisme & Recreatie (incl. Evenementen), Natuurbeleid, Vergunningen, Dienstverlening, Monumentenzorg

De verdeling die in het boekwerk per programma is opgenomen is gebaseerd op de portefeuillevindeling na de verkiezingen van 21 maart 2018.

Beleidsverantwoording

1. *Wonen*

Product	Portefeuillehouder	Team
Ruimtelijke ontwikkeling	C. Marchal	Ruimtelijk beleid
Infrastructuur	C. Marchal	Ruimtelijk beleid
Groen	T.P.T.H. Geldens	Ruimtelijk beleid
Milieu	T.P.T.H. Geldens	Ruimtelijk beleid

Ruimtelijke ontwikkeling

Missie

Wij werken samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aan een vitale gemeente waarin het goed wonen, werken en recreëren is.

Kaderstellende nota's

- Toekomstvisie 2030 (2012)
- Structuurvisie Valkenswaard deel A (2012) en deel B (2013)
- Ruimtelijke visies
- Bestemmingsplannen
- Nota uitgangspunten bestemmingsplan buitengebied (2016)
- Masterplan Centrum (2013)
- Nota Ruimtelijke Kwaliteit (2016), incl. beeldkwaliteitsplan centrum (2017)
- Subsidieverordening gevelverbetering (2017)
- Woningmarktanalyse (2013)
- Woonvisie (2014)
- Notitie integrale afweging en prioritering woningbouwprojecten (2015)
- Nota Grondbeleid (2016)
- Prestatieafspraken gemeente – Woningbelang (2018)
- Uitgiftebeleid geliberaliseerde pacht (2006)
- Algemene Verkoopvoorwaarden gemeente Valkenswaard (2006)

Wat willen we bereiken?
Een passende bestemming hebben, zodat het bestaande gebruik aansluit bij het bestemmingsplan en waar mogelijk ruimte wordt geboden voor ontwikkeling.
Samen met inwoners, bedrijven en belangenorganisaties integrale keuzes maken over de inrichting en waardering van de fysieke leefomgeving (overheidsparticipatie) en particuliere initiatieven integreren in het ruimtelijk beleid van de gemeente.
Doorpakken op ontwikkelingen en initiatieven die al zijn ingezet, onder andere Lage Heide, Kloosterpark en het startersinitiatief.
Voorkomen en aanpakken van leegstand en verloedering, vooral in het centrum en aan de invalswegen.
Een passende woningvoorraad die aansluit op de behoeften, zodat sneller een passende woning kan worden gevonden: in het bijzonder voor jongeren en jonge gezinnen.
Het verbeteren van het woongenot in algemene zin, wat onder andere bijdraagt aan de verbetering van de verkoop van de bestaande voorraad.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Omgevingswet Op basis van de bestuurlijke keuzes over de wijze waarop de gemeente de Omgevingswet wil implementeren, en het daarop gebaseerde implementatieplan, voeren we de stappen uit die nodig zijn om het gewenste veranderingsproces binnen het fysieke domein te doorlopen. Na de verkiezingen in 2018 kan de volgende raad in stelling worden gebracht om inhoudelijk invulling te geven aan de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Het streven is om net na de zomer van 2018 de eerste wezenlijke keuzes aan de (nieuwe) raad voor te leggen. De Omgevingsvisie kan dan gereed zijn in (begin) 2020 en het Omgevingsplan in (eind) 2021.</p>	<p>Het door de gemeenteraad vastgestelde Implementatieplan Omgevingswet is verder uitgevoerd. De raad heeft tijdens de themabijeenkomst de aftrap gedaan voor de Omgevingsvisie met een sessie waarin thema's benoemd zijn op basis van de pijlers van de Toekomstvisie. Er is een bureau geselecteerd dat ons in 2019 gaat helpen met het opstellen van de Omgevingsvisie. Daarnaast is een communicatietraject gestart waarbij verschillende groepen in de samenleving hun beelden bij de Omgevingswet hebben gegeven.</p>

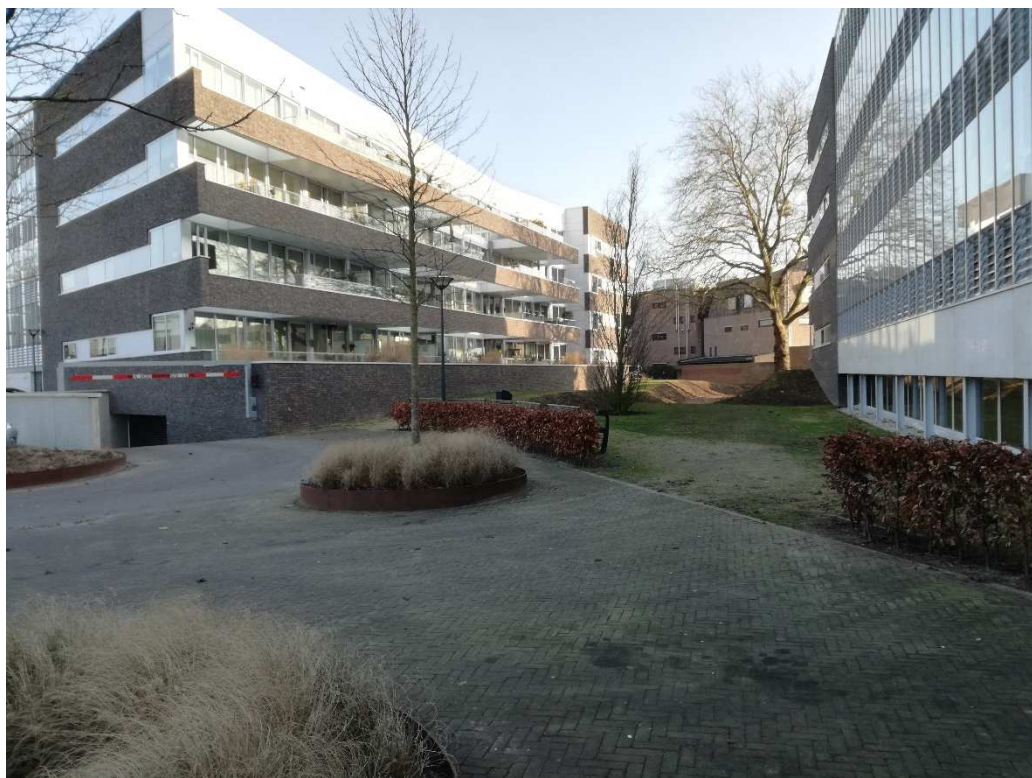
Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Bestemmingsplan Buitengebied en Eurocircuit De procedure voor het bestemmingsplan Buitengebied in 2018 afronden. Hiervoor is in 2017 het bestemmingsplan buitengebied in procedure gebracht op basis van de door de raad vastgestelde uitgangspunten in 2016.</p>	<p>Het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied wordt naar verwachting in het eerste helft van 2019 ter inzage gelegd. De planning is te ambitieus gebleken gezien de hoeveelheid reacties op het voorontwerp van zowel belanghebbenden als de provincie.</p> <p>Het bestemmingsplan Eurocircuit heeft vanaf 24 mei 2018 als ontwerp ter inzage gelegen. Hier zijn de nodige zienswijzen op ingediend. De vaststelling van het bestemmingsplan is uitgesteld naar het 4^e kwartaal van 2019. De plan-Mer moet vervolmaakt worden.</p>
<p>Bestemmingsplannen binnen de bebouwde kom De procedure voor het bestemmingsplan Dommelen in 2018 afronden. Hiervoor is in 2017 het bestemmingsplan Dommelen in procedure gebracht. De herziening van dit bestemmingsplan gebeurt op basis van het oude bestemmingsplan en op basis van de nieuwste wetgeving, standaarden, ruimtelijke inzichten. Daarbij hebben we de bestaande situatie goed vastgelegd en daar waar mogelijk ruimtelijke ontwikkelingen meegenomen.</p>	<p>Het bestemmingsplan Dommelen heeft vanaf 25 oktober 2018 ter inzage gelegen. Het bestemmingsplan is in maart 2019 vastgesteld.</p>
<p>Kleinschalige ontwikkelingen Naast de grotere bestemmingsplanactualisaties en visies blijft er aandacht voor kleinschalige ontwikkelingen. Zowel eigen ontwikkelingen als particuliere initiatieven in het buitengebied en in het stedelijk gebied worden in procedure genomen, mits mogelijk en gewenst.</p>	<p>In het bestemmingsplan Buitengebied 2 en het in 2017 vastgestelde bestemmingsplan Borkel en Schaft worden resp. zijn kleinschalige ontwikkelingen meegenomen. Daarnaast zijn ruimtelijke procedures afgerond voor bijvoorbeeld Kromstraat 75-77, Molenstraat en Dr. Schaepmanstraat</p>
<p>Ruimtelijke kwaliteit en welstand Met de vaststelling van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit (2016) hebben we een instrument om te handhaven op excessen in de ruimtelijke kwaliteit. In het uitvoeringsprogramma handhaving krijgt de handhaving van de beeldkwaliteit prioriteit. Daarbij wordt in eerste instantie gebruik gemaakt van de thans opgenomen uren en middelen. Mochten deze, bijvoorbeeld vanwege ingewikkelde of langdurige zaken, ontoereikend zijn dan doen we hiervoor een separaat voorstel aan de raad.</p>	<p>Van de veertien locaties in 2017 zijn er in 2018 negen opgepakt. Met vier van de vijf resterende locaties zijn we nog in gesprek met de eigenaar/eigenaren om te bezien wat de beste aanpak is. Bij één locatie is reeds een handhavingprocedure gestart door middel van het toesturen van een voornemen last onder dwangsom.</p>
<p>Woningbouwprioritering Actualiseren, realiseren en monitoren van de door de raad vastgestelde woningbouwprioritering, met aandacht voor de doelgroepen jongeren en jonge gezinnen en voor strategisch belangrijke locaties ter voorkoming of bestrijding van leegstand. Omdat de nieuwe prognose van de provincie ruimte biedt voor nieuwe woningbouwplannen, behouden we op basis van een door de raad vastgesteld programma vaart in de realisatie van geprioriteerde woningbouwplannen.</p>	<p>De woningbouw-programmering is voorbereid, besluitvorming heeft plaatsgevonden in het 1^e kwartaal van 2019. Er zijn vooruitlopend op deze programmering ruimtelijke procedures gestart voor diverse locaties met als doel om de vaart in de realisatie van nieuwbouw te houden. In de nieuwe woningbouwprogrammering is volop ruimte voor binnenstedelijke herontwikkeling, waarbij (leegstand in) functies als detailhandel, horeca en bedrijvigheid in aantal m² worden teruggedrongen door ze te transformeren naar een woonfunctie en oude panden worden herontwikkeld.</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Jongeren en jonge gezinnen We voeren de in 2017 ontwikkelde uitvoerings- en communicatiestrategie uit om jongeren te behouden voor Valkenswaard en Valkenswaard aantrekkelijk te maken voor jonge gezinnen.</p>	<p>De starterslening is in 2018 opnieuw ingevoerd. We hebben in de loop van 2018 vier startersleningen toegekend. In de woningbouwprogrammering zijn locaties benoemd voor woningbouw voor jongeren en jonge gezinnen. Uit monitoring van een twaalfstal projecten uit de vorige woningbouwprogrammering blijkt dat gemiddeld genomen ongeveer de helft van de nieuwbouwwoningen wordt betrokken door jongeren en jonge gezinnen tot en met 35 jaar.</p> <p>De concurrentiepositie van Valkenswaard om expats aan te trekken moet vooral gezocht worden in de doelgroep die zich permanent wil vestigen in de regio.</p>
<p>Prestatieafspraken o.b.v. Woonvisie en Nieuwe Woningwet We monitoren en actualiseren de (meerjarige) prestatieafspraken die tussen de gemeente en de woningcorporaties Woningbelang en Woonbedrijf zijn gemaakt op basis van de Woonvisie.</p>	<p>De prestatieafspraken 2018 met Woningbelang zijn in 2018 alsnog afgerond en de prestatieafspraken 2019 zijn in december 2018 vastgesteld en ondertekend. De prestatieafspraken met Woonbedrijf zijn voorbereid en worden in het 1^e kwartaal van 2019 afgerond.</p>
<p>Masterplan Centrum Voor de programmatische aansturing van het Masterplan Centrum wordt in het uitvoeringsprogramma gestuurd op vier onderdelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) herinrichting centrum 2) verkeer en parkeren 3) stimuleren economie (aanpak leegstand) 4) beeldkwaliteit. <p>Tot 2018 zijn vooral projecten op de onderdelen herinrichting centrum en parkeren versneld uitgevoerd. In 2018 leggen we de focus meer op de aanpak van leegstand en het stimuleren van pandeigenaren om kwaliteitsverbeteringen te realiseren, passend bij het vastgestelde beeldkwaliteitsplan en met behulp van het gevelverbeteringsfonds. Ook stellen we voor een verlichtingsplan voor de Markt uit te voeren.</p>	<p>Met pandeigenaren en ontwikkelaars hebben gesprekken plaatsgevonden of vinden nog plaats. Ook door de werkgroep leegstand en branchering van het Centrummanagement. Concreet heeft dat er toe geleid dat er een aantal vergunningen is aangevraagd voor de gevelverbetering, voor verbouwing en voor functieverandering. Daarnaast is een aantal ontwikkelaars concreet bezig met de planvorming voor aanpassing van hun vastgoed. T.a.v. het verlichtingsplan heeft de raad per amendement besloten "dat het uitvoeringstraject van het lichtplan niet eerder wordt opgepakt dan nadat de nieuwe weg in gebruik is genomen en ook de herinrichting van de Markt is gestart en derhalve de kapitaalslasten verbonden aan de investering voor het lichtplan verschuiven." Dit besluit is uitgevoerd.</p>
<p>Uitvoeren Plan van aanpak legalisatie onrechtmatig grondgebruik Uitvoering van het plan van aanpak voor de legalisatie van het onrechtmatig grondgebruik door verkoop of verhuur van snippergroen, terugvordering of overdracht op grond van verjaring.</p>	<p>In 2018 is voornamelijk het onrechtmatig grondgebruik in Dommelen aangepakt. Er zijn 21 verkoopaktes van in totaal circa 2300 m² notarieel gepasseerd en er zijn 12 nieuwe huurovereenkomsten gesloten voor in totaal circa 500 m² gemeentegrond. Eind 2018 is circa 48% van het totale onrechtmatig grondgebruik gelegaliseerd.</p>
<p>Volkstuincomplexen Het fasegewijze onderbrengen van volkstuincomplexen bij volkstuinverenigingen.</p>	<p>In samenwerking met de zittende huurders en de Wijkcommissie Kerkakkers, is "Moestuinvereniging de Rijt" aan de Le Sage ten Broekstraat opgericht. Ook bewoners zijn bij de uitvoering van de plannen betrokken. Door de oprichting van de vereniging is voor een deel van de totale groenstrook aan de Le Sage ten Broekstraat al een kwaliteitsslag in uitstraling gemaakt. Er ligt een verzoek om het volkstuincomplex aan de Minister</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
	Aalbersestraat onder te brengen bij de Rijt. Dit wordt nu onderzocht. Voor de volkstuincomplexen aan de Kornoeljelaan en de Narcislaan zijn oriënterende informatieavonden geweest. Voor de Kornoeljelaan is inmiddels een bestuur in oprichting.
<p>Eurocircuit en omgeving Na de aanleg van de Westparallel verdwijnt er parkeer capaciteit. We zoeken naar vervanging hiervan en een permanente oplossing bij evenementen. Daarbij is ook een pendelverbinding met parkeervoorzieningen in de regio nadrukkelijk in beeld.</p>	In afwachting op de bestemmingsplanprocedure Eurocircuit en de ontwikkelingen m.b.t. Dommelland is de uitvoering op dit punt opgeschort.

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2018	Realisatie 2018
Verplichte indicatoren			
Aantal nieuwe gebouwde woningen per 1.000 woningen	Waarstaatjegemeente	10	8
Demografische druk (%)	Waarstaatjegemeente	Stabilisatie	78,9
Gemiddelde WOZ waarde (€ 1.000)	Waarstaatjegemeente	231.000	252.000
Overige indicatoren			
Waardering buurt (score)	Waarstaatjegemeente	8,0	7,99

Infrastructuur

Missie

Inrichten van de openbare ruimte, waarbij een goed evenwicht tussen bereikbaarheid en leefbaarheid wordt bewerkstelligd.

Kader stellende nota's

Infrastructuur:

- Regionale Bereikbaarheidsagenda
- Mobiliteitsplan (2014)
- Fietsbeleidsplan (2006)
- Gebiedsakkoord N69 (2012)
- Openbaar Vervoer beleidsplan (2017)
- Masterplan Centrum (2013)
- Beleid – en beheersplan OV (2014);
- Beheerplan 'wegen en bruggen'; zie paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen'
- Verkeersmaatregelen Dommelen Zuid

Parkeren:

- Visie op Parkeren (2015)
- Parkeeronderzoek Meetel (2014)
- Parkeernormering (2008)
- Beleidsnotitie parkeren grote voertuigen (2009)
- Aanvraag en toekenningsvoorwaarden gehandicaptenparkeerplaatsen (2010)

Waterhuishouding:

- Basis Rioleringsplan (BRP) (2011)
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2013-2017

Wat willen we bereiken?
Een nette, veilige en ordelijke uitstraling voor onze gemeente.
Uitvoeren van het Mobiliteitsplan.
Vorbereiding en uitvoering van alle nulplusmaatregelen.
Kritisch volgen van het PIP-proces (Provinciaal Inpassingsplan) met betrekking tot de Westparallel/N69.
Na aanleg van de Nieuwe Verbinding/Westparallel een goede interne verkeersdoorstroming realiseren in heel Valkenswaard.
Samen met de provincie maatregelen nemen in Dommelen-Zuid om de verkeersdruk als gevolg van de komst van de Westparallel te beperken (voordat de Westparallel in gebruik wordt genomen).
De parkeervoorzieningen optimaal benutten en daartoe de verschillende doelgroepen op de juiste plaats laten parkeren.
Stimuleren van het openbaar vervoer in algemene zin.
Verder vormgeven van de (nulplus)maatregelen uit het bereikbaarheidsakkoord waaronder Hoogwaardig Openbaar Vervoer.
Waterhuishouding: het in stand houden van het bestaande rioolstelsel, op een slimme manier inspelen op de toename van de regenheerslag in stedelijk gebied (klimaatadaptatie) en de impact op het ontvangend oppervlaktewater verminderen.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Verdere implementatie nieuw parkeerbeleid Uitvoeren van een 1-meting om de effecten te kunnen afzetten tegen de eerder uitgevoerde 0-meting.</p>	<p>De 1-meting is doorgeschoven naar het 1^e kwartaal van 2019 als onderdeel van de inventarisatiefase voor nieuw parkeerbeleid</p>
<p>Mobiliteitsplan Uitvoeren maatregelen meerjaren uitvoeringsprogramma met prioriteit 1.</p>	<p>In 2018 is de overeenkomst voor de overdracht van de huidige N69 ondertekend. Daarnaast is via de provincie de gunning voor de aanleg van de nieuwe N69 verleend. Hiermee heeft Valkenswaard een belangrijke stap genomen voor de toekomst van het centrum en de leefbaarheid in de kern.</p> <p>In de Molenstraat zijn maatregelen getroffen om sluipverkeer tegen te gaan ten gunste van het recreatieve karakter van het gebied rondom de Venbergse watermolen. In de wijk Kreijenbeek zijn maatregelen getroffen voor de inrichting van een 30 km/h zone.</p>
<p>Gebiedsakkoord N69 / voorbereiding nulplus maatregelen Vorbereiding en uitvoering van de volgende onderdelen van het Gebiedsakkoord N69:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afronding PIP-traject Westparallel - Detailleren ontwerpen aansluitingen Dommelen-West en Valkenswaard Luikerweg - Regelen overdracht N69 in uitvoeringsovereenkomst N69 met provincie - Herinrichting gehele N69 corridor - Reconstructie rotonde Luikerweg/Zuidelijke Randweg - Reconstructie de Vest – Zeelberg - Reconstructie Zuidelijke Randweg/ Molenstraat - Geluidmaatregelen Zuidelijke Randweg - Inrichting verblijfsgebieden binnen de bebouwde kom - Inrichting verblijfsgebieden buiten de bebouwde kom - Verkeersmaatregelen Dommelen-Zuid 	<p>De volgende projecten zijn uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • PIP-traject Westparallel is met onherroepelijk verklaring van de Raad van State afgerond • detaillering ontwerpen aansluitingen is gestart en wordt in 2019 afgerond, in samenspraak met Boskalis • Uitvoeringsovereenkomst N69 is in december 2018 getekend, inclusief overdracht N69 • over de herinrichting N69 zijn financiële afspraken gemaakt met de provincie.
<p>Bereikbaarheidsakkoord / voorbereiding (nulplus) maatregelen Vorbereiding en uitwerking van de volgende onderdelen van het Bereikbaarheidsakkoord Zuidoost Brabant:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gebiedsgerichte aanpak N69 Zuid - HOV-as Eindhoven – Waalre-Valkenswaard – België 	<p>De start van de aanpak N69 Zuid, onder leiding van de provincie, is vertraagd door ontwikkelingen rond PIP N69. De start staat nu gepland in 2019</p> <p>In 2018 heeft vooral, samen met de bovenlokale partijen, oriëntatie plaatsgevonden waar de HOV-as kan komen en in welk perspectief deze moet worden geplaatst. In 2019 wordt deze oriëntatie verder doorlopen.</p>
<p>Kwaliteit centrum Afronden van de werkzaamheden aan de parkeerterreinen Carillonplein en Kerkerijplein, onder andere de groene invulling ervan. Zo mogelijk starten met het opknappen van het Kloosterplein.</p>	<p>De werkzaamheden aan het Richterpad, Corridor, Kerkerij,- en Carillonplein zijn afgerond. De bestrating is aangepast, bomen en hagen zijn aangeplant en groene eilanden met beplanting zijn aangebracht.</p> <p>De uitvoering van het Kloosterplein is gekoppeld aan de uitvoering bouw Kloosterpark fase 2.</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Nette, veilige en ordelijke uitstraling openbare ruimte Het kwaliteitsniveau van het KOOR (Kwaliteitsplan Openbare Ruimte) continueren gedurende deze bestuursperiode.</p>	<p>Uit de schouwrondes blijkt dat het kwaliteitsniveau gemiddeld B behaald is.</p>
<p>Openbaar vervoer Stimuleren van verbetering van het openbaar vervoer in algemene zin. Daarbij zoeken naar kleinschalige oplossingen die aansluiten bij het bestaande Openbaar Vervoer-netwerk. Daarnaast, samen met de provincie, uitwerking geven aan de HOV opgave.</p>	<p>Als eerste gemeente die niet in het Stedelijk Gebied is gelegen heeft Valkenswaard in 2018 een OV-visie vastgesteld waarin Valkenswaard gepositioneerd is als regionaal OV-knooppunt. Een oriëntatie op de opties voor een HOV-lijn zijn in 2018 gestart en worden in 2019 vervolgd.</p>
<p>Waterhuishouding</p> <ul style="list-style-type: none"> - Huidige stelsel in stand houden, riool vervangen en waar nodig verbeteren - Wateroverlast beperken en in overleg met het waterschap aanvullende maatregelen treffen. - Belasting van het oppervlaktewater bij de overstorten verminderen. 	<p>Ten behoeve van klimaatadaptatie is het basisrioleringsplan (BRP) geactualiseerd en is er een nieuw verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP) opgesteld dat in 2019 aan de raad wordt voorgelegd.</p> <p>Aanvullend op het reguliere onderhoud, is het gemengd riool in de Karel Mollenstraat Noord vervangen door een gescheiden stelsel. Tevens is er gestart met de aanleg van een regenwater systeem in de wijk Kreijenbeek.</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2018	Realisatie 2018
Verplichte indicatoren			
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig (%)	Viastat	Reductie met minimaal 25%	18%
Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser (%)	Viastat	Reductie met minimaal 25%	7%
Overige indicatoren			
Aantal ongevallen per 1.000 inwoners	www.waarstaatjegemeente.nl	5,0	Laatst bekende cijfer 5,3 (2016)

Groen

Missie

Een gemeente waarin het openbaar groen effectief en efficiënt bijdraagt aan een prettig leefklimaat.

Kaderstellende nota's

- Beleidsplan Milieuvriendelijke Onkruidbestrijding (2009)
- Beleidsplan Onderhoud Openbare Ruimte (BOOR 2009)
- Kwaliteitsplan Onderhoud Openbare Ruimte (KOOR 2012)
- Beeldkwaliteitsplan Hoofdlinten & Entrees Valkenswaard en Dommelen (2014)
- Bosbeheerplan 2005-2018
- Beheer- en herstelplan natuurgebieden (2009-2015)
- Landschapsonwikkelingsplan 2011-2020

Wat willen we bereiken?
Een groene leefomgeving, zowel in de bebouwde kom als in de ons omringende natuur. Deze moet aansluiten bij de doelstellingen uit de Toekomstvisie.
Beheren van de openbare ruimte om het leefklimaat van burgers te bevorderen.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Groene uitstraling centrum Het Masterplan Centrum voorziet in een groene uitstraling van het dorp (aansluiten bij de Toekomstvisie).</p>	Op Richtepad, Corridor, Kerverij,- en Carillonplein zijn bomen en hagen aangeplant en groene eilanden met beplanting zijn aangebracht.
<p>Groene uitstraling toegangswegen buiten bebouwde kom (project 1 uit het LOP) Dit project is uitgevoerd. In 2018 worden de geplante bomen in hun groei begeleid en vindt er nazorg plaats.</p>	Afgelopen jaar zijn de geplante bomen in hun groei begeleid (o.a. water geven) en heeft er nazorg plaatsgevonden. Ondanks de warme zomermaanden hebben de aangeplante bomen de droge periode goed doorstaan
<p>Omgeving Kloosterpark In aansluiting op de bouwactiviteiten van het project Kloosterpark zal ook de zuidkant van de Markt (hoek Maastrichterweg – Peperstraat) worden aangepakt, net als de Kerkweg en de overzijde van de Luikerweg tot en met het Florapark.</p>	De uitvoering van het Kloosterplein is gekoppeld aan de uitvoering bouw Kloosterpark fase 2. Deze is medio 2019 gereed.
<p>Natuurpoort De Malpie Dit project vloeit voort uit het Landschapsonwikkelingsplan en leidt tot verbeteringen bij twee (kano)steigers, het opknappen van de parkeerplaats, het ontwikkelen van natuur en het verbeteren van het openbaar gebied. In 2017 is de Gebiedsvisie De Grootte Heide Valkenswaard vastgesteld, op basis waarvan we een extra kwaliteitsslag beogen voor de Natuurpoort. De voorbereiding hiervan starten we op in 2018.</p>	In 2018 is het agrarisch perceel gelegen ten zuiden van de Dommel, tussen Molenstraat en Luikerweg gevormd naar een bloemrijk grasland met landschapselementen. De inrichting sluit aan bij het molenbiotoop. Tevens is de Molenstraat ter hoogte van de noordelijke ingang van de Malpie afgesloten.
<p>Groen en landschap in kleine kernen We hebben de problematiek geïnventariseerd en geconstateerd dat de grote problemen zich toespitsen op Borkel. Vanwege de samenhang met de ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving, waaronder de N69-Zuid, heeft het project een plaats gekregen in het programma Bereikbaar Valkenswaard.</p>	De start van de aanpak N69 Zuid, onder leiding van de provincie, is vertraagd door ontwikkelingen rond PIP N69; start nu in 2019

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Particulier initiatief Uitvoering geven aan het rapport Burgerkracht om particuliere initiatieven te stimuleren en faciliteren. Voor initiatieven van groepen is ruimte in het landschapsoverleg. Doel is om, naast het delen van kennis, in samenwerking projecten uit te voeren.</p>	<p>Er is een initiatief opgestart voor een alternatieve speeltuin in de wijk Geenhoven, waarbij burgers participeren in ontwerp en beheer en onderhoud</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2018	Realisatie 2018
Overige indicatoren			
Gemiddeld groen onderhoudsniveau (KOOR)	Rapportage extern bureau	Niveau B	Niveau B
Omvang gemeentelijk bezit natuurgebied (nat en droog gebied)	Gemeentelijke administratie	850 ha.	850 ha.

Milieu

Missie

Het bieden van een hoogwaardig woon-, werk- en leefmilieu voor de huidige en toekomstige inwoners van onze gemeente.

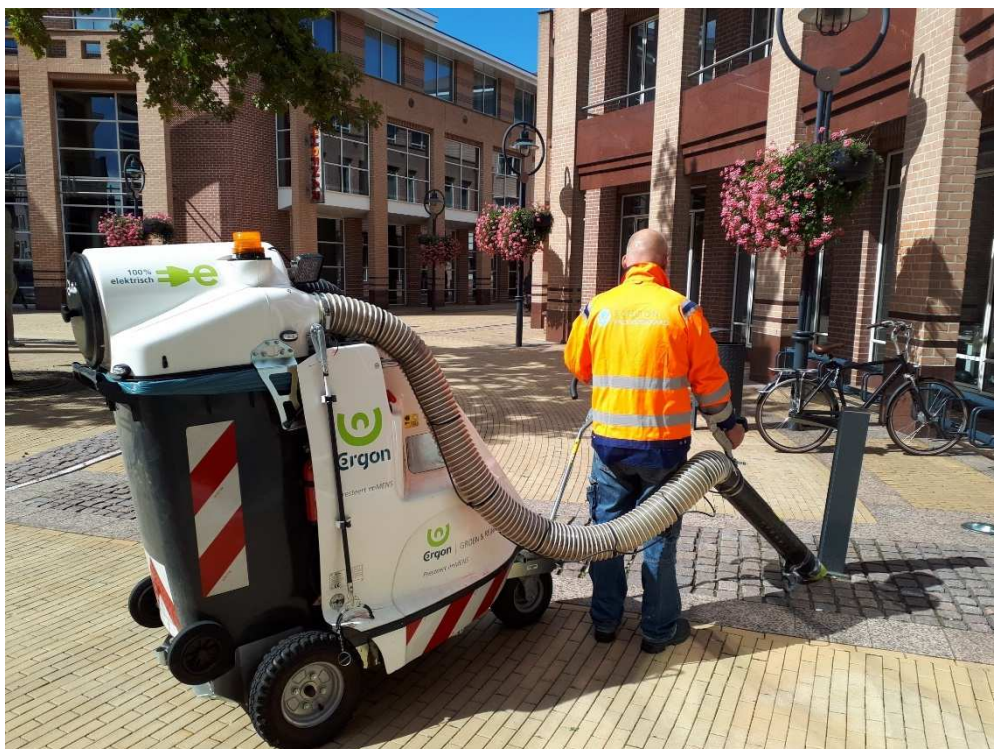
Kaderstellendenota's

- Visiedocument A2-gemeenten 'Wabo en omgevingsvergunning' (2007)
- Beginseldocument 'Actief bodembeheer De Kempen' (2001)
- Bodembeheersplan, bodemkwaliteitskaart (2014)
- Landelijk Afvalbeheersplan 2 (LAP2) (2009)
- Basis Rioleringsplan (BRP) (2011)
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2013-2017
- Brabants Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (BSL)
- Nota inzameling huishoudelijke afvalstoffen 2012-2020
- Ontheffingenbeleid hogere waarden Wet geluidhinder
- Milieubeleidsplan 2016-2019
- Nota bodembeheer (2014)
- Omgevingsbeleidsplan (OBP) (2014)

Wat willen we bereiken?
Het maken van een vertaalslag van het landelijke en provinciale schaalniveau naar de specifieke lokale omstandigheden.
Het inspelen op (toekomstige) ontwikkelingen en speerpunten.
Het leggen van een verband tussen uitgangspunten (randvoorwaarden), doelen, prioriteiten en uitvoering.
Versterken van integratie tussen milieu en andere taakvelden en beleidsplannen.
Uitvoering geven aan het milieubeleidsplan en stimuleren van scheiding en inzameling van afval.
Sterk inzetten op het besparen en duurzaam opwekken van energie.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
Duurzaamheid Opstellen startnotitie met duurzame ontwikkelingsdoelen en een plan van aanpak voor duurzaamheidsbeleid.	Het plan van aanpak Duurzaamheid is vastgesteld door het college (en gedeeld met de gemeenteraad) met daarin de te zetten stappen die moeten leiden tot een gedragen duurzaamheidsbeleid. De eerste stappen zijn eind 2018 in gang gezet.
Milieubeleidsplan Uitvoeren van de maatregelen uit het milieubeleidsplan 2016-2019.	In 2018 zijn m.b.t. het thema Energie en Duurzaamheid de volgende activiteiten gestart en/of afgerond: <ul style="list-style-type: none"> • Het plan van aanpak Duurzaamheid is vastgesteld en wordt uitgevoerd; • Het regionale zonnepanelenproject De Groene Zone is gestart; De raad heeft het benodigde krediet beschikbaar gesteld voor het realiseren van zonnepanelen op vier gemeentelijke gebouwen
Voorbeeldrol innemen op het gebied van duurzaamheid Onder andere door zonnepanelen, gemeentelijke gebouwen en duurzaam inkopen.	In 2018 is een onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor het realiseren van zonnepanelen op diverse gemeentelijke gebouwen. De raad heeft op basis van dit onderzoek het benodigde krediet beschikbaar gesteld voor het realiseren van zonnepanelen op de volgende gebouwen: De Belleman, Gemeentewerf, De Wedert en De Hijskraan. Na de kredietverstrekking zijn er voorbereidingen getroffen voor het opstellen van een inkoopstrategie t.b.v. de aanbesteding.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Stimuleren duurzame initiatieven samenleving en samenwerking met maatschappelijke organisaties Stimuleren zonnepanelen bij particuliere woningeigenaren en gebruik regionale subsidie voor collectieve initiatieven.</p>	<p>Samen met 12 gemeenten is het project De Groene Zone gestart met als doel om circa 7.000 daken van zonnepanelen te voorzien, wat neerkomt op meer dan 90.000 panelen. Het doel voor Valkenswaard is 482 daken.</p>
<p>Terugdringen tekortkomingen in naleving van milieuregels door bedrijven Analyse milieutoezicht opzetten, prioriteiten uitvoeringsprogramma OBP hierop bijsturen.</p>	<p>Samen met de ODZOB en overige deelnemende gemeenten is een regionaal operationeel kader milieutoezicht opgesteld dat binnenkort ter besluitvorming wordt aangeboden.</p>
<p>Terugdringen regeldruk Digitalisering en lean maken werkprocessen.</p>	<p>We bekijken doorlopend hoe onze (digitale) processen en ingang verbeterd kunnen worden. Zo gaan de toezichthouders sinds medio 2018 op pad met mobile devices. Ook is de info op onze website enkele keren geactualiseerd afgelopen jaar.</p>
<p>REnescience Afhankelijk van de besluitvorming over de businesscase REnescience gaan we over tot uitvoering van de businesscase binnen de gemeenschappelijke regeling Cure, ofwel op zoek naar alternatieve wijzen om onze scheidingsdoelstellingen te behalen.</p>	<p>De voltooiing van de businesscase is in belangrijke mate vertraagd door de door Attero aangespannen rechtszaak. Na de uitspraak van de rechtbank, waarin alle vorderingen afwezen worden is de voltooiing voortgezet.</p>
<p>Uitvoeringstafel Eindhoven Airport In regionaal verband uitvoeren en monitoren van het advies voor de tweede fase (de zogenaamde Alderstafel) van de ontwikkeling van Eindhoven Airport.</p>	<p>Binnen de Alderstafel behoorde Valkenswaard tot de 'tweede-rings gemeenten'. De Alderstafel is afgerond en overgegaan in de Uitvoeringstafel. Deze uitvoeringstafel kent geen onderscheid meer tussen gemeenten. In 2018 is de proefcasus gestart die antwoord moet geven op de vraag welk perspectief op de toekomst van het vliegveld wenselijk en realiseerbaar is. Als gemeente zijn wij ambtelijk en bestuurlijk betrokken en worden ontwikkelingen gevolgd.</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2018	Realisatie 2018
Verplichte indicatoren			
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)		100 (VANG 2020)	195,65
Hernieuwbare elektriciteit (%)		-	Laatst bekende cijfer 3,6% (2016)
Overige indicatoren			
Oordeel over afvalinzameling: score minimaal gelijk aan landelijk gemiddelde.	www.waarstaatjegemeente.nl	7,5	-
Oud papier en karton per inwoner op jaarbasis (in kg), conform norm landelijk afvalbeheer plan 2 (LAP 2).	Milieujaarverslag	85	48,82
GFT per inwoner op jaarbasis (in kg), conform norm landelijk afvalbeheer plan 2 (LAP 2).	Milieujaarverslag	105	110,27
Kunststof verpakkingsafval per inwoner op jaarbasis (in kg), conform norm landelijk afvalbeheer plan 2 (LAP 2).	Milieujaarverslag	-	9,14
Textiel per inwoner op jaar basis (in kg), conform norm landelijk afvalbeheer plan 2 (LAP 2).	Milieujaarverslag	5	3,16
Glasafval per inwoner op jaarbasis (in kg), conform norm landelijk afvalbeheer plan 2 (LAP 2).	Milieujaarverslag	23	22,66

Wat heeft het gekost?

Realisatie programma

Bedrag (x € 1.000)	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018
Lasten				
Ruimtelijke ontwikkeling	6.822	6.111	7.233	6.039
Infrastructuur	8.618	5.571	6.074	5.691
Groen	2.280	2.622	2.601	2.625
Milieu	3.324	3.397	3.442	3.627
Totaal Lasten	21.044	17.701	19.350	17.982
Baten				
Ruimtelijke ontwikkeling	5.328	4.004	4.066	3.852
Infrastructuur	5.346	4.112	4.292	4.260
Groen	36	27	27	68
Milieu	3.293	3.292	3.374	3.612
Totaal Baten	14.004	11.435	11.759	11.792
Saldo				
Ruimtelijke ontwikkeling	-1.493	-2.107	-3.167	-2.187
Infrastructuur	-3.272	-1.459	-1.782	-1.431
Groen	-2.243	-2.595	-2.574	-2.557
Milieu	-31	-105	-68	-14
Saldo programma 1	-7.040	-6.266	-7.591	-6.190

Saldo programma excl. mutaties reserves	-7.040	-6.266	-7.591	-6.190
Onttrekkingen reserves	3.112	588	3.435	2.379
Toevoeging reserves	841	100	1.699	2.332
Saldo programma 1 inclusief mutaties reserves	-4.769	-5.778	-5.855	-6.143

Voor een overzicht van de mutaties op de reserves wordt verwezen naar bijlage 4

Toelichting op realisatie programma 1 Wonen

Ruimtelijke ontwikkeling		N/V	S/I
Onderwerp	Bedrag (x € 1.000)		
<p>Vastgoed</p> <p>Er ontstaat een gering voordeel door de een éénmalige opbrengst van niet begrote verkopen van een pand aan de Kerkhofstraat (€ 115.000 gemeld in de 2e bestuursrapportage) en een perceel grond aan de Vest. Ook heeft de verkoop van restgronden meer opgebracht dan begroot. Tevens heeft de verhuur van gemeentegrond meer opgebracht.</p> <p>Daar tegenover stonden niet begrote uitgaven voor enkele onvoorziene asbestverwijderingen in de volkstuinen. Tevens is er capaciteit ingehuurd om het maatschappelijk vastgoed op orde te krijgen.</p>	132	Nadeel	I
<p>Bestemmingsplannen</p> <p>Het nadeel van € 37.000 is te verklaren door niet te verhalen en begrote planschades (€ 15.000) en extra inhuur personeel vanwege zwangerschapsverlof personeel en minder ontvangen exploitatiebijdrage t.b.v. bestemmingsplannen (€ 22.000).</p>	37	Nadeel	I
<p>Gebiedsvisies (Eurocircuit)</p> <p>De overschrijding op gebiedsvisies is toe te wijzen aan de kosten voor de actualisatie van het bestemmingsplan Eurocircuit. In februari 2018 is hiervoor een aanvraag voor een aanvullend krediet door de raad deels gehonoreerd. Het beschikbare krediet met aanvulling door de raad voorzag niet in de noodzakelijke juridische ondersteuning voor de rechtszaken en inzet van specialistische juridische kennis om te bepalen wat illegaal en legaal is en hoe dit in het bestemmingsplan moet worden opgenomen. Verder betreft het onvoorziene kosten voor een breed uitgezette enquête. Tot slot betreft het meerwerkfacturen van het bureau dat de MER op stelt. Hierover zijn we in bespreking in hoeverre de gemeente bereid is deze te betalen.</p>	65	Nadeel	I
<p>N69</p> <p>De overschrijding van € 126.000 is te verklaren door een aantal factoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • voorfinanciering voor project vrachtwagenmaatregelen. Daarvoor is een bedrag van € 47.000,- voorgesloten. Dit bedrag wordt terugbetaald via een in 2019 beschikte subsidie en vanuit de facturatie van de overige kosten aan de participerende partijen. • het onderhandelingstraject met de provincie inzake de Uitvoeringsovereenkomst heeft enige jaren in beslag genomen en heeft in de eindfase naar de ondertekening van de overeenkomst in december 2018 nog een forse tijdinvestering gekost om het onderhandelingsresultaat in een overeenkomst te vervatten. Het hele onderhandelingsproces heeft uiteindelijk voor Valkenswaard ruim 3 miljoen euro meer opgeleverd dan de provinciale insteek waarmee de besprekingen begonnen. Gezien deze grote 	126	Nadeel	I

Ruimtelijke ontwikkeling		N/V	S/I
financiële belangen voor de gemeente is het noodzakelijk inspanning via het programmaplan te leveren om dit onderhandelingsproces succesvol af te ronden, met een kostenoverschrijding als gevolg.			
Woningen Door de verkoop van diverse gemeentelijke woningen worden er jaarlijks minder huurpenningen geïnd.	30	Nadeel	S
Omgevingsvergunningen Dit betreft een voordeel op de inkomsten uit leges. Er zijn meer aanvragen binnengekomen, met name aanvragen met een grotere omvang.	69	Voordeel	I
Overig	17	Voordeel	I

Infrastructuur		N/V	S/I
Onderwerp	Bedrag (€)		
<p>Kabels en leidingen</p> <p>De toename van inkomsten is toe te schrijven aan meer vergunningsaanvragen en graafmeldingen. Deze toename komt vooral door grootschalige saneringen van gas- en waterleidingen, plus een groot aantal inbreidingslocaties waarvoor veel nieuwe kabels- en leidingen moeten worden gelegd. Wat tevens in positieve zin bijdraagt is het gebruik van MOOR. Daardoor heeft de gemeente meer regie, overzicht en hulpmiddelen ter beschikking om efficiënter te kunnen werken en faalkosten te voorkomen.</p>	29	Voordeel	I
<p>Personeelskosten</p> <p>Het tekort wordt grotendeels veroorzaakt doordat het budget voor personeelskosten op het product Sport staan begroot en de realisatie op het product Infrastructuur (zie genoemde voordelen Programma 3).</p>	110	Nadeel	I
<p>Europalaan</p> <p>Aanvankelijk leek het project Europalaan na opdrachtverstrekking aan de aannemer met een positief resultaat afgesloten te kunnen worden. In de loop van het werk hebben diverse onvoorziene omstandigheden geleid tot meerkosten. Het betrof in omvang onvoorziene bodemvervuiling, kwaliteit van de ondergrond, aanvullende rioolmaatregelen i.v.m. klimaatadaptatie, aanvullende werkzaamheden om werk met werk te maken voor het onderhoudsprogramma.</p>	42	Nadeel	I
<p>Tractie</p> <p>Het budget voor de tractie is niet volledig benut. Het overschot wordt teruggestort in de reserve. Dit is in programma 5 gebeurd.</p>	245	Voordeel	I
<p>Schade openbare verlichting</p> <p>Het aantal schades is nagenoeg hetzelfde gebleven. Door een nieuwe werkwijze zijn echter de facturen beter uit te splitsen in reparatiewerkzaamheden als gevolg van regulier gebruik en reparatiewerkzaamheden als gevolg van schades. De hierdoor ontstane overschrijding heeft wel tot gevolg dat het budget voor vervanging feitelijk met hetzelfde bedrag toeneemt hetgeen onze kansen vergroot om de doelstelling voor 2030 (50% LED) te halen.</p>	16	Nadeel	I
<p>Taakstelling inkomende subsidies</p> <p>Er zijn voldoende subsidies binnengehaald. Echter zijn deze niet ten gunste van de taakstelling gekomen, maar voor de bekostiging van de verschillende projecten.</p>	70	Nadeel	I

Infrastructuur		N/V	S/I
Bewaakte fietsenstalling Pr. Irenebrigadeplein Nu dit plein is heringericht en de bewaakte fietsenstalling is verwijderd dienen de kapitaalslasten te worden afgewaardeerd en komen uit de dekkingsreserve.	25	Nadeel	I
Afwatering middels sloten We hebben dit jaar heel veel slootkanten en duikers moeten laten herstellen. Dit komt ten dele doordat we geen houtachtigen meer met chemische middelen mogen insmeren zodat deze kapotgaan. Nu moeten deze met wortel en al uit de slootkant getrokken worden die we vervolgens moeten herstellen. Ook moet er veel meer handmatig worden uitgesnoeid en worden opgeruimd. Dit nadeel zal dus vaker voor gaan komen. Ook moet er voortaan twee keer per jaar gefaseerd worden geveegd om toch voldoende doorstroming te houden en ook om de aanwezige flora en fauna te beschermen.	19	Nadeel	I
Overig	56	Nadeel	I

Groen		N/V	S/I
<i>Onderwerp</i>	<i>Bedrag (€)</i>		
Personeel De bezetting in 2018 is niet volledig geweest, wat leidt tot een voordeel t.o.v. de personeelsbegroting.	45	Voordeel	I
Schades Op 18 januari en op 25/26 juli hebben we door zware stormen grote schades gehad met als gevolg heel veel snoei, rooi en opruimwerk. Daarnaast heeft de aanhoudende droogte ook tot extra schade geleid.	25	Nadeel	I
Overig	7	Voordeel	I

Milieu		N/V	S/I
<i>Onderwerp</i>	<i>Bedrag (€)</i>		
Personeel De bezetting in 2018 is niet volledig geweest, wat leidt tot een voordeel t.o.v. de personeelsbegroting.	31	Voordeel	I
Overig	22	Voordeel	I

2. Werken

Product	Portefeuillehouder	Team
Bedrijvigheid	T.P.T.H. Geldens	Sociaal en economisch beleid
Onderwijs	M.H. Theus	Sociaal en economisch beleid

Bedrijvigheid

Missie

Het bevorderen van een evenwichtige sociaaleconomische ontwikkeling met als hoofd-doelstellingen: het behouden en stimuleren van werkgelegenheid en het bieden van ruimte aan ondernemerschap.

Kaderstellende nota's

- Economisch Beleid 2017-2020 (2016)
- Standplaatsenbeleid (1997)
- Beleidsregels terrassen (2017)
- Beeldkwaliteitplan centrum (2017)
- Gebiedsontwikkeling Visie Valkenswaard, Natuurlijk Avonturen Landschap (2017)
- Masterplan Centrum (2014)
- Horecavisie (2014)
- Detailhandelsvisie A2 gemeenten (2015)
- Regionale Detailhandelsvisie (2015)

Wat willen we bereiken?
Beter benutten van bestaande bedrijventerreinen.
Een lage werkloosheid.
Een compact centrum met meer beleving, dat daardoor aantrekkelijker wordt voor vestiging en bezoekers.
Brainport beter benutten voor Valkenswaard.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Uitvoering Economisch Actieprogramma april 2017 – maart 2018</p> <p>In het actieprogramma benoemen we acties om uitvoering te geven aan het kaderstellende economisch beleid. Het gaat o.a. om het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en economie, camerabeveiliging en vervolgens een Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) voor de Schaapsloop en het zoeken naar mogelijkheden voor horeca op het bedrijventerrein.</p>	<p>Dit programma is afgerond. Camerabeveiliging en daaropvolgend het KVO zijn in 2018 niet gerealiseerd vanwege onvoldoende animo. In 2019 wordt gewerkt aan een alternatieve aanpak. Over de mogelijkheden voor horeca op het bedrijventerrein zijn de ideeën gedeeld met Valkenswaard Marketing. Inzake onderwijs-arbeidsmarkt voor de aansluiting onderwijs-economie wordt verwezen naar het onderdeel "onderwijs".</p>
<p>Opstellen nieuwe horecavisie</p> <p>Deze horecavisie stellen we op in samenwerking met diverse betrokkenen (o.a. horeca, inwoners, verenigingen). De visie zal in lijn zijn met het Masterplan Centrum en, in lijn met de Gebiedsontwikkelingsvisie buitengebied Valkenswaard, De Grootte Heide Valkenswaard, Natuurlijk Avonturen Landschap (2017), zal er ook aandacht zijn voor horeca in het buitengebied. Om invulling te geven aan het profiel actief buiten zijn uit de gebiedsontwikkelingsvisie, zal ook in het buitengebied ruimte moeten zijn voor horecabedrijven die zich richten op de actieve en avontuurlijke doelgroepen.</p>	<p>In 2018 is een plan van aanpak voor de horecavisie opgesteld. In 2019 wordt de horecavisie ter vaststelling voorgelegd aan de raad.</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Centrummanagement Centrummanagement is een belangrijke partner om het ondernemersklimaat in het centrum van Valkenswaard te verbeteren. Met Centrummanagement overleggen we om te komen tot een efficiënte en daadkrachtige samenwerking met Valkenswaard Marketing en mogelijk de VVV.</p>	<p>Er vindt structureel overleg plaats met Centrummanagement. Ten eerste over de uitvoering van het jaarplan van centrummanagement, ter verbetering van het ondernemersklimaat. Zo participeert de gemeente in o.a. hun werkgroep leegstand & branchering. Verder zijn structurele gesprekken tussen gemeente, Centrummanagement en Valkenswaard Marketing over de ontwikkeling van het centrum. Ter bevordering van de samenwerking zijn Valkenswaard Marketing, Centrummanagement en VVV sinds 2018 op dezelfde locatie gehuisvest.</p>
<p>Opstellen economisch actieprogramma We stellen een actieprogramma op om met concrete acties uitvoering te geven aan de resterende looptijd van het economisch beleid. De evaluatie van het lopende actieprogramma en een nieuw coalitieprogramma worden hier nauw bij betrokken.</p>	<p>Dit t/m 2020 lopende Economisch Actieprogramma is inmiddels vastgesteld en in oktober 2018 met de raad gedeeld. Er is gestart met het begin van de uitvoering van dit meerjarenplan.</p>
<p>Accountmanagement De accountmanager werkt aan een goede relatie tussen gemeente en het lokale bedrijfsleven. Ook spant hij zich in om bedrijven te interesseren voor vestiging op een bedrijventerrein, in het centrum of als invulling van het Gebiedsprogramma: De Groote Heide Valkenswaard.</p>	<p>De accountmanager heeft ook in 2018 contact gehad met bedrijven en instellingen uit de diverse sectoren; industrie, handel, dienstverlening, horeca, recreatie en onderwijs. Reguliere bezoeken, inspelen op vragen, wensen en behoeften van ondernemers. Klankbord en eerste aanspreekpunt. De kern is altijd actief inspelen op situaties. Maar ook bijwonen van activiteiten en bijeenkomsten van diverse ondernemers- en netwerk verenigingen. De realisatie van den Borne aan de Leenderweg verdient hierbij een aparte vermelding. Daarnaast is hij vanuit de discipline economie actief betrokken geweest bij diverse projecten zoals Marketing Valkenswaard, programma Dommelland, programma Omgevingswet en Masterplan Centrum/Centrummanagement. Tenslotte is de accountmanager ook namens de gemeente ambassadeur voor en bij Scholengemeenschap Were Di.</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2018	Realisatie 2018
Verplichte indicatoren			
Functiemenging (%)	waarstaatjegemeente.nl	>47,7	Nog geen gegevens beschikbaar over 2018 (47,1% in 2017).
Bruto gemeentelijk product (verhouding tussen verwacht en gemeten product)	Waarstaatjegemeente.nl	>25,0 / 22,5	Nog geen gegevens beschikbaar over 2018.
Vestigingen van bedrijven per 1000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	Waarstaatjegemeente.nl	15% boven landelijk niveau	2,5% boven landelijk niveau

Onderwijs

Missie

Jeugdigen, jongeren en volwassenen in staat stellen zich zo goed mogelijk voor te bereiden op, of te ondersteunen bij, het zo zelfstandig mogelijk functioneren in de samenleving en waar nodig leren invulling te geven aan de eigen verantwoordelijkheid. Het behalen van een startkwalificatie is hier van groot belang.

Verder: zorgdragen voor adequate huisvesting voor de scholen.

Kaderstellende nota's

- Lokaal Educatieve Agenda 2017-2018
- Gemeentelijke huisvestingsverordening 2015
- Valkenswaard heeft vastgoed voor elkaar! (2012)
- Gemeentelijke verordening Leerlingenvervoer 2014
- VVE beleidsnotitie (2017)
- Integraal Huisvestingsplan (2018)

Wat willen we bereiken?
Een bijdrage leveren aan kwantitatief voldoende en kwalitatief goed onderwijs.
Aandacht voor dreigende schooluitval en het voorkomen van schooluitval.
Verminderen van onderwijsachterstanden bij kinderen.
Zorgen voor aansluiting tussen voorschoolse educatie en basisschoolonderwijs en monitoring van VVE.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Voortzetting LEA We hebben programma's uitgezet om het behalen van startkwalificaties te bevorderen, vroeg- en voorschoolse educatie te harmoniseren, een sluitend netwerk rond een kind te creëren om zodoende tot vroegtijdige signalering van eventuele problemen te kunnen komen en ten slotte om de ontwikkeling van kinderen te verbreden.</p>	<p>Samen met onderwijs, voorschoolse voorzieningen en betrokken (jeugdhulp)organisaties is uitvoering gegeven aan diverse speerpunten (zie ook hieronder). Enkele speerpunten zijn naar tevredenheid afgerond, andere punten blijven ook de komende periode staan vanwege het structurele karakter (denk aan samenwerking onderwijs-jeugdhulp en huisvesting)</p>
<p>Harmonisatie peuterwerk Beleid en processen rondom subsidiesystematiek peuterwerk worden aangepast.</p>	<p>De harmonisatie van Peuterspeelzaalwerk is afgerond en de subsidiesystematiek van Peuterwerk is aangepast naar een kindgebonden subsidie.</p>
<p>Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) Beleid en processen rondom toeleiding/indicatiestelling, uitvoering, monitoring en bestaande afspraken met de partners nemen we onder de loep en worden waar nodig herzien. We maken resultaatafspraken met basisonderwijs rondom VVE.</p>	<p>De uitvoeringsafspraken n.a.v. VVE beleid zijn opgesteld i.s.m. betrokken partijen. Dit heeft geleid tot een uniforme werkwijze in Valkenswaard t.a.v. de uitvoering van voorschoolse educatie. Voor het maken van o.a. resultaatafspraken is een regionale werkgroep opgestart.</p>
<p>Leerplicht een duidelijke plek geven in de jeugdzorgketen Zo kunnen we snel schakelen met het onderwijs rondom zorgleerlingen. De laatst vastgestelde ambtsinstructie legt een grote nadruk op preventie. Naast deelname aan het ZAT- overleg (Zorg en advies-team) in het voortgezet onderwijs zal leerplicht een grotere rol gaan spelen in het primair onderwijs. Leerplicht krijgt een duidelijke rol binnen het Centrum Jeugd en Gezin.</p>	<p>Leerplichtambtenaren zijn gekoppeld aan vaste basisscholen en standaard aangesloten bij het 8-wekelijks overleg met basisscholen</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Opstellen en uitvoering geven aan Integraal Huisvestingsplan Onderwijs We geven in 2018 uitvoering aan het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs.</p>	<p>In overleg met de schoolbesturen zijn gezamenlijke visie en doelstellingen geformuleerd, is een maatregelenpakket afgesproken en is de prioritering en planning vastgesteld.</p>
<p>Technisch onderwijs meer onder de aandacht brengen van de Valkenswaardse jeugd In samenwerking met het onderwijs en bedrijfsleven onderzoeken welke initiatieven we kunnen opzetten om techniek aantrekkelijker te maken voor jongeren.</p>	<p>Er bleek lokaal onvoldoende animo voor het oppakken van nieuwe aanvullende initiatieven met alleen Valkenswaardse bedrijven of onderwijsinstellingen. Wij volgen hierin het standpunt van het bedrijfsleven (de vragende partij) om dit vooral ook in samenwerking met regionale partners te bespreken en op te pakken.</p>
<p>In gesprek gaan met Bestuur Skozok en het uitwerken van een integrale visie over Valkenswaard Oost Gezamenlijk komen tot een integrale visie over Valkenswaard Oost, waarin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle belangen van ouders en kinderen zwaar meewegen; • De positieve uitstraling van de groeiende Bs De Grasspriet ten volle wordt benut; <p>Zo snel als mogelijk, maar uiterlijk binnen 6 maanden een plan voor Valkenswaard Oost aan de raad voor te leggen, inclusief een doorkijk van de benodigde middelen om dit pan te realiseren.</p>	<p>Zie ook IHP In de prioritering is start van de haalbaarheidsstudie voor de locatie van BS de Smelen (Valkenswaard-Oost) in de planning naar voren gehaald.</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2018	Realisatie 2018
Verplichte indicatoren¹			
Omvang absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	Gegevens van vsvkompas.nl/ jaarverslag leerplicht	< 1,17	2,3
Omvang relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	Gegevens van vsvkompas.nl/ jaarverslag leerplicht	Max 23	23,4
Vroegtijdig schoolverlaters (vsv'ers) (%)	Gegevens van vsvkompas.nl/ jaarverslag leerplicht	1.1	1,9
Overige indicatoren			
Aantal leerlingen dat in aanraking komt met leerplicht door verhoging inzet leerplichtambtenaar	Jaarverslag leerplicht	-	-
Tevredenheid over basisscholen, minimaal landelijk gemiddelde	www.waarstaatjegemeente.nl	-	-

¹ Bovenstaande cijfers betreffen een schooljaar (2017-2018) en geen kalenderjaar

Wat heeft het gekost?

Realisatie programma

Bedrag (x € 1.000)	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018
Lasten				
Bedrijvigheid	703	963	1.217	691
Onderwijs	2.980	2.863	2.990	2.796
Totaal Lasten	3.683	3.826	4.207	3.487
Baten				
Bedrijvigheid	21	22	27	49
Onderwijs	118	65	138	134
Totaal Baten	139	87	165	183
Saldo				
Bedrijvigheid	-681	-941	-1.191	-642
Onderwijs	-2.862	-2.798	-2.852	-2.662
Saldo programma 2	-3.543	-3.739	-4.042	-3.304

Saldo programma excl. mutaties reserves	-3.543	-3.739	-4.042	-3.304
Onttrekkingen reserves	65	-	284	284
Toevoeging reserves	284	-	-	491
Saldo programma 2 inclusief mutaties reserves	-3.763	-3.739	-3.758	-3.511

Voor een overzicht van de mutaties op de reserves wordt verwezen naar bijlage 4

Toelichting op realisatie programma 2 Werken

Afwijkingen

De belangrijkste financiële afwijkingen in de realisatie van het programma inclusief de mutaties van de reserves worden hierna toegelicht. De kleine verschillen zijn niet nader uitgewerkt.

Bedrijvigheid		N/V	S/I
Onderwerp	Bedrag (€)		
Economische zaken			
Dit wordt met name veroorzaakt doordat uit 2017 overgehevelde middelen voor camerabeveiliging in 2018 niet zijn besteed.	51	Voordeel	S/I
Overige afwijkingen	7	Voordeel	I

Onderwijs		N/V	S/I
Onderwerp	Bedrag (€)		
<p>Huisvestingsvoorzieningen Voortgezet Onderwijs (VO)</p> <p>Sinds 2001 heeft de gemeente een doordecentralisatieovereenkomst met schoolbestuur OMO voor de duur van 50 jaar. Overheidsgelden voor de gemeentelijke huisvestingstaak van het VO worden volledig overgedragen aan het schoolbestuur. Hierbij wordt gerekend met de normbedragen van de VNG. De VNG heeft bij publicatie van 21 november 2017 de indexering van de normbedragen onderwijshuisvesting 2018 gepubliceerd. Na enkele jaren negatieve indexering is de indexering voor 2018 bepaald op 8,56%. Het normbedrag per leerling voor de DDC vergoeding van 2018 is daarmee vastgesteld op € 334,91.</p> <p>In de begroting 2018 is geen rekening gehouden met een dusdanig hoge indexering.</p>	60	Nadeel	S
<p>Leerlingenvervoer</p> <p>Minder leerlingen hebben gebruik gemaakt van het busvervoer naar Pius X bij de start van het schooljaar '18-'19 ten opzichte van '17-'18. Hierdoor zijn er minder inkomsten gegeneerd t.a.v. de eigen bijdrages.</p>	33	Nadeel	I
<p>Huisvestingsbeleid onderwijs</p> <p>Betreft de vrijval van de vooruitontvangen regeling 'verbetering binnenklimaat huisvesting primair onderwijs'.</p>	60	Voordeel	I
<p>Peuterspeelzalen</p> <p>Algehele subsidie Peuterdorp is verlaagd door afbouw van subsidiëring niet-peutergelateerde kosten (€ 25.000). Daarnaast wordt een deel van de subsidie Peuterdorp gedekt middels een geormerkte rijksbijdrage VVE (Onderwijs Achterstanden Beleid).</p>	185	Voordeel	S
<p>Uitvoeringskosten Wet Kinderopvang</p> <p>Minder uitgaven toezicht Wet Kinderopvang dan begroot. Door aanstaande wetswijzigingen zijn een aantal toezichtsmomenten doorgeschoven: weer meer toezicht in 2019.</p>	18	Voordeel	I
<p>Overige afwijkingen</p>	19	Voordeel	I

3. *Vrije tijd*

Product	Portefeuillehouder	Team
Cultuur	M.H. Theus	Sociaal en economisch beleid
Sport	T.P.T.H. Geldens	Sociaal en economisch beleid
Recreatie	C. Marchal	Sociaal en economisch beleid

Cultuur

Missie

Cultuur, kunsten en cultureel erfgoed vertegenwoordigen intrinsieke waarden en hebben een wezenlijk maatschappelijk effect. Daarom is het belangrijk om objecten met cultuurhistorische waarde en voorzieningen als musea, sociaal-culturele centra, een bibliotheek, een Centrum voor Muziek en Dans en voorzieningen voor kunstbeoefening te realiseren en in stand te houden. Het is de bedoeling om kunst en cultuur en ook cultuureducatie zo laagdrempelig mogelijk aan te bieden.

Kaderstellende nota's

- Beleidsvisie gebouwd erfgoed Valkenswaard 2012-2020
- Beleidsplan Archeologische Monumentenzorg (2012)

Wat willen we bereiken?
Van Valkenswaard een gemeente maken met een nog aantrekkelijker voorzieningenniveau op cultureel gebied.
Kunst- en cultuureducatie in Valkenswaard zo laagdrempelig mogelijk aanbieden.
Via het CMD zoveel mogelijk – liefst alle – kinderen in het primair onderwijs bereiken en hen de mogelijkheid geven uitgebreid kennis te maken met, en zich verder te ontwikkelen op het gebied van muziek en dans.
Mogelijkheden blijven bieden voor verdere verdieping en scholing via buitenschoolse educatie.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Verdere verankering van cultuureducatie binnen het basis- en voortgezet onderwijs Onder impuls van de cultuurcoaches, in nauwe samenwerking met het onderwijsveld.</p>	<p>Het Kunstmenu is een groot school-overstijgend project rond een centraal thema. In 2018 was het thema 'dans'. In het afgelopen jaar, zoals ook in 2016 en 2017, werden beeldhouwworkshops georganiseerd bij De Stenen Poort. De Digitale Scheurkalender is een online tool om leerlingen op een laagdrempelige, interactieve en betekenisvolle manier te laten kennismaken met lokale kunst en cultuurgeschiedenis. Het CMD ondersteunt scholen bij het vormgeven van hun muziekonderwijs. Dit is maatwerk: inhoud, vorm, frequentie en leeftijdsgroep wordt in overleg met scholen bepaald.</p>
<p>Bevordering van samenwerking en synergie tussen culturele instellingen, verenigingen en initiatieven Onder impuls van de cultuurcoaches voortborduren op successen in voorbije jaren, ontwikkeling van nieuwe initiatieven in samenwerking met 'het veld'.</p>	<p>Middels het Cultureel Trefpunt worden periodieke bijeenkomsten met Valkenswaardse cultuuraanbieders (verenigingen, instellingen, particulieren) georganiseerd. Via de Culturele onderwijsmarkt tonen cultuuraanbieders wat zij het onderwijs te bieden hebben. Sinds 2017 is dit gekoppeld aan het Kunstmenu.</p>
<p>Digisterker Er wordt voor gezorgd dat inwoners uit Valkenswaard meermaals per jaar kunnen inschrijven op de (hier bedoelde) digivaardigheids cursus. Dit zal tijdig kenbaar worden gemaakt onder de bevolking.</p>	<p>De gemeente heeft, conform afspraak, de cursus Digi-sterker voor 23 cursisten vergoed aan Bibliotheek De Kempen.</p>
<p>Scholen ondersteunen bij inrichten-aanbieden van muziekonderwijs In overleg met de scholen zoeken naar de juiste, passende aanpak.</p>	<p>Inzet varieert van structureel een vakdocent in de school (wekelijks, 2-wekelijks, maandelijks) en ondersteuning bij de invoering van een nieuwe methode, tot verschillende projecten van uiteenlopende aard en omvang. Het CMD is actief geweest bij 9 basisscholen. Vaak worden alle</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
	kinderen van groep 1 t/m 8 bereikt, soms alleen bepaalde (leeftijds)groepen. Met alle scholen is er contact (o.a. ook via de cultuurcoaches), wordt informatie gedeeld en samen gekeken naar wensen en mogelijkheden.
Via het CMD een breed en samenhangend pakket aanbieden voor buitenschoolse educatie Laagdrempelig, breed toegankelijk, voor iedereen die zich verder wil ontwikkelen op het gebied van muziek en dans.	Het CMD verzorgt een breed scala aan opleidingen, projecten en workshops voor alle leeftijden en niveaus, voor groepen, verenigingen of individuele belangstellenden.

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2018	Realisatie 2018
Overige indicatoren			
CMD aantal leerlingen (reguliere leerlingen)	Jaarverslag	700	554
CMD aantal leerlingen (kennismaking met muziek via peuterspeelzalen en basisscholen)		200	445 structureel aanbod
		600	871 project aanbod

Toelichting: Tegenover deze groei van het aantal leerlingen dat we via de basisscholen bereiken voor kennismaking, oriëntatie en projecten, staat een lichte daling van het aantal 'reguliere' leerlingen voor (meerjarig – buitenschools) instrumentaal/vocaal onderwijs. Deze daling past binnen een trend (verschuiving naar kortlopende, meer projectmatige activiteiten) die landelijk al langer zichtbaar is. Per saldo worden meer leerlingen bereikt dan begroot (25%).

Sport

Missie

Valkenswaard hecht veel belang aan een zo optimaal mogelijk sport- en beweegklimaat voor haar inwoners. Zowel voor de jeugd als voor ouderen en mensen met een beperking. Sporten en bewegen hebben waarde binnen de brede maatschappelijke context van gezondheid, onderwijs, welzijn en sport. Sport is een belangrijk beleidsinstrument voor zowel de landelijke- als de lokale overheid voor gezondheidsbevordering, maatschappelijke participatie, verbondenheid en integratie.

De missie van de gemeente Valkenswaard is in de beleidsvisie Sport en Bewegen als volgt verwoord:

“Valkenswaard is een gemeente waar het beoefenen en beleven van sport voor jong en oud een belangrijke kwaliteit is in het leven, waar haar inwoners via sport meedoen aan de samenleving en zich via sport kunnen ontplooiën en ontwikkelen. Dit betekent dat sportprestaties, sportbeleving en een actieve gezonde leefstijl naast elkaar kunnen en mogen bestaan.”

Kaderstellende nota's

- Beleidsvisie Sport en Bewegen 2018-2021
- Valkenswaard heeft vastgoed voor elkaar (2012)
- Nota Lokaal Gezondheidsbeleid
- Nota Integraal gehandicaptenbeleid
- Nota Integraal Jeugdbeleid
- Welzijnsvisie
- Toekomstvisie 2030 (2012)

Wat willen we bereiken?
Tedere inwoner naar eigen vermogen de mogelijkheid geven om het gehele jaar sport te beoefenen.
De sociale cohesie en de maatschappelijke betrokkenheid binnen de wijk en de buurten versterken.
Sportbeoefening stimuleren en motiveren voor de doelgroepen: jeugd, volwassenen, ouderen en mensen met een verstandelijke en lichamelijke beperking.
Sport en bewegen inzetten om doelstellingen op andere beleidsterreinen, met name binnen het sociaal domein, te realiseren.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Verbinding leggen tussen uitvoering sportbeleid en de andere beleidsterreinen (sociaal domein)</p> <p>In de uitvoeringsprogramma's van de combinatiefunctionarissen moeten de doelen en resultaten verbreed worden. Niet alleen het laten meedoen aan activiteiten maar het bevorderen van een actieve leefstijl en het bevorderen van de gezondheid.</p>	<p>De verbinding is op verschillende manieren gemaakt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In samenwerking met Werk en Inkomen is een vervolg gegeven aan de sport- en beweeg carrousel; - In samenwerking met zorgcentrum Stichting de Valkenhof zijn ouderen in beweging gebracht; - Ten behoeve van de WMO senioren zijn fittesten en beweegimpulsen georganiseerd in het kader van Sociaal Vitaal en Max Vitaal in appartementencomplexen in samenwerking met het Sociaal team, Woonbedrijf en Woningbelang in de wijken Gegraaf, Geenhoven, Kerkakkers en Centrum; - Ten behoeve van de WMO zijn diverse beweegimpulsen georganiseerd voor mensen met een verstandelijke beperking in de dagbesteding de Biezenrijt en voor begeleid

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
	<p>wonen;</p> <p>- In samenwerking met CJG en Jeugdzorg is het project Kinderen in Beweging als naschools sport- en spelactiviteit georganiseerd voor kinderen met een autisme.</p>
<p>Stimuleren van activiteiten voor bevordering sport en bewegen voor senioren en mensen met een beperking Vanaf 2017 zijn er nadere regels voor subsidie voor het organiseren van activiteiten voor jongeren, senioren en mensen met een beperking.</p>	<p>In 2018 hebben 12 verenigingen activiteiten georganiseerd gericht op jeugd en/ of ouderen en/ of mensen met een beperking.</p>
<p>Uitvoering Business Case Sport In 2018 wordt gestart met de bouw van de sporthal op het sportpark Den Dries en de renovatie van het zwembad.</p>	<p>Het zwembad is open gegaan op 12 november 2018. In mei 2019 wordt het gehele complex officieel geopend.</p>
<p>Bevorderen zelfwerkzaamheid Verenigingen De ontwikkeling van 'overnemen' naar 'ondersteunen om het zelf te doen' geldt ook voor sportverenigingen. In 2018 bouwen we de zelfwerkzaamheid door verenigingen verder uit met als doel kwalitatieve en kwantitatieve voorzieningen voor de lange termijn te kunnen behouden.</p>	<p>Met AVV is besproken dat, met de realisatie van de atletiekbaan in 2019, dit een onderwerp van gesprek is. Met SV Valkenswaard zijn afspraken gemaakt over zelfwerkzaamheid in 2019 en verder.</p>
<p>Accountmanagement Vanaf 2017 is er een accountmanagement voor de sportverenigingen actief. De verenigingen zijn hier zeer tevreden over. De dienstverlening wordt in 2018 geoptimaliseerd.</p>	<p>In 2018 is een enquête uitgezet onder sportaanbieders over de dienstverlening op het gebied van sport. De inzet van de accountmanager wordt als positief beoordeeld en de dienstverlening is t.o.v. 2016 verbeterd. De respons op de enquête was t.o.v. 2016 lager.</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2018	Realisatie 2018
Verplichte indicatoren			
Niet sporters (%)		43	44,4
Overige indicatoren			
Burgers die de bewegingsnorm halen.	GGD Gezondheidsmonitor	72%	69%
Jongeren (13-21 jaar) die de bewegingsnorm halen.	GGD Gezondheidsmonitor	82%	81%
Tevredenheid over sportvoorzieningen.	www.waarstaatjegemeente.nl	8,0	7,8
Tevredenheid over verenigingen en clubs.	www.waarstaatjegemeente.nl	8,6	Onbekend ²

Toelichting: over het algemeen blijft de realisatie iets achter bij de doelstellingen. Met het vaststellen van de sportvisie door de raad (in juni 2018) is het aantal burgers dat de beweegnorm haalt bijgesteld naar 70% in 2021 en het gestelde doel t.a.v. de tevredenheid over sportvoorzieningen blijft staan op een 8, maar wel ook pas in 2021.

² dit was voorheen een indicator die die gecommuniceerd werd via het platform van het VNG 'waarstaatjegemeente' maar deze indicator is komen te vervallen.

Recreatie

Missie

Wij zoeken naar kansen om de economische potentie van Valkenswaard op het gebied van dag- en verblijfsrecreatie, evenementen en route gebonden recreatie (groenbeleving) beter te benutten. We streven naar groei van de werkgelegenheid en de economische betekenis van de sector.

Kaderstellende nota's

- Toekomstvisie 2030 (2012)
- Beleidskader Evenementen 'Op weg naar een Veelzijdig evenementen aanbod' (2012), Evenementenbeleid Valkenswaard (2018) (nog vast te stellen december 2017)
- Vrijtijdsbeleid 2015 – 2020 (2015)
- Horecavisie Valkenswaard 'Leisure & Pleasure '2014-2017 (2014)

Wat willen we bereiken?
Uitbouwen toeristisch-recreatief aanbod tot een van de (economische) pijlers van de gemeente Valkenswaard. Met als doel vergroting van het aantal bezoekers, bestedingen en groei van de werkgelegenheid.
Bieden van een aantrekkelijk aanbod van evenementen.
Realiseren van een aansprekend en goed onderhouden routenetwerk voor fietsen, wandelen, ruiters en varen.
Intensiveren van de samenwerking met de gemeenten van De Grote Heide om het toerisme en de recreatie in het gezamenlijke grensgebied te bevorderen en onder de aandacht te brengen.
Ontwikkeling van een duurzame Leisure-zone aan de zuidzijde van Valkenswaard, die zorgt voor een impuls van het toerisme, de recreatie (bezoekers en bestedingen) en de werkgelegenheid.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Bevordering aantrekkingskracht en kwaliteit evenementen</p> <p>We zetten in op evenementen die positief bijdragen aan de positionering en branding van de gemeente Valkenswaard en/of het centrum versterken. Daarnaast blijft de leefbaarheid, veiligheid, openbare orde en volksgezondheid van belang.</p>	<p>We hebben de Beleidsregels Evenementen vastgesteld en de Nadere regel Evenementen, Sport en Cultuur is naar aanleiding van de nieuwe evenementenvisie aangepast. Hiermee zetten we in op evenementen die positief bijdragen aan de positionering en branding van de gemeente Valkenswaard en/of het centrum versterken.</p>
<p>Optimaliseren routestructuren voor fietsen, wandelen en ruiters</p> <p>De gemeente zet zich in om de kwaliteit van de route- en padenstructuur te waarborgen en ontbrekende trajecten en schakels te realiseren. Routebureau Brabant is hierbij een belangrijke partner.</p>	<p>Het ruiter- en menroutenetwerk is aangelegd en alle panelen van het wandelknooppuntennetwerk zijn vervangen en indien nodig verplaatst. Daarnaast zijn er nieuwe wandel- en fietsknooppuntenkaarten ontwikkeld en zijn we gestart met de voorbereidingen voor de vernieuwing van de MTB panelen.</p>
<p>Versterking toeristisch aanbod</p> <p>Voor private initiatieven op het gebied van recreatie en toerisme nemen we een positieve grondhouding aan. We bieden ruime mogelijkheden voor verblijfsrecreatieve initiatieven en beleving, kwaliteit en diversiteit worden zo veel mogelijk bevorderd.</p>	<p>Voor private initiatieven op het gebied van recreatie en toerisme hebben we een positieve grondhouding aangenomen. Diverse nieuwe bedrijven zijn gevestigd. Daarnaast lopen er diverse initiatieven in de buurt van onze Natuurpoort.</p>
<p>Versterking en professionalisering toeristische sector</p> <p>Ook in 2018 willen we door bijeenkomsten (toeristisch café) de sector inspireren en informeren en de samenwerking binnen en buiten de sector bevorderen.</p>	<p>In het kader van de visie De Grote Heide en voor het Programma Grote Heide Dommeland zijn er diverse bijeenkomsten geweest om de sector te inspireren en informeren en informatie op te halen.</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Versterking profilering en positionering Valkenswaard Voor een krachtigere profilering en positionering volgen we een aantal sporen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - We werken samen met Marketing Valkenswaard. Het beeldmerk voor Valkenswaard en bijbehorende kernwaarden worden gecommuniceerd via toeristisch-recreatieve projecten en acties; - We haken aan bij de branding van De Grootte Heide; - We zoeken aansluiting bij VisitBrabant. <p>Daarnaast is de VVV een belangrijke partner in de profilering van Valkenswaard.</p>	<p>We zijn o.a. voor het themajaar Brabant Remembers aangesloten bij Visit Brabant, daarnaast zijn diverse bijeenkomsten bijgewoond. De VVV is een intensieve sturingsrelatie waar structureel overleg mee plaatsvindt.</p>
<p>Voortzetting De Grootte Heide samenwerking Binnen de samenwerking Natuurgrenspark De Grootte Heide werken we met alle deelnemende gemeenten aan een krachtigere branding van het gebied. Ook streven we naar verbreding van de samenwerking met (private) partners in het gebied, waaronder de terreinbeheerders. Daarnaast gaan we toeristisch-recreatieve initiatieven en projecten op slimme wijze aan elkaar koppelen zodat ze van grotere toegevoegde waarde zijn voor het gebied.</p>	<p>Het jaarplan Gebiedspromotie 2018 is uitgevoerd. Binnen De Grootte Heide werken we met alle deelnemende gemeenten aan een krachtigere branding van het gebied. Daarnaast is onderzocht hoe naast de pijler gebiedspromotie, de pijler gebiedsontwikkeling kan worden opgezet. In 2019 wordt hier uitvoering aan gegeven. De gemeente Eindhoven heeft eind 2018 besloten zich aan te sluiten bij BGTS De Grootte Heide. In 2019 wordt dit geformaliseerd.</p>
<p>Programma De Grootte Heide Valkenswaard & integrale gebiedsontwikkeling N69-Zuid In 2018 werken we aan de uitvoering van het programma De Grootte Heide Valkenswaard en de daarin genoemde sleutelprojecten. Tevens willen we een stap zetten in de voorbereidingen van de doorontwikkeling van de leisurezone en paardenboulevard. Dit doen we middels een integrale benadering (gebiedsontwikkeling), waarbij we ook partners betrekken.</p>	<p>Het masterplan 'De Grootte Heide – Dommelland' is in 2018 uitgewerkt. De Toekomstvisie 2030, de visie Natuurlijk Avontuurlijklandschap en gesprekken met diverse stakeholders zijn hiervoor als uitgangspunt gebruikt. Het Masterplan is in januari 2019 ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd.</p>

Wat heeft het gekost?

Realisatie programma

Bedrag (x € 1.000)	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018
Lasten				
Cultuur	4.079	3.503	3.562	3.552
Sport	3.350	3.217	3.283	3.021
Recreatie	645	771	824	766
Totaal Lasten	8.074	7.491	7.669	7.339
Baten				
Cultuur	1.225	946	964	851
Sport	1.040	1.104	1.442	1.310
Recreatie	205	130	130	162
Totaal Baten	2.470	2.180	2.535	2.323
Saldo				
Cultuur	-2.854	-2.557	-2.598	-2.701
Sport	-2.311	-2.113	-1.841	-1.711
Recreatie	-440	-641	-695	-604
Saldo programma 3	-5.604	-5.311	-5.134	-5.016
Saldo programma excl. mutaties reserves				
Onttrekkingen reserves	369	372	472	380
Toevoeging reserves	231	455	455	487
Saldo programma 3 inclusief mutaties reserves	-5.466	-5.394	-5.117	-5.123

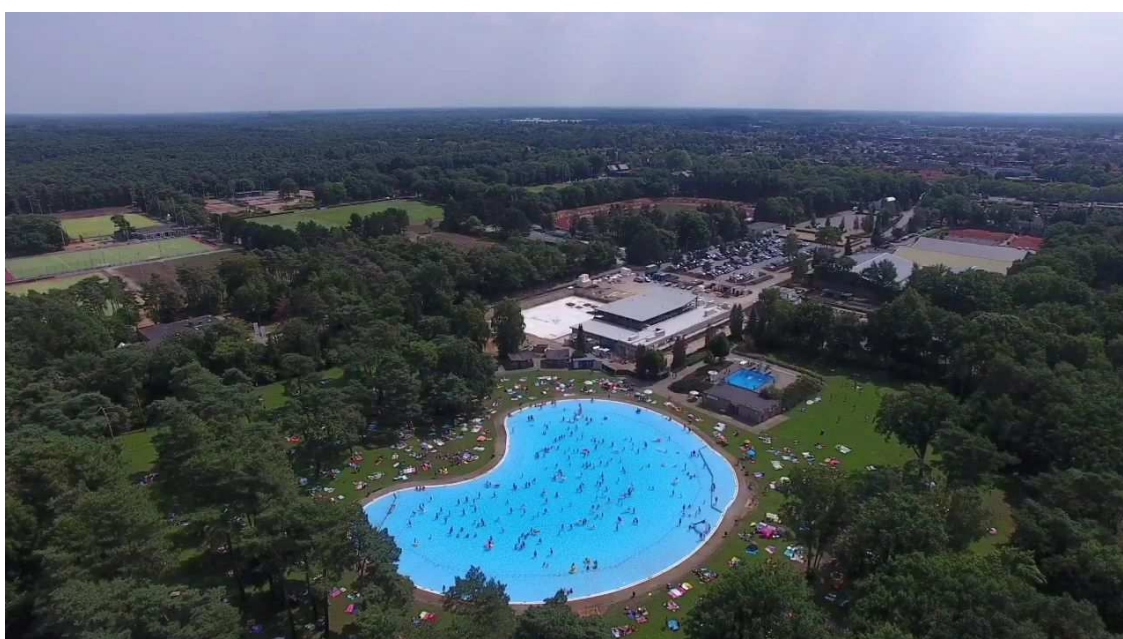
Voor een overzicht van de mutaties op de reserves wordt verwezen naar bijlage 4

Toelichting op realisatie programma 3 Vrije Tijd

Afwijkingen

De belangrijkste financiële afwijkingen in de realisatie van het programma inclusief de mutaties van de reserves worden hierna toegelicht. De kleine verschillen zijn niet nader uitgewerkt.

Cultuur		N/V	S/I
Onderwerp	Bedrag (€)		
Centrum voor Muziek en Dans			
Het aantal 'reguliere' leerlingen voor meerjarig buitenschools muziekonderwijs is lager dan begroot. Dit leidt enerzijds tot minder kosten voor docenten (formatie en inhuur) en anderzijds tot lagere opbrengsten uit leselden. Per saldo levert dit een voordeel op.	57	Voordeel	I
Taakstelling subsidies			
De totale taakstelling is € 190.000. Deze taakstelling is behaald. Het voordeel is echter opgenomen in programma 2 en 4.	190	Nadeel	I
Cultuurfonds			
Er is minder subsidie verstrekt uit het cultuurfonds dan begroot	16	Voordeel	I
De Hofnar			
Aan Theater De Hofnar is in 2018 minder subsidie verstrekt vanwege de overheveling van facilitaire taken van De Hofnar naar de gemeente.	22	Voordeel	I
De Hofnar exploitatie			
De verwachte verhuuropbrengsten zijn lager dan verwacht. Daarnaast is er meer onderhoud gepleegd dan voorzien.	70	Nadeel	I
Overige afwijkingen	28	Voordeel	I

Sport		N/V	S/I
Onderwerp	Bedrag (€)		
Gebouwen sport Het tekort van € 94.000 wordt veroorzaakt doordat de te verhalen kosten (vooral energiekosten) niet meer aansluiten bij de praktijk. Daarnaast wordt in een enkel geval de inkomsten uit verhuur aan verenigingen mee begroot terwijl de inkomsten worden geïnd door een externe partij (in dit geval de Belleman).	94	Nadeel	I
Sportpark Den Dries De onderhoudskosten op de sportparken zijn hoger uitgevallen. Dit betreft voornamelijk de kosten van de beregeningsinstallatie van de hockeyvelden. Deze zijn niet in het meerjaren investeringsplanning (MIP) opgenomen.	20	Nadeel	S
Beheer sportparken Dit betreft een voordeel op de loonkosten. Echter zijn de kosten verantwoord op Infrastructuur (Programma 1). Dit betreffen groen- en grijsmedewerkers.	156	Voordeel	I
Gymlokalen Er is incidenteel meer verhuurd dan is voorzien.	27	Voordeel	I
Binnenbad de Wedert In verband met verbouwing is het binnenbad gedurende 5 maanden gesloten geweest. Hierdoor zijn er minder opbrengsten gerealiseerd, maar zijn er ook minder kosten gemaakt (o.a. inhuur personeel)	138	Voordeel	I
Buitenbad de Wedert Vanwege de mooie zomer zijn er veel meer bezoekers dan voorgaande jaren. Hierdoor zijn er meer opbrengsten gerealiseerd dan begroot. Echter zijn de kosten ook hoger dan begroot (o.a. inhuur personeel)	18	Nadeel	I
Sportstimulering Dit betreft een nadeel op de loonkosten. De kosten zijn begroot op Algemene voorzieningen jeugd (Programma 4).	43	Nadeel	I
Brede Impuls Combinatiefuncties De loonkosten zijn meer gestegen dan begroot. Het activiteitenbudget is overschreden doordat de te verwachten inkomsten niet zijn gerealiseerd.	44	Nadeel	I
Accountmanager Sport De accountmanager sport is minder ingezet dan begroot.	12	Voordeel	I
Kapitaallasten sport Groene sportvelden en terreinen: dit is de toegenomen kapitaalslast als gevolg van het vervangen van de toplaag van het kunstgrasveld van SV Valkenswaard	11	Nadeel	S

Recreatie		N/V	S/I
Onderwerp	Bedrag (€)		
Toerisme Er was geen noodzaak tot het doen van meer uitgaven voor het uitvoeren van ons Vrijetijdsbeleid in 2018. Komende jaren volgen weer uitgaven voor o.a. een Toeristisch Effecten Onderzoek.	37	Voordeel	I
Volksfeesten Toename van energiekosten per kwh en verbruiken in combinatie met een jaarlijkse overschrijding stroomkosten, splitsing van deze FCL en een andere benaderingswijze van de diverse energieposten over meerdere budgetten.	27	Nadeel	I
Kermissen Er is een vermindering van energieverbruik door een kleinere kermis en goedkopere stroom door nieuw trafostation (peperbus).	30	Voordeel	I

4. Sociaal Domein

Product	Portefeuillehouder	Team
Participatie	M. H. Theus	Werk & Inkomen
Jeugd	M. H. Theus	Sociaal en economisch beleid
WMO	M. H. Theus	Sociaal en economisch beleid

Sociaal domein

Missie

De gemeente Valkenswaard zorgt dat iedereen die daarom vraagt ondersteuning krijgt in het zo snel, compleet en zelfstandig mogelijk voortgaan op eigen kracht. Dat doen we vanuit overzicht over de gehele situatie van de inwoner of het gezin en samen met partijen die daarin een rol kunnen spelen (partners). De leidraad in onze aanpak is maximale eigen regie door de klant zelf met als uiteindelijk doel het leven zo zelfstandig mogelijk te kunnen leiden. Sociale netwerken en preventie vormen een sleutelrol.

Kaderstellende nota's

- Wmo-meerjarenplan 2014-2017
- Verordening Wmo 2018
- Beleidsplan Wmo A2 gemeenten 2015-2018
- Beleidsplan Wmo Valkenswaard (2014)
- Instellingsbesluit adviesraad sociaal domein
- Beleidskader jeugdhulp 2015-2019
- Beleidsnota jongeren op straat (2006)
- Vrijwilligersbeleid 2011-2014
- Handhavingsplan 2010-2014
- Kadernota "Een andere manier van werken" (2009)
- Nota "Tegengaan niet gebruik van inkomensvoorzieningen"
- Kadernota "Onderweg naar een nieuwe Sociale Zekerheid" 2012-2015
- Beleidsnota Schuldhulpverlening (2012)
- Nota Schuldpreventie (2014)
- Nota "Heroverweging minimabeleid" (2014)
- Contourennota Participatiewet (2014)

Wat willen we bereiken?
De eigen kracht van inwoners vergroten, zodat zij zolang mogelijk geen beroep op ondersteuning vanuit de gemeente hoeven te doen.
Mensen die hulp en zorg nodig hebben, omdat zij of hun omgeving hier niet in kunnen voorzien, ook daadwerkelijk de ondersteuning geven die, gezien hun specifieke persoonlijke situatie, nodig is.
Bijdragen aan het realiseren van de missie van het sociaal domein door ervoor te zorgen dat de dienstverlening die we bieden of inkopen: <ul style="list-style-type: none"> - een effectief antwoord vormt op de behoeften van onze inwoners; - leidt tot het maximeren van zelfredzaamheid; - in onderlinge samenhang en planmatig wordt aangeboden; - vanuit resultaatsturing wordt gemonitord en zo nodig bijgestuurd; - uitgaat van maximale regie door de inwoner zelf; - dichtbij en toegankelijk wordt aangeboden.
De inwoners vragen wat zij zelf, of met inzet van hun netwerk, kunnen bereiken.
Eén gezin, één plan, één regisseur.
Een verschuiving van specialistische, dure voorzieningen naar preventie/lichtere vormen van voorzieningen.
Een gezonde gemeente met vitale inwoners.
Tevreden cliënten/ ouders/ opvoeders / jeugdigen.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Sociaal domein: Professionaliteit vergroten De kwaliteit van de hulpverlener van het sociaal team/CJG is bepalend voor de doeltreffendheid van de ondersteuning van de klant. Natuurlijk stellen gemeente en instellingen kwaliteitseisen bij het aantrekken van nieuwe medewerkers. Deze kwaliteiten moeten echter ook onderhouden worden. Dit wordt op dit moment met name vormgegeven door de moederorganisaties waar de hulpverleners in dienst zijn, door deelname aan specifieke cursussen/trainingen door de gemeente geïnitieerd en door het organiseren van ontwikkeltafels door de gemeente.</p>	<p>In 2018 heeft er intervisie plaatsgevonden, is deelgenomen aan bijeenkomsten waar kennis werd gedeeld, bijvoorbeeld op het vlak van de nieuwe meldcode. Ook zijn medewerkers bijgeschoold zodat ze hun SKJ-registratie konden behouden.</p>
<p>Sociaal domein: Organisatie versterken Om de gewenste flexibiliteit in het sociaal domein te verwezenlijken, bouwen we die ook in de organisatievorm. We willen een sterk en flexibel opererende frontoffice sociaal domein, die zich aanpast aan de eisen die de klantsituatie stelt. Er wordt gewerkt aan een duidelijke toegang tot het sociaal domein en er zal worden gewerkt aan verdere integratie tussen de deelterreinen Wmo, Jeugd en W&I. Waar in 2017 geïnvesteerd is in het versterken van de interne organisatie, zal in 2018 geïnvesteerd gaan worden in de relatie met de diverse moederorganisaties. De ontwikkeling van het zaakgericht en digitaal werken draagt bij aan het stroomlijnen van de werkprocessen in het sociaal domein. Voorbeelden van reeds lopende acties zijn het gedigitaliseerde proces van de automatische kwijtscheldingen van gemeentelijke belastingen, de melding en aanvraag Wmo en de gehandicaptenparkeerkaart. De kosten voor het zaakgericht werken zijn opgenomen in de budgetten voor digitalisering en midoffice A2.</p>	<p>Als gevolg van personele wisselingen in 2018 is vooral ingezet op continuïteit van het huidige dienstverleningsniveau, basis op orde. In de 2^e helft van 2018 zijn een nieuwe teammanager en een programmamanager Transformatie Sociaal Domein gestart. De samenwerking met moederorganisaties is weer aangetrokken. In 2018 is gewerkt aan het in kaart brengen van de processen m.b.t. toegang en is geïnvesteerd in de bouw van een nieuw administratief systeem, te weten Zorgned. Dit systeem treedt in de loop van 2019 in werking.</p>
<p>Sociaal domein: andere invulling cliëntenparticipatie De Adviesraad Sociaal Domein pakt zijn rol op in het gehele sociaal domein, inclusief de wsw. De Cliëntenraad Werk & Inkomen richt zich vooral op advisering rondom uitvoeringszaken Werk & Inkomen. De adviezen van de ervaringsdeskundigen zetten we in om de werking van communicatie en instrumenten te versterken.</p>	<p>De Adviesraad Sociaal Domein (ASD) heeft haar werkwijze in 2018 gewijzigd. In plaats van te werken met werkgroepen per domein wordt nu per onderwerp dat zich aandient een lid van de ASD hieraan verbonden.</p>
<p>Sociaal domein: Onderzoek toepasbaarheid monitor Sociaal Domein We onderzoeken of de monitor Sociaal Domein die bij andere gemeenten opgezet wordt ook toepasbaar is voor onze gemeente. Deze monitor heeft tot doel inzicht te geven in de stand van zaken ten aanzien van gewenste effecten in het sociaal domein, de voortgang van het transformatieproces en de gerealiseerde aantallen in relatie tot de bestedingen.</p>	<p>Er is gestart met het ontwikkelen van een eerste monitor Sociaal Domein. Hiervoor is gebruikt gemaakt van de monitor Sociaal Domein van Cranendonck en is deze toegepast op Heeze-Leende en Valkenswaard. Samen met de ASD en andere belanghebbenden is gekeken naar hoe deze monitor verder kon worden toegespitst op Valkenswaard. Kleine aanpassingen zijn gemaakt. Deze monitor is klaar voor uitrol. Daarnaast is er in 2018 geïnvesteerd in het opzetten van het registratiesysteem Zorgned. Ook hiermee wordt</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
	meer inzicht verkregen in het sociaal domein, bv. in aantallen. Beide monitoringstools zijn een eerste stap in het opzetten van een monitor Sociaal Domein. Deze zal verder doorontwikkeld moeten worden en met elkaar in verbinding moeten worden gebracht, gecombineerd met andere databronnen om op strategisch, tactisch en operationeel vlak voldoende te kunnen monitoren.
<p>WMO: uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma Preventie Met het platform preventie willen we, in overleg met uitvoeringsorganisaties, de regie pakken op de preventieactiviteiten. Daarnaast maken we afspraken met de GGD waarin we aandacht vragen voor voorkomen gehoorschade, gezondheid voor kinderen, voorlichting, weerbaarheid en alcohol en drugs gebruik.</p>	<p>Het platform preventie is periodiek bijeen gekomen om activiteiten op elkaar af te stemmen, zowel op het vlak van preventieve gezondheid als op het vlak van met name jeugd. In 2019 wordt de werkwijze van het preventieplatform geëvalueerd. In het preventieplatform zijn afspraken gemaakt i.h.k.v. activiteiten m.b.t. alcohol en drugs resp. weerbaarheid. Hieraan hebben alle partijen zich geëvalueerd.</p>
<p>WMO: ontwikkelen voorliggende en algemene voorzieningen Samen met inwoners, zorgaanbieders en welzijnsorganisaties ontwikkelen we toegankelijke voorliggende en algemene voorzieningen, met aandacht voor respijtzorg, doelgroepenvervoer en inzet van vrijwilligers. In een denktank geven we vorm aan de fysieke overlegtafel Inkoop begeleiding en bereiden we (bestuurlijke) afspraken met onze professionele gesubsidieerde instellingen voor. Leidraad is de wijze waarop en de mate waarin een bijdrage wordt geleverd aan de missie sociaal domein.</p>	<p>Het project "Huiskamer Geenhoven" is van start gegaan. Ook Automaatje is een mooi voorbeeld van een voorliggende voorziening op de maatwerkvoorziening collectieve vervoer. M.b.t. de inkoop Begeleiding 18+ heeft er een evaluatie plaatsgevonden waarin aanbieders, consulenten en de ASD hun input geleverd hebben. Deze wordt gebruikt tijdens de fysieke overlegtafel om met aanbieders zowel de maatwerkvoorzieningen te herijken (inkoop) alsook na te denken hoe te innoveren/ontwikkelen op het gebied van laagdrempelige, voorliggende voorzieningen voor de burgers.</p>
<p>WMO: Stimuleren burgerinitiatieven Wij willen inwoners, verenigingen en andere lokale initiatiefnemers stimuleren om innovatieve initiatieven te ontwikkelen. Die moeten leiden tot ontmoeting met en ondersteuning van kwetsbare inwoners uit Valkenswaard. Nadrukkelijk kunnen dat ook jeugdigen zijn of mensen met een arbeidsbeperking of afstand tot de arbeidsmarkt.</p>	<p>Automaatje is gestart als burgerinitiatief. Ook is een inwoner, tezamen met Cordaad Welzijn een initiatief gestart rondom "Dementievriendelijk Valkenswaard". Gemeente Valkenswaard omarmt deze initiatieven en faciliteert waar nodig en wenselijk.</p>
<p>WMO: Transformatie stimuleren Subsidies beter afstemmen op beleidsuitgangspunten van de transformatie. In het kader van het nieuwe subsidiebeleid nemen wij bestaande subsidieafspraken onder de loep. Uitgangspunt hierbij is dat de te subsidiëren activiteiten een bijdrage leveren aan de realisatie van de missie sociaal domein. We bezien in 3D-verband de noodzakelijke prestatieafspraken met gesubsidieerde instellingen.</p>	<p>In 2018 is kritisch gekeken naar welke gesubsidieerde activiteiten nog passen bij de beleidsuitgangspunten. Dit heeft geleid tot aanpassing van subsidies, zowel in de zin van stopzetten (Halt), als ophogen (hulpverleners CJG en medewerkers Sociaal team). Daarnaast is er een traject gestart waarbij de huidige vorm van opbouwwerk voor de komende jaren herijkt zal worden.</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>WMO: Afspraken maken voor Beschermd wonen / maatschappelijke opvang Het college van Valkenswaard heeft in december 2016 ingestemd met de bestuurlijke afspraken over beschermd wonen die regionaal zijn opgesteld. Als gevolg daarvan heeft het college de mandaatverlening aan Eindhoven verlengd. De bestuurlijke afspraken gelden tot 1 januari 2020. Een regionaal plan van aanpak wordt opgesteld voor de periode daarna (de doordecentralisatie).</p>	<p>De regionale ontwikkeling/samenwerking t.b.v. de doordecentralisatie van Beschermd Wonen is in 2018 voortgezet. Tijdens deze regionale overleggen is er een doorkijk gegeven hoe per 1-1-2021 Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang gedecentraliseerd voortgezet kan worden. In 2019 wordt met de regio verder gewerkt aan de voorbereidingen voor de doordecentralisatie van deze taken.</p>
<p>Jeugdhulp: Verdergaande harmonisering aanpak van het CJG en Sociaal team Het ingezette proces in 2017 zal in 2018 verder vervolg krijgen.</p>	<p>In 2018 is een aanzet gemaakt voor een programma transformatie sociaal domein. Het onderwerp harmonisering CJG/sociaal team is hiervan een onderdeel. Door personele wisselingen duurt de harmonisering langer dan geraamd. In 2019 wordt hier verder vervolg aan gegeven.</p>
<p>Jeugdhulp: Inkoop van maatwerkvoorzieningen voor individuele hulpverlening Regionaal kopen we zaken in op het terrein van jeugdhulp met en zonder verblijf, de crisisdienst, veiligheid (Jeugdbescherming/ Jeugdreclassering, JeugdzorgPlus en Veilig Thuis). In 2018 wordt voor jeugdhulp met en zonder verblijf ingekocht op basis van zogenaamde objectieve tarieven en zijn de in 2017 geldende productcodes verder verfijnd en beter beschreven.</p>	<p>Er zijn voor 2018 inkoopafspraken gemaakt op alle genoemde terreinen en er is gewerkt met de nieuwe, objectieve tarieven en verfijnde productcodes. Er zijn in 2018 nieuwe, aanvullende en aangepaste inkooprijzen voor 2019 vastgesteld.</p>
<p>Jeugdhulp: Opstellen van een nieuw "integraal preventief jeugdbeleid" als verdere uitwerking van het Beleidskader jeugdhulp 2015-2019 voor de ouders en jeugdigen in Valkenswaard Het jeugddomein kent veel belendende percelen. Die vragen om een goede lokale organisatie en ordening op het gebied van beleid en netwerkregie. Sinds de invoering van de Jeugdwet en passend onderwijs is de complexiteit verder toegenomen. Afstemming is met name nodig richting WMO, W&I, basis jeugdgezondheidszorg en preventieprogramma's, onderwijs voor de voorschoolse voorzieningen en passend onderwijs, sport en cultuur en openbare orde en veiligheid. In 2018 zal een verdere invoering van het vernieuwde preventief jeugdbeleid worden gerealiseerd. Dit preventief jeugdbeleid is een verdere uitwerking van het beleidskader jeugdhulp 2015-2019.</p>	<p>Via het preventieplatform vindt afstemming tussen partners in het jeugddomein plaats. Er is een eerste aanzet gemaakt voor een preventief jeugdbeleid. Dit zal worden opgenomen in het nog op te stellen programma transformatie sociaal domein en de nieuwe beleidsplannen sociaal domein.</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Jeugdhulp: beleidsevaluatie van twee jaar nieuwe jeugdtaken In de huidige constructie lopen we na twee jaar tegen enkele uitvoeringsknelpunten aan. We komen in een volgende ontwikkelfase terecht. Vraagstukken als: 'Hoe kan de gemeente zodanig organiseren dat de verantwoordelijkheid die zij heeft zo goed mogelijk gedragen wordt?', zullen we verder beantwoorden. De focus zal in 2018 onder andere op de wijze van samenwerking met de moederorganisaties liggen.</p>	<p>Er zijn gesprekken gevoerd met de moederorganisaties om onder meer de knelpunten in de uitvoering aan te pakken. In 2019 wordt hier een vervolg aan gegeven.</p>
<p>Pilot praktijkondersteuners huisartsen jeugd GGz In 2018 zal, na gebleken belangstelling bij de huisartsen in Valkenswaard en goede inpasbaarheid in het huidige systeem, een pilot POH-jeugd-GGz worden gestart. Deze pilot is in de gemeente Leeuwarden succesvol gebleken, zowel inhoudelijk als financieel. Op termijn zou er een besparing van specialistische GGz-kosten gerealiseerd moeten kunnen worden.</p>	<p>De huisartsen hebben aangegeven de meerwaarde te zien van een POH-er jeugd-GGz. Momenteel wordt door de huisartsen verkend in hoeverre de POH-er kan worden gefinancierd vanuit reguliere middelen voor huisartsenzorg. In de loop van 2019 wordt hier een vervolg aan gegeven.</p>
<p>Uitvoering geven aan het uitvoeringsplan lokaal gezondheidsbeleid Het uiteindelijke doel is dat burgers uit Valkenswaard langer gezond blijven en minder vaak een beroep hoeven te doen op duurdere en meer specialistische vormen van zorg- en hulpverlening. Met het inrichten van het platform preventie en het nieuwe sport- en bewegenbeleid geven we hier uitvoering aan.</p>	<p>Het preventieplatform komt periodiek bijeen en heeft onder meer het onderwerp gezondheid (bv. Alcoholgebruik onder jeugdigen) op de agenda staan.</p>
<p>Sociaal domein: Kosten naar draagkracht</p>	<p>In 2018 is de systematiek herzien voor bestaande klanten en zijn nieuwe aanvragen volgens systematiek kosten naar draagkracht afgehandeld. Dit is voorspoedig verlopen. Mensen zijn gewezen op mogelijkheden regelingen/tegemoetkomingen gemeente. Ook hebben we gebruik gemaakt van onze signaalfunctie. We hebben met het sociaal raadslidenwerk mensen die, naast gemeentelijke regelingen, ergens recht op hadden (bijv. huurtoeslag) verder geholpen. Als gevolg van de systematiek kosten naar draagkracht betalen 232 huishoudens met een laag besteedbaar inkomen geen eigen bijdrage meer voor de algemene voorziening hulp bij het huishouden. Hiervan maken vanaf 2018 72 huishoudens ook gebruik van andere tegemoetkomingen vanuit de gemeente zoals bijzondere bijstand voor alarmering en eigen bijdrage CAK.</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Participatie: inkomensondersteuning Het beschikken over een eigen inkomen is een basis voor het bestaan. Zo nodig voorzien wij daarin. Afhankelijk van de klantsituatie gebeurt dat in overleg binnen het sociaal team. Tegelijkertijd zijn we scherp op juist gebruik van de bijstand en vooral het vinden van betaald werk. Desondanks verwachten we niet dat onze bijstandsuitgaven volledig worden afgedekt door de rijksbijdrage Buig.</p>	<p>De vangnetfunctie van de Participatiewet is uitgevoerd volgens planning. Daarmee garanderen we het levensonderhoud van de uitkeringsontvangers. Gekoppeld hieraan hebben we actief gehandhaafd op rechtmatig gebruik van de uitkering. Waar gewenst of nodig is de wijze van uitkeringsverstrekking afgestemd in het sociaal team.</p>
<p>Participatie: re-integratie We bezien samen met onze klanten hun mogelijkheden op het bereiken van betaalde arbeid. Daarvoor zetten we alle beschikbare instrumenten in. De arbeidsmakelaar legt verbinding met lokale en regionale werkgevers en maakt maximaal gebruik van drempelverlagende maatregelen als loonkostensubsidie, werkervaringsplaats en proefplaatsing. We zien het instrument van de gedeeltelijke inkomensvrijlating als stimulator voor het sneller accepteren van –fulltime of parttime- betaald werk.</p>	<p>Voor elke klant wordt een individueel traject op maat ingezet. Als betaald werk zonder ondersteuning niet direct haalbaar is, wordt ingezet op een traject naar arbeid bij o.a. het Participatiebedrijf of Keulards en Brouwers. Onderdeel hiervan kan scholing, training, werkervaring, taalstage en bemiddeling door de arbeidsmakelaar zijn. Als het kan, zoeken we naar mogelijkheden bij lokale werkgevers en anders kijken we verder in de arbeidsmarktregio. Als dit niet (meteen) haalbaar is, bezien we de mogelijkheden voor vrijwilligerswerk, mantelzorg en sociale activering, zoals sportprojecten.</p> <p>In 2018:</p> <ul style="list-style-type: none"> • is binnen het regionaal werkbedrijf 04werkt de doelstelling voor uitstroom naar betaalde arbeid behaald. In Valkenswaard zijn er 67 uitkeringen beëindigd vanwege betaald werk. • is het instrument gedeeltelijke inkomensvrijlating bij 13 klanten ingezet om hen extra te stimuleren om aan het werk te gaan. • zijn er zes bedrijven die vanuit de SROI (social return on investment) de verplichting hebben om personen vanuit de doelgroep in dienst te nemen. Grotendeels is reeds aan de verplichting voldaan. Kanttekening die gemaakt wordt, is dat personen die via SROI aan het werk gaan niet in Valkenswaard woonachtig hoeven te zijn. Vanuit Valkenswaard zijn 2 personen uit de bijstand via SROI aan het werk gegaan. • De samenwerking met het Participatiebedrijf is voortgezet voor verdere afstemming en het komen van gezamenlijke afspraken. Dit wordt afgerond in 2019 en heeft langer op zich laten wachten dan gepland.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Participatie: re-integratie/ participatie In 2017 onderzoeken we, samen met de Ergogemeenten, de winst die te behalen is door beschut werk en arbeidsmatige dagbesteding in samenwerking uit te voeren.</p>	<p>In het Strategisch plan 2018-2021 is vastgelegd dat Ergon en het Participatiebedrijf zich richten op bemiddeling regulier werk, beschut werk en de administratie Banenafpraak. Arbeidsmatige dagbesteding is hier niet meegenomen. In 2018 heeft Ergon vanuit de opdracht van de administratie Banenafpraak loonwaardemetingen uitgevoerd. Daardoor zijn 20 klanten uit Valkenswaard met loonkostensubsidie aan het werk gegaan.</p>
<p>Participatie: minimabeleid algemeen De inzet van het minimabeleid is en wordt via het sociaal team en het CJG in toenemende mate afgestemd op de brede doelgroep sociaal domein. De toepassing van bijzondere bijstand blijft toenemen als gevolg van sterk stijgende vergoeding van kosten voor bewindvoering en voorzieningen voor statushouders. Verder zetten we bijzondere bijstand binnen het sociaal team regelmatig in als smeermiddel, om situaties vlot te trekken.</p>	<p>De vergoeding kosten bewindvoering in de vorm van bijzondere bijstand is in 2018 minder sterk toegenomen dan in voorafgaande jaren. Het bedraagt meer dan 75% van de totale kosten bijzondere bijstand. We zien inmiddels een dalende lijn in kosten voor voorzieningen statushouders. Verder is in 2018 uitvoering gegeven aan de unieke regeling Kosten naar Draagkracht. Hierdoor is de dienstverlening mbt. Minimaregelingen en WMO aanzienlijk klantgericht. Stapeling van eigen bijdragen is weggenomen en de beoordeling vindt plaats aan de hand van de netto-inkomstensituatie van de klanten. Door een actieve en gerichte werving is het aantal inwoners dat we hiermee bereiken toegenomen.</p>
<p>Participatie: minimabeleid-gemeentelijke collectiviteit Met de gemeentelijke collectiviteit kunnen ook mensen met een lager inkomen beschikken over een effectieve en betaalbare ziektekostenverzekering. We zetten ons er blijvend voor in, zeker ook via casuïstiek in het sociaal team en CJG, om het gebruik daarvan te maximeren. We werven ook actief aan het eind van het jaar om onze groeiambities waar te maken. Het succesvolle verloop hiervan noopt tot ophoging van het beschikbare budget.</p>	<p>In 2018 is het aantal deelnemers aan de collectieve zorgverzekering toegenomen met 30 tot 1.047. Het deelnemersaantal is daarmee bijna uitgekomen op het ambitieniveau. De regeling is daarmee zeer succesvol en voorziet in een reële behoefte.</p>
<p>Participatie: schuldhulpverlening Op basis van de evaluatie schuldhulpverlening 2017 intensiveren we de samenwerking met de partners binnen het sociaal team. We passen de inrichting van het werkproces schuldhulpverlening aan, mede op grond van de uitkomsten van de pilots 'aanpak uitval' en 'betalingsproblemen zorgverzekering'. we breiden de nazorg uit om terugval in schuldenproblematiek tegen te gaan. We onderzoeken de bruikbaarheid van de nieuwe methodiek 'Mobility mentoring'. De bestaande samenwerkingscontracten met de Kredietbank West-Brabant en Lumens Groep worden vernieuwd. We zorgen ervoor dat alle partners in het sociaal domein voorkomende gevallen signaleren en doorverwijzen. In principe zo vroeg mogelijk: hoe eerder je begint, des te meer je wint! We hebben speciale aandacht voor gezinnen met</p>	<p>De schuldhulpverleners werken samen met de partners in het sociaal team. De aanbesteding voor een nieuwe samenwerkingspartner is gestart. In de voorwaarden zijn nabijheid van de schuldregelaar, alternatieven voor bewindvoering, samenwerking en een meer sturende rol van gemeente opgenomen.</p> <p>Budgettering wordt ook als nazorg ingezet. Uit recent wetenschappelijk onderzoek blijkt dat mensen die langere tijd (>3 jaar) in armoede/met schulden leven door de stress in IQ achteruit gaan. Dit betekent m.n. dat ze niet meer goed overwegingen voor lange termijn kunnen maken. Dat brengt hen vervolgens nog extra in de problemen en zorgt voor uitval uit trajecten. Daarom is er besloten een training stress-sensitieve dienstverlening in te zetten voor klantmanagers schuldhulpverlening. De aanpassing van de werkprocessen is doorgeschoven naar het eerste kwartaal 2019.</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
kinderen. De inzet stemmen we af met het CJG en met Leergeld.	Na afronding van de aanbesteding schuldhelpverlening worden deze met de nieuwe partner afgestemd.
Participatie: inburgering We zorgen voor adequate opvang, begeleiding en huisvesting van statushouders, die zich in Valkenswaard vestigen.	Onze consultants inburgering hebben onverminderd statushouders geïnformeerd over inburgering, opleiding etc. Statushouders hebben een participatieverklaringstraject gehad en onderschrijven de kernwaarden van de Nederlandse samenleving. Door maatschappelijke begeleiding van Cordaad zijn zij in staat om praktische zaken te regelen en beter te integreren. Onder 'participatie re-integratie' staat inzet naar arbeid.

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2018	Realisatie 2018
Verplichte indicatoren			
Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	Waarstaatjegemeente	>690	687
Netto Participatiegraad	Waarstaatjegemeente	>65%	65%
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners 12/17 jaar	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	140	Niet bekend
Kinderen in uitkeringsgezinnen (%)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	5 %	4,7%
Achterstandsleerlingen 4 t/m 12 jarigen (%)	DUO	7,5 %	6,2 %
Werkloze jongeren 16 t/m 24 jarigen (%)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	1%	1,8
Aantal personen met een bijstandsuitkering per 1.000 inwoners (De eenheid van deze indicator kan mogelijk nog aangepast worden onder invloed van wijzigingen in de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	27,5	27,1
Aantal personen met een lopend re-integratietraject per 1.000 inwoners (De eenheid van deze indicator kan mogelijk nog aangepast worden onder invloed van wijzigingen in de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	Nieuwe: 11 Beëindigd: 8	Nieuwe: 2,7 Beëindigd: 0,5
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp <i>zonder verblijf</i> (%)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	< 9%	8,4% (cijfers 1 ^e 6 maanden 2018)
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp <i>mét</i> verblijf	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	< 8 %	1,0% (cijfers 1 ^e 6 maanden 2018)
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming (%)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	0%	0,9% (cijfers 1 ^e 6 maanden 2018)

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2018	Realisatie 2018
Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering *(%) (De eenheid van deze indicator kan mogelijk nog aangepast worden onder invloed van wijzigingen in de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	< 355	0,3% (cijfers 1 ^e 6 maanden 2018)
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo per 10.000 inwoners (de beschikbaarheid van deze indicator hangt af van deelname aan de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein).	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	<25 %	Gegevens niet meer beschikbaar in gemeentelijke monitor Sociaal Domein ³
Alcoholconsumptie (heeft in de afgelopen 4 weken bij ten minste één gelegenheid 5 glazen of meer gedronken)	GGD-monitor	< 8 %	25%
Overgewicht onder jongeren	GGD-monitor	Minimaal landelijk gemiddelde = nu 81%	0-11: 85% tevreden 6% te zwaar 12-18: 9%
Tevredenheid over gezondheidsvoorzieningen	Waarstaatjegemeente	< 13 %	
Psychische ongezondheid bij 12- tot en met 18-jarigen	GGD-monitor	< 3 %	15%
Drugsgebruik in afgelopen 4 weken: Wiet of hasj	GGD-monitor		4%
Overige indicatoren			
Minimaal afgewezen/ingetrokken aanvragen ten opzichte van meldingen voor uitkering (poortwachtersquote)	W&I	40%	34%
Minimaal bedrag uitkeringen dat wordt teruggevorderd ten opzichte van totaal uitkeringsbedrag	W&I	1,20%	1%
Maximale gemiddelde uitkeringsduur per klant	W&I	55	65 weken
Minimale uitstroom totaal per ultimo jaar	W&I	170	129
Minimale volledige uitstroom naar werk ten opzichte van de totale uitstroom vanuit bijstand	W&I	30%	48%
Minimaal percentage klanten met partiele inkomsten (naar vermogen) ten opzichte van het	W&I	25%	16%

³ wel beschikbaar: per 1000 inwoners hebben 161 huishoudens 1 of meer maatwerkvoorzieningen

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2018	Realisatie 2018
klantenbestand levensonderhoud			
Percentage huisvestings-taakstelling dat is gerealiseerd.	W&I	100%	91%
Minimaal percentage van de aanvragen bijzondere bijstand dat wordt toegekend	W&I	80%	77%
Minimaal percentage van de klanten dat geholpen is met een adviesgesprek, schuldregeling of budgetbeheer	W&I	80%	Geen rapportages beschikbaar ivm systeemwisseling bij Kredietbank West-Brabant
Minimaal percentage van de gemelde klanten dat geholpen is met de aanpak budget-begeleiding en verantwoord met het budget om kan gaan	W&I	100%	90%

Wat heeft het gekost?

Realisatie programma

Bedrag (x € 1.000)	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018
Lasten				
Participatie	14.714	14.681	15.214	14.520
Jeugd	7.468	6.029	7.817	7.967
WMO	10.081	9.097	9.877	11.159
Totaal Lasten	32.263	29.807	32.908	33.646
Baten				
Participatie	7.751	8.121	8.211	8.454
Jeugd	11	-	-	9
WMO	753	439	359	489
Totaal Baten	8.515	8.560	8.570	8.952
Saldo				
Participatie	-6.962	-6.560	-7.003	-6.066
Jeugd	-7.456	-6.029	-7.817	-7.958
WMO	-9.328	-8.658	-9.518	-10.670
Saldo programma 4	-23.747	-21.247	-24.338	-24.694
Saldo programma exclusief mutaties reserves	-23.747	-21.247	-24.338	-24.694
Onttrekkingen reserves	364	-	425	397
Toevoeging reserves	210	-	-	220
Saldo programma 4 inclusief mutaties reserves	-23.593	-21.247	-23.913	-24.517

Voor een overzicht van de mutaties op de reserves wordt verwezen naar bijlage 4

Toelichting op realisatie programma 4 Sociaal Domein

Sociaal domein		N/V	S/I
Onderwerp	Bedrag (€)		
BUIG In oktober 2018 is het definitieve budget BUIG bekend gemaakt. Dit budget was hoger dan het voorlopige budget. De lasten voor loonkostensubsidies zijn hoger dan begroot omdat in de tweede helft 2018 veel inwoners een baan met loonkostensubsidie geplaatst zijn. Tot slot is het aantal uitkeringen BUIG in het vierde kwartaal relatief sterk afgenomen. Per saldo leidt dit tot een voordeel van € 36.000	36	Voordeel	I
Bijzondere bijstand Voor de armoedebestrijding kinderen zijn door het rijk middelen beschikbaar gesteld. Hiernaast heeft de gemeente middelen begroot voor kinderp participatie. Deze middelen beogen een zelfde doel. Hierdoor is een deel van de beschikbare middelen niet uitgegeven.	88	Voordeel	I
Participatiebudget Waar nodig wordt geïnvesteerd in de participatie en arbeidstoeleiding van inwoners. In 2018 zijn de lasten hiervoor € 29.000 lager dan begroot.	29	Voordeel	I
Uitvoeringskosten Kosten zoals arbeidsmakelaar zijn hier begroot maar verantwoord onder participatie. A2 bijdrage was in 2018 niet volledig correct begroot in dit programma. Nadeel is opgenomen in programma 5. Is aangepast vanaf 2019.	398	Voordeel	I
Eerstelijns jeugd Het budget voor subsidies ten behoeve van eerstelijns jeugdzorg is, in lijn met vorig jaar, niet geheel gebruikt. Dit betreffen subsidies die incidenteel verstrekt kunnen worden. Dit levert een incidenteel voordeel op.	105	Voordeel	I
PGB Jeugd Het per 1 januari 2015 ingevoerde trekkingsrecht PGB via de SVB en het grote aanbod aan gecontracteerde zorgaanbieders voor naturazorg, leidt de laatste jaren tot steeds meer afname van pgb houders. De begroting is hierop in afgelopen jaren aangepast.	84	Voordeel	I
Jeugdzorg met/zonder verblijf Het aantal kinderen dat jeugdhulp nodig heeft blijft stijgen. Het aantal beschikkingen in 2017 bedroeg 711 t.o.v. 1027 in 2018. Het aantal unieke kinderen dat jeugdhulp ontving in 2017 bedroeg 512 t.o.v. 614 kinderen in 2018. Deze tendens is in heel Nederland zichtbaar. De toegang is laagdrempelig geworden door deze lokaal neer te leggen. De zorg lijkt ook steeds complexer te worden, waardoor zwaardere en/of langdurige inzet van hulp nodig is. Aangezien we te maken hebben met diverse verwijzers (huisartsen, medici en rechters)	592	Nadeel	S/I

Sociaal domein		N/V	S/I
Onderwerp	Bedrag (€)		
hebben we niet alle beschikkingen 'in de hand'. Ondanks dat de verwijzingen vanuit huisartsen steeds meer via het CJG lopen, wil dit niet zeggen dat dit kostenbesparing oplevert. Wel is zicht op het inhoudelijk proces daarmee verbeterd.			
<p>Jeugdreclassering + Jeugdbescherming</p> <p>In 2018 is, na bevoorschotting van de gecertificeerde instellingen die Jeugdreclassering en Jeugdbescherming mogen uitvoeren, afgerekend op daadwerkelijk gebruik. De begrotingsbedragen zijn in 2018 gebaseerd op de realisatie per gemeente tot en met het derde kwartaal 2017. In praktijk blijkt het begrotingsbedrag af te wijken van de realiteit.</p>	293	Nadeel	I
<p>Algemeen maatschappelijk en begeleiding WMO</p> <p>Intensieve sturing op subsidie-relaties hebben geleid tot lagere vaststelling van subsidies. Het behaalde voordeel bedraagt ca. € 350.000.</p> <p>Het langer thuis blijven wonen, leidt tot een toestroom van inwoners naar de Wmo, zo ook op de Begeleiding Natura. Een van de oorzaken hiervoor is dat er onvoldoende mogelijkheden voor Begeleiding vanuit het voorliggend veld worden geboden. Bovendien is het aanbod dat er is onvoldoende overzichtelijk in kaart gebracht. Een andere verklaring voor de hoge kosten is dat nog onvoldoende gebruik is gemaakt van de zelfredzaamheid van de inwoner en de mogelijke inzet van zijn netwerk. Het nadeel is € 581.000.</p> <p>Per saldo een nadeel van € 231.000.</p>	231	Nadeel	S/I
<p>Huishoudelijke hulp</p> <p>In april 2018 is bekend geworden dat de CAO VVT zal worden uitgebreid met een nieuwe salaristabel: huishoudelijke verzorging (HV). Deze nieuwe salarisschaal betekent een verhoging van de salarissen voor de huishoudelijke hulpen, wat in 2018 heeft geleid tot twee maal een tariefsverhoging. Daarnaast heeft er een stijging plaatsgevonden op het aantal gebruikers van huishoudelijke ondersteuning. Een mogelijke verklaring voor deze toestroom is de toenemende vergrijzing en de trend dat mensen langer thuis blijven wonen. Ook heeft er halverwege 2017 een beleidswijziging plaatsgevonden, waardoor huishoudelijke hulp ingericht is als algemene voorziening. Inwoners kunnen zich direct melden bij de aanbieder, er is geen beschikking nodig voor deze ondersteuning.</p>	127	Nadeel	I
<p>Collectieve Vervoersvoorziening</p> <p>Ook bij het collectieve vervoer zien we een toename in gebruikers. Deze toename is waarschijnlijk ook toe te schrijven aan de vergrijzing in combinatie met het langer zelfstandig wonen.</p>	71	Nadeel	S
<p>Wmo Vervoersvoorziening + Rolstoelvoorzieningen</p> <p>De begroting zoals vastgesteld was in beginsel niet reëel, gezien eerdere overschrijdingen op dit budget. Daarnaast is ook de toename op het gebruik van hulpmiddelen van Welzijn toe te schrijven aan de vergrijzing. Door het langer thuis wonen, doet deze doelgroep een</p>	217	Nadeel	S/I

Sociaal domein		N/V	S/I
Onderwerp	Bedrag (€)		
groter beroep op (vervoers)voorzieningen vanuit de Wmo, zoals scootmobielen en rolstoelen.			
Bedrijfsvoeringskosten Jeugd en WMO Als gevolg van het nieuwe subsidiebeleid zijn een aantal structurele subsidies op een lager bedrag verleend. Kosten POH-medewerker is nog niet geworven.	218	Voordeel	I
Diverse	32	Nadeel	I

5. Bestuur & Organisatie

Product	Portefeuillehouder	Team
Samenwerking & positionering	A.B.A.M. Ederveen	Ruimtelijk beleid
Dienstverlening	C. Marchal	Klant Contact Burger
Veiligheid	A.B.A.M. Ederveen	Sociaal en economisch beleid
Financiën	T.P.T.H. Geldens	Directie

Samenwerking & positionering

Missie

We willen de gewenste identiteit van Valkenswaard positioneren en een imago ontwikkelen dat bijdraagt aan het realiseren van beleidsmatige en bestuurlijke doelen. We gaan strategische samenwerkingsverbanden aan, of houden ze in stand, om de bestuurskracht optimaal te houden.

Kaderstellende nota's

- Toekomstvisie 2030
- Gemeenschappelijke Regeling A2
- Koersdocument A2-samenwerking 'Nóg krachtiger en dichterbij' en implementatieplan.
- Strategische keuzes toekomstperspectief A2
- Kadernota 2018-2021
- Online strategie (2013)
- Citymarketingstrategie

Wat willen we bereiken?
We willen onze kwetsbaarheid verminderen en onze inwoners beter bedienen door, met behoud van eigen bestuurlijke identiteit, verschillende samenwerkingsverbanden aan te gaan. Het gaat dan om samenwerkingsverbanden zoals functionele en intergemeentelijke samenwerking, thematische schaalvergroting en strategische samenwerkingsverbanden. We willen onze identiteit en ons imago optimaal positioneren om zo onze bestuurlijke en beleidsdoelstellingen te kunnen realiseren.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Samenwerking A2-gemeenten In het najaar van 2018 gaan we in gesprek over het toekomstperspectief van de A2-samenwerking.</p>	De A2-gemeenten hebben een aanpak opgesteld langs drie sporen. Het eerste spoor (evaluatie van de GRSA2) is in december 2018 opgeleverd en gepresenteerd aan de 3 gemeenteraden. De sporen 2 (bestuurlijke ronde) en 3 (onderzoek maatschappelijke opgaven) worden voortgezet in 2019.
<p>Toekomstvisie van Valkenswaard vertalen naar strategische keuzes en beleidlijnen Het nog nadrukkelijker vertalen van de strategische keuzes en beleidlijnen van de Toekomstvisie van Valkenswaard, naar de begroting 2019 en de meerjarenraming 2019-2022.</p>	De keuzes die in de Toekomstvisie zijn gemaakt zijn verder aangescherpt. Zo is het Masterplan Dommeland ontwikkeld en zijn afspraken gemaakt met de provincie over de overdracht van de N69.
<p>Citymarketing De in 2016 ontwikkelde citymarketingstrategie wordt in 2018 door de Stichting Valkenswaard Marketing van uitvoering voorzien.</p>	De Stichting Valkenswaard Marketing is door de gemeente gesteund met subsidie en er is een dienstverleningsovereenkomst gesloten. Deze inzet heeft geresulteerd in meerdere activiteiten, waaronder het winterevent Valkenswaard O'Nice.
<p>Andere vormen van samenwerking We nemen in 2018 deel aan het proces om de MRE toekomstbestendig te maken.</p>	Valkenswaard heeft deelgenomen aan de herijking van de MRE. Het resultaat hiervan is het vernieuwde samenwerkingsakkoord waarop de gemeenteraad in februari 2019 haar zienswijze kan indienen. Daarnaast heeft Valkenswaard deelgenomen in de BGTS De Groote Heide.
<p>Overheidsparticipatie Burgers meer betrekken bij de besluitvorming door in te zetten op burgerparticipatie en hen meer</p>	Er is in de organisatie geïnvesteerd in het vermogen om samen te werken met de samenleving.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>ruimte geven voor eigen initiatief. Hier wordt uitvoering aan gegeven binnen organisatieontwikkelingsprogramma Sterk in je werk. In 2018 zetten we de volgende stappen omtrent het implementeren van de Omgevingswet, waarbij burger- en overheidsparticipatie belangrijke factoren zijn.</p>	<p>De Omgevingswet biedt de kans om onze activiteiten in het ruimtelijk domein op een andere wijze, met meer interactie met de samenleving, te organiseren. In 2018 is uitvoering gegeven aan het door de gemeenteraad vastgestelde implementatieplan voor de invoering van de Omgevingswet vast.</p>
<p>Relatiemanagement en lobby Professionalisering van ambtelijk en bestuurlijk relatiemanagement en lobby om de doelen van Valkenswaard vaker met behulp van externe partijen te kunnen realiseren.</p>	<p>De ontwikkelde lobby-aanpak is verder geïmplementeerd in de werkwijze van college en organisatie.</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2018	Realisatie 2018
Overige indicatoren			
<p>Strategische keuzes en beleidslijnen van de Toekomstvisie van Valkenswaard zijn vertaald naar de Begroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2019. De uitwerking van het coalitieprogramma is hierin betrokken.</p>	<p>Begroting 2016 en meerjarenraming 2017-2020</p>	<p>Coalitieprogramma verwerken in Nota Kaders 2018 en meerjaren-programma-begroting 2019-2022</p>	<p>Hoofdlijnenakkoord is verwerkt in de P&C-cyclus.</p>

Dienstverlening

Missie

De gemeente Valkenswaard kenmerkt zich door een heldere en transparante dienstverlening, die regelmatig op effecten wordt getoetst en beoordeeld. Het bestuur wil proactief beleid voeren door te anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en bewust te sturen op het bereiken van resultaten.

Kaderstellende nota's

- Programma dienstverlening (2016-2020)
- Verder kijken is meer zien. Een nieuwe kijk op de externe communicatie van de gemeente Valkenswaard (2011)
- Toekomstvisie 2030 (2013)
- Social Mediabeleid (2012-2013)
- Visie online communicatie (2013)
- Digiprogramma (2015-2020)
- Programma digitale dienstverlening – zaakgericht werken
- Naar betrouwbare persoonsgegevens (NBP)
- Wet Basisregistratie personen (BRP)

Wat willen we bereiken?
Organisatiebreed de dienstverlening aan inwoners, instellingen en ondernemers optimaliseren door deze centraal te stellen en deze in te richten vanuit de focus en situatie van de klant.
Versterking van de pro-activiteit van het bestuur, anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en sturen op resultaten.
Verbetering van efficiency, effectiviteit en klantgerichtheid van de beleidsuitvoering.
Een interactieve instelling van medewerkers en het vergroten van het communicatiebewustzijn (denken van buiten naar binnen).
Als organisatie bestendiger worden op adresfraude en identiteitsfraude.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Integrale klantbenadering De stroomlijning tussen front- en backoffice wordt mede ondersteund door de projecten die (gaan) lopen binnen het programma digitale dienstverlening.</p>	<p>Een aantal stappen zijn genomen om onze klanten beter van dienst te zijn. Zo is een klantcontactstelsel ingericht waardoor beter en sneller telefonisch antwoord kan worden gegeven op veelvoorkomende vragen. Er is een vaste redactie ingericht die verantwoordelijk is voor zowel de informatie over producten op de website als op in het klantcontactstelsel. Tot slot is een verbetertraject opgestart om het eerste klantcontact te verbeteren en complexe klantvragen beter te kunnen beantwoorden.</p>
<p>Digitalisering en zaakgericht werken Het klantcontactstelsel dat in 2018 wordt geïmplementeerd zorgt ervoor dat een integraal klantbeeld beschikbaar komt.</p>	<p>Er is een klantcontactstelsel ingericht waarin klantvragen en lopende zaken in één overzicht weergegeven zijn</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Inzetten van sociale media als servicekanaal In samenwerking met de collega A2-gemeenten en de GRSA2 wordt dit proces doorlopen met behulp van een nieuw, A2-breed, zaakstelsel. Afstemming van processen en de systemen zoveel mogelijk hetzelfde inrichten is de uitdaging.</p>	<p>Als onderdeel van de doorontwikkeling dienstverlening zijn voorbereidingen getroffen om de beantwoording van social mediaberichten meer van de gehele organisatie te maken door dit bij de frontoffice KCC te beleggen. De voorbereidingen zijn getroffen.</p>
<p>Inzetten digitale en sociale media als integraal onderdeel van communicatie Inwoners gebruiken Twitter meer voor algemene vragen. Facebook-berichten zijn meer gericht op het delen van sentiment en vragen en opmerkingen over beleid. We zoeken meer actief de dialoog op en signaleren vragen en kansen voor de organisatie. Hierbij is een organisatiebrede inzet van het gebruik van sociale media noodzakelijk. Die gaan we langzaam introduceren.</p>	<p>In het proces naar een communicatieve organisatie hebben we een eerste verkenning gedaan naar de inzet van social media redacteuren in de organisatie. We hebben de rollen en taken getoetst aan de technische inrichting van onze monitoringstool. In 2019 wordt dit doorontwikkeld.</p>
<p>Ons voorbereiden op de veranderende rol van het vakgebied Burgerzaken in de nabije toekomst We gaan onderzoeken wat het gevolg is van de recente ontwikkelingen zoals nieuwe wet- en regelgeving, landelijk en Europees beleid, nieuwe technologieën en de toenemende digitalisering voor de belangrijkste thema's van het vakgebied Burgerzaken : persoonsinformatie-management, identiteitsmanagement, verkiezingen, dienstverlening en innovatie en stellen een actieplan op. Op deze wijze willen we borgen dat we in de toekomst professionele dienstverlening kunnen blijven leveren.</p>	<p>Dit project loopt gelijk op met de Strategische personeelsplanning en de Ontwikkeling dienstverlening. Tijdens bijeenkomsten van de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB) en het A&Ofonds is informatie gedeeld en opgehaald om vervolgens, samen in sessies met de medewerkers, in de loop van 2019 tot een voor Valkenswaard passend model te komen.</p>
<p>Om de kwaliteit van de Basisregistratie personen (BRP) te verbeteren wordt het proces adresonderzoek aangescherpt en worden de medewerkers vervolgens hierop getraind Verwachting is dat we door dit op de voorkant goed te organiseren, het aantal onderzoeken later in het traject kunnen verminderen. En op die manier de kwaliteit van de BRP sneller kunnen verbeteren.</p>	<p>Het proces adresonderzoek is opnieuw beschreven en gedigitaliseerd. Er is een start gemaakt met inzet multidisciplinair team bestaande o.a uit Sociaal team, Veiligheid, Woningbelang, Burgerzaken waar signalen en acties worden gedeeld om op die manier, alle belangen in beeld hebbende, de juiste actie/beslissing te kunnen nemen. In het kader van tegengaan ID-fraude is in regionaal verband een proces opgesteld en een poster ontwikkeld die in de horecagelegenheden is opgehangen om ID-fraude van de jeugd in de horeca tegen te gaan.</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2018	Realisatie 2018
Verplichte indicatoren			
% van alle enkelvoudige vragen wordt in het Klantcontactcentrum direct beantwoord	Klantcontactsystem	75	80
% van de omgevingsvergunningen wordt verleend binnen de wettelijke termijn	Vakapplicatie: Squit	100	99,1
% van alle zorgaanvragen wordt afgegeven binnen de wettelijke termijn	Vakapplicatie: GWS	100	69 ⁴
% van alle meldingen openbare ruimte wordt afgehandeld binnen de vastgestelde termijn	Vakapplicatie: MeldDesk	80	84,2
% van alle geregistreerde zaken wordt binnen de vastgestelde termijn afgehandeld	Vakapplicatie: Verseon	80	86
% Formele klachten afgehandeld binnen de wettelijke termijn	Klachtenregistratie	100	Nog geen input mogen ontvangen

⁴ 69% van de zorgvragen is binnen de wettelijke termijn afgehandeld. We hebben de cijfers inhoudelijk bekeken. Vermoedelijk wordt het percentage omlaaggehaald vanwege de vragen naar woningaanpassingen. Dit zijn vaak uitgebreide onderzoeken. Hiervoor moet vaak extern advies worden opgevraagd (bouwkundig, ergonomisch en / of medisch). Dit kost veel tijd om dit zorgvuldig te onderzoeken en daarin zijn we afhankelijk van externe partijen. We merken dat steeds meer ouderen in Valkenswaard langer thuis (willen) blijven wonen, wat een stijging in dit soort aanvragen veroorzaakt.

Veiligheid

Missie

We streven naar een Valkenswaard waarin het veilig en aangenaam is om te wonen, te werken en vrije tijd te besteden. Met ons veiligheidsbeleid willen we leefbare dorpskernen/wijken ontwikkelen, waarin alle bewoners en bezoekers veilig zijn en zich veilig voelen. Belangrijk is ook dat gemeente, bewoners en bezoekers bereid zijn om samen de veiligheid te bevorderen. Daarbij wordt de vergunningverlenende, toezichthoudende, handhavende en hulpverlenende (onder andere vrijwillige brandweer) rol van de gemeente en betrokken partners actief ingevuld om die veiligheid te bewaken. Hierbij heeft de gemeente Valkenswaard nadrukkelijk aandacht voor het betrekken van burgers, ondernemers, ketenpartners en hulpdiensten om een optimaal veiligheidsrendement te behalen.

Kaderstellende nota's

- Nota Veiligheid (2015-2018)
- Toekomstvisie Brandweezorg
- Beleidsnota "Jongeren op straat" (2006)
- Omgevingsbeleidsplan A2-gemeenten (2015-2018)/uitvoeringsprogramma 2018
- Terrassenbeleid
- Beleid met betrekking tot de Wet Bibob
- Actieplan Ondernijning 2017-2019

Wat willen we bereiken?
Verhogen veiligheidsgevoel van burgers en bezoekers.
Het beheersen van de grootste risico's op het gebied van constructieve veiligheid, brandveiligheid, gezondheid en milieu bij vergunningverlening en toezicht en handhaving.
Het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, andersoortige incidenten en rampen, waarbij aandacht is voor (het vergroten van) veiligheidsrendement.
Handhaving geschiedt in redelijkheid en billijkheid.
Werken aan snelle efficiënte oplossingen van langlopende juridische handhavingconflicten, eventueel middels mediation.
Er komen geen coffeeshops en drugcriminaliteit wordt hard en snel aangepakt.
Eventueel extra mobiel cameratoezicht realiseren daar waar dat nodig is.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
Uitvoeren dienstverleningsovereenkomst ODZOB Goede monitoring door de gemeente van de overeenkomst en afspraken.	Ondanks goede monitoring zijn budgetten overschreden. De aanleiding daarvan zijn de kosten voor het Eurocircuit en niet-planbare taken zoals vergunningaanvragen, RO-procedures, klachten en meldingen. Daar waar mogelijk hebben we planbare taken geannuleerd om de overschrijding te beperken. Dit is tussentijd gemeld in de BeRap.
Uitvoeren uitvoeringsprogramma omgevingsbeleidsplan Brandveiligheid, constructie, voorkomen van hinder en overlast door projectmatige en thematische aanpak. Duidelijke keuzes in relatie tot prioritering versus capaciteit.	De werkzaamheden zijn uitgevoerd en op een aantal onderdelen worden deze in 2018 afgerond. Bij het bepalen van de prioriteit van op te pakken ingestroomde werkzaamheden, (denk o.a. aan klachten en handavingsverzoeken) is de prioritering zoals aangegeven in het uitvoeringsprogramma zoveel als mogelijk aangehouden.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Vormgeven aan de toezichts- en handhavingstaak Drank- en Horecawet Op basis van de vastgestelde uitgangspunten door de raad, uitvoeren van het toezicht op en de handhaving van de nieuwe Drank- en Horecawet.</p>	<p>Wij hebben 20 leeftijdsccontroles laten uitvoeren en hercontroles bij de overtreders. Sanctionering heeft plaatsgevonden volgens het horecastappenplan.</p>
<p>Het uitvoeren van het uitvoeringsprogramma veiligheid 2018 Het gaat hierbij om buurtpreventieprojecten, buurtbemiddeling, aanpak jeugdgroepen en woninginbraken en ondermijnende criminaliteit, vooral de aanpak drugscriminaliteit.</p>	<p>Diverse projecten zijn op basis van het uitvoeringsprogramma uitgevoerd. Een nadere beschrijving volgt in de evaluatie hiervan in de loop van 2019.</p>
<p>Buurtpreventie Doorstarten project Borkel en Mgr. Smetsstraat en peilen mogelijkheden derde project</p>	<p>De huidige buurtpreventie is niet actief. Overwogen wordt de groepen om te buigen naar digitale buurtpreventie of meer projectmatige vorm. Hierbij wordt wijkcoördinatie betrokken.</p>
<p>Project buurtbemiddeling Het coördinatiepunt buurtbemiddeling wordt ook in 2018 doorgezet.</p>	<p>Het project is in 2018 voortgezet. Het aantal aanmeldingen (42) en de complexiteit is gelijk gebleven.</p>
<p>Whats app groepen Faciliteren van WhatsApp-groepen om de High Impact Crime te bestrijden en de burgerparticipatie rondom de aanpak van criminaliteit te bevorderen.</p>	<p>Sinds 2016 stimuleert de gemeente WhatsApp-groepen. In 2018 is het aantal groepen gestabiliseerd, inmiddels zijn er 50 groepen. Borkel & Schaft heeft een dekkend netwerk. Meer dan 2200 huishoudens zijn aangesloten bij een WhatsApp-groep. In de wijk Kerkkackers is het systeem van Nextdoor ingevoerd, ruim 300 huishoudens zijn daarbij aangesloten. Nextdoor is een initiatief dat sociale cohesie in de buurt stimuleert en gaat daarmee verder dan enkel digitale buurtpreventie.</p>
<p>Uitvoering veiligheidsmaatregelen voortvloeiende uit het horecabeleid Maatregelen in samenwerking met horeca, politie en brandweer ter verbetering van veiligheid in het centrum.</p>	<p>De beleidsregel 'Nachtvergunningen' is na een succesvolle pilot vastgesteld en loopt nog tot 31 december 2020. Naar aanleiding van overlastmeldingen rondom de Molenstraat is hierop intensief ingezet in overleg met diverse partners en omwonenden.</p>
<p>Aanpak jeugdgroepen Voortzetten aanpak jeugdgroepen door werkgroep Jongeren Op Straat conform de methode Aanpak Problematische Jeugdgroepen.</p>	<p>Jeugdoverlast wordt structureel aangepakt middels een vastgestelde werkwijze van de werkgroep Jongeren Op Straat. De lijnen zijn kort en werkwijze helder. De overlastmeldingen zijn veelal incidenteel en hebben geen opschaling nodig. Er is wel een toename van het aantal overlastmeldingen.</p>
<p>Participeren RIEC Oost-Brabant Actief deelnemen aan het RIEC ten behoeve van een constructieve bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit. Hierbinnen structureel aanpakken van lokale cases ondermijnende criminaliteit en van fenomenen op dit gebied.</p>	<p>In 2018 zijn twee casussen afgerond die te maken hadden met aanpak ongebruikelijk bezit, daarnaast is één nieuwe casus opgestart en is er nog één lopende casus.</p>

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
<p>Implementeren maatregelen uit het Actieplan Ondernijning 2017-2019 Maatregelen ten aanzien van met name bewustwording en weerbaarheid op gebied van ondernijgende criminaliteit zullen binnen de hele organisatie worden uitgevoerd.</p>	<p>Gemeentelijke medewerkers in sleutelrollen hebben voorlichting gekregen over ondernijning. Daarnaast is in een aantal teams ook voorlichting gegeven over mensenhandel. De eerste stappen zijn gezet om te komen tot een lokaal informatieoverleg om informatie uit de gemeentelijke organisatie te koppelen en verwerken richting de informatiecoördinator. Er is gestart met het aanpassen van het BIBOB beleid, vaststelling volgt in 2019.</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2018	Realisatie 2018
Verplichte indicatoren			
Totaal aantal verwijzingen HALT (aantal per 10.000 jongeren)	Politie	-	22
Harde kern jongeren (aantal per 10.000 inwoners)	Politie/Waarstaatj egemeente	Beter dan landelijk gemiddelde	Nog niet bekend
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	Politie/Waarstaatj egemeente	1,5	0,49
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	Politie/Waarstaatj egemeente	Beter dan landelijk gemiddelde	3,98
Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	Politie/Waarstaatj egemeente	4,4	3,37 waarvan voltooid: 2,82
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)	Politie/Waarstaatj egemeente	Beter dan landelijk gemiddelde	3,23
Overige indicatoren			
Aantal mensen dat zich wel eens onveilig voelt rond uitgaansgelegenheden (%)	Veiligheidsmonitor	15%	26% voelt zich weleens onveilig rond uitgaansgelegenheden. Dit is een daling van 2% ten opzichte van 2015. Daarnaast voelt 13% zich wel eens onveilig in het centrum, eveneens een daling van 2% ten opzicht van 2015.
Onveiligheidsgevoel (% vaak onveilig in eigen buurt)	Veiligheidsmonitor	1%	1% voelt zich vaak onveilig in de eigen buurt, dit cijfer is gelijk gebleven aan 2015.

Financiën

Missie

Inzicht geven in de omvang en de vrije besteedbaarheid van rijksmiddelen en lokale belastingen. De gemeente Valkenswaard heeft een structureel reëel sluitende begroting op basis waarvan bestuur en management integraal sturen op het realiseren van de in de begroting opgenomen doelstellingen. Dit gebeurt binnen de daarvoor beschikbaar gestelde middelen.

Kaderstellende nota's

- Financiële beheersverordening art. 212 Gemeentewet (2012)
- Treasurystatuut (2013); zie paragraaf 'financiering'
- Leidraad invordering belastingen (2013)
- Belastingverordeningen
- Nota reserves & voorzieningen (2015)
- Nota afschrijving en waardering (2016)

Wat willen we bereiken?
Een gematigde lastenontwikkeling voor burgers en bedrijven.
Gezonde financiële positie voor de gemeente Valkenswaard die voortkomt uit een structureel reëel meerjarig sluitende begroting.

Wat zouden we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
Optimalisering van de Planning & Control-producten Instrumenten ontwikkelen en verfijnen om bestuur en organisatie te voorzien van adequate sturingsmogelijkheden.	Vanaf 2017 zijn de bedrijfsvoeringstaakgebieden, waaronder financiën en belastingen, toegevoegd aan de GRSA2. In 2018 lag de aandacht op het op peil te houden van de Planning & Control-producten. Daarbij wordt continu gekeken waar de P&C-producten geoptimaliseerd kunnen worden.
Verkennen van macro-economische ontwikkelingen De verkenning maakt het mogelijk tijdig te anticiperen.	Gedurende het jaar worden de macro-economische ontwikkelingen verkend en gemonitord. De (financiële) consequenties voor Valkenswaard zijn in beeld gebracht en in de P&C-cyclus opgenomen.

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2018	Realisatie 2018
Verplichte indicatoren			
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (euro)	Jaarrekening 2015 gemeente Valkenswaard	Max. stijgen prijsindex (2018: 682)	682
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (euro)	Jaarrekening 2015 gemeente Valkenswaard	Max. stijgen prijsindex (2018: 756)	756
Bezetting (fte per 1000 inwoners) (de gemeente dient deze informatie zelf te verzamelen, eigen gegevens)	Jaarrekening 2015 gemeente Valkenswaard	Gelijk aan 2017	5,1
Formatie (fte per 1000 inwoners)	Jaarrekening 2015 gemeente Valkenswaard	Gelijk aan 2017 (rekening houdend met de overgang bedrijfsvoering)	5,1
Overhead gemeentelijke organisatie (%) (de gemeente dient deze informatie zelf te verzamelen, eigen begroting)		Doel is in de realisatie lager uit te komen dan begroot.	18,1
Apparaatskosten (kosten per inwoner) (de gemeente dient deze informatie zelf te verzamelen, eigen begroting)		Op basis van de huidige inzichten bedraagt de overhead 13,4%. Doel is in de realisatie lager uit te komen.	624
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen) (de gemeente dient deze informatie zelf te verzamelen, eigen begroting)	Jaarrekening 2015 gemeente Valkenswaard	Afhankelijk van noodzaak	22,5

Omschrijving	Bron	Doelstelling 2018	Realisatie 2018
Overige indicatoren			
Aantal bezwaarschriften WOZ woningen (in % van totaal aantal objecten)	Gemeentelijke administratie Waarderingskamer	150	96
Gemiddelde afhandeltermijn bezwaarschriften WOZ woningen in dagen	Gemeentelijke administratie Waarderingskamer	75	77

Wat heeft het gekost?

Realisatie programma

Bedrag (x € 1.000)	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018
Lasten				
Samenwerking en positionering	436	476	560	576
Dienstverlening	1.841	2.068	2.275	2.778
Veiligheid	1.932	2.039	2.063	2.032
Financiën	398	101	264	-65
Overhead	10.859	9.984	10.674	10.595
Onvoorzien	-	125	125	113
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	-	71	1	-
Totaal Lasten	15.467	14.864	15.962	16.029
Baten				
Samenwerking en positionering	1	-	-	10
Dienstverlening	680	599	599	589
Veiligheid	22	10	10	25
Financiën	511	1.235	1.235	833
Overhead	302	236	236	221
Onvoorzien	-	-	-	-
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	49.157	48.765	50.068	49.951
Totaal Baten	50.673	50.845	52.148	51.629

Saldo				
Samenwerking en positionering	-435	-476	-560	-566
Dienstverlening	-1.161	-1.469	-1.676	-2.189
Veiligheid	-1.910	-2.029	-2.053	-2.007
Financiën	113	1.134	971	898
Overhead	-10.557	-9.748	-10.438	-10.374
Onvoorzien	-	-125	-125	-113
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	49.156	48.694	50.067	49.951
Saldo programma 5	35.206	35.981	36.186	35.600

Saldo programma excl. mutaties reserves	35.206	35.981	36.186	35.600
Onttrekkingen reserves	1.176	814	1.677	3.628
Toevoeging reserves	1.282	501	765	3.282
Saldo programma 5 inclusief mutaties reserves	35.099	36.294	37.098	35.946

Voor een overzicht van de mutaties op de reserves wordt verwezen naar bijlage 4

Toelichting op realisatie programma 5 Bestuur en organisatie, algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien

Afwijkingen

De belangrijkste financiële afwijkingen in de realisatie van het programma inclusief de mutaties van de reserves worden hierna toegelicht. De kleine verschillen zijn niet nader uitgewerkt.

Samenwerking & Positionering			N/V	S/I
Onderwerp	<i>Bedrag (x € 1.000)</i>			
Overig	6	Nadeel		I

Dienstverlening			N/V	S/I
Onderwerp	<i>Bedrag (x € 1.000)</i>			
APPA				
Door een lagere rekenrente is het noodzakelijk een aanvullende storting te doen in de voorziening om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen.	151	Nadeel		I
Wachtgeld				
Na de verkiezingen is er een nieuw college geïnstalleerd. De oud-wethouders hebben recht op wachtgeld. Hiervoor is een voorziening gevormd. De totale toekomstige verplichtingen betreffen € 436.000.	436	Nadeel		I
Externe kosten bestuursondersteuning				
Dit budget, onder andere bedoeld voor onderzoek, is in 2018 niet aangewend.	35	Voordeel		I
Overig	1	Nadeel		I

Veiligheid			N/V	S/I
Onderwerp	<i>Bedrag (x € 1.000)</i>			
Personeel				
Doordat er een vacature niet het gehele jaar is ingevuld, is er een voordeel binnen het product Veiligheid.	31	Voordeel		I
Overig	15	Voordeel		I

Financiën		N/V	S/I
Onderwerp	<i>Bedrag (x € 1.000)</i>		
Dividend BNG We hebben € 32.000 dividend ontvangen van de BNG die niet begroot is.	33	Voordeel	I
Werkloosheidsvoorziening De gemeente is eigenrisicodrager. Om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen moet er een extra storting aan de WW voorziening worden toegevoegd.	67	Nadeel	I
Afwikkeling reserves (tractie, vracht- en veegwagens) De reserve tractie wordt afgewikkeld in programma 5. Dit levert in dit programma een nadeel en in programma 1 een voordeel. Het verschil ontstaat doordat er minder onttrokken is dan begroot.	227	Nadeel	I
Doorbelasting personeel projecten Een deel van de loonkosten dat gedekt moet worden uit projecten heeft niet doorbelast kunnen worden.	28	Nadeel	I
Opleidingen Door een aantal (wettelijk verplichte) opleidingen is het opleidingsbudget overschreden.	45	Nadeel	I
Onroerende zaakbelasting Het leegstandspercentage van niet woningen is aanzienlijk hoger dan we hadden voorzien. Ook bleef de marktwaarde van niet-woningen achter ten opzichte van woningen. Deze ontwikkelingen hebben een negatieve invloed van € 84.000 op de totale ozb opbrengst.	84	Nadeel	I
Reclamebelasting Er is minder opgehaald dan begroot. De opbrengst van de reclameheffing wordt echter ingezet voor structurele financiering van het Ondernemersfonds van de Stichting Centrum-Management Valkenswaard. Omdat er niet meer gefinancierd wordt dan dat er binnenkomt, ontstaat er per saldo geen nadeel. Het voordeel (minder financiering) valt binnen programma 3.	26	Nadeel	I
Externe diensten Er zijn aanvullende kosten gemaakt voor externe advisering voor bijvoorbeeld de vennootschapsbelasting en inkooptrajecten.	80	Nadeel	I
Bedrijfsvoeringskosten De kosten voor de bedrijfsvoering vanuit de A2 zijn hoger uitgevallen, met name door een factuur uit 2017 waarmee geen rekening was gehouden.	60	Nadeel	I
Verzekeringen De premies zijn meer gestegen dan waar we rekening mee hebben gehouden.	19	Nadeel	S

Financiën		N/V	S/I
Onderwerp	<i>Bedrag (x € 1.000)</i>		
Accountantskosten Door onder andere de controle op het sociaal domein stijgen de accountantskosten.	13	Nadeel	S
Overig	22	Nadeel	I

Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

De lokale heffingen vormen een belangrijk deel van de inkomsten van de gemeente. Inzicht in de omvang, werking en reikwijdte van deze heffingen zijn van belang voor uw raad omdat die immers veelal de enige mogelijkheid vormen om aanvullende wensen te kunnen verwezenlijken (i.c. dekken). Door vaststelling van de begroting worden de wensen in principe bekrachtigd en daarmee ook de middelen ingezet.

Deze paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op de in de gemeente Valkenswaard geheven belastingen en heffingen (retributies, rechten en leges) en de betekenis daarvan voor de gemeente. Inzicht wordt gegeven in de heffingen. Per heffing wordt ingegaan op het beleid, de geraamde inkomsten en de tarieven. Tevens wordt ingegaan op de lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid.

De lokale heffingen zijn te onderscheiden in:

Algemene dekkingsmiddelen	Bestemmingsheffingen
Onroerende zaakbelastingen	Rioolheffing
Parkeergelden	Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten
Precariobelasting	Leges
Reclamebelasting	Lijkbezorgingsrechten

Het beleid voor lokale heffingen is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Trendmatige verhoging (inflatiecorrectie) van algemene heffingen (OZB);
- Extra verhoging van algemene heffingen is gerelateerd aan een verbetering van het voorzieningenniveau voor de inwoners;
- Kostendekkende tarieven: dit betekent dat de tarieven jaarlijks in elk geval trendmatig worden verhoogd in verband met loon- en prijsontwikkelingen.

Het beleid voor lokale heffingen is vastgelegd in (beleids-)nota's en/of verordeningen.

(bedragen x €1000)	Rekening 2017	Primitieve Begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018
Onroerende zaakbelasting	7.257	7.484	7.484	7.401
Parkeerbelasting	720	694	694	690
Precariobelasting	68	79	79	66
Reclamebelasting	82	90	90	78
Subtotaal algemene heffingen	8.127	8.347	8.347	8.235
Naheffingsaanslagen	51	52	52	46
Totaal algemene heffingen	8.178	8.399	8.399	8.281
Rioolheffingen	3.138	3.103	3.103	3.140
Afvalstoffenheffingen	2.987	2.970	2.970	3.022
Reinigingsrechten	29	45	45	32
Secretarie Leges	409	374	374	368
Omgevingsvergunningen (bouwleges)	559	500	420	464
Begraafplaatsrechten	168	160	170	212
Totaal bestemmingsheffingen	7.290	7.152	7.082	7.238
Totaal heffingen	15.468	15.551	15.481	15.519

Onroerende Zaakbelastingen

Alle onroerende zaken binnen de gemeentegrenzen worden jaarlijks gewaardeerd. Op basis van eerdergenoemde uitgangspunten en het tarief gebaseerd op een percentage van de WOZ-waarde, wordt de aanslag onroerende zaakbelastingen berekend en aan de belastingplichtige opgelegd. In de begroting 2018 is een opbrengst gecalculerd van € 7.484.000. De realisatie bedraagt in 2018 € 7.401.000.

Omschrijving (bedragen x €1000)	WOZ Waarde per 1/1/2017	Tarief	Primitieve Begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Realisatie 2018	Vershil
Woningen	3.678.394	0,1352	4.973	4.973	4.875	-98
Niet woning eigenaren	643.148	0,2296	1.477	1.477	1.494	17
Niet Woning Gebruikers	528.135	0,1958	1.034	1.034	1.032	-2
Totaal			7.484	7.484	7.401	83

Parkeerbelasting

Het parkeerbeleid is verwoord in de vastgestelde "Visie op Parkeren". Dit heeft als basis gediend voor de regelgeving in de Parkeerverordening en de Verordening op de heffing en invordering van parkeerbelastingen. Uw Raad heeft het tarief bepaald op € 1,80 per uur waarbij voor het eerste uur een starttarief geldt van € 0,60. Buiten het centrum bedraagt het tarief € 1,50 per uur met een maximum van € 3,00 per dag.

Het innen van parkeerbelasting dient gezien te worden als een sturingsinstrument voor het reguleren van de parkeerdruk. De opbrengst is in de primitieve begroting 2018 gecalculerd op € 746.000 inclusief parkeerkaarten en naheffingstoeslagen. De realisatie in 2018 betreft € 736.000, inclusief parkeerkaarten en naheffingsaanslagen. Hierdoor ontstaat er een nadeel van afgerond € 10.000 ten opzichte van de begroting.

Precariobelasting

Het is mogelijk om voor het gebruik van gemeentegrond precariobelasting te heffen. De belasting is verschuldigd als een ondernemer voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond heeft (bijvoorbeeld terras, luifel, pijpleiding, uithangborden, e.d.). De opbrengst komt ten goede aan de algemene middelen, tenzij er sprake is van een specifieke oormerking, zoals de opbrengsten van de tijdelijke terrassen bij evenementen. De hoogte van de precariobelasting hangt af van de soort en de grootte van de voorwerpen en van de oppervlakte die in beslag genomen wordt.

De gemeente Valkenswaard legt alleen precariobelasting op bij terrassen (zomer, winter of tijdelijke terrassen). Aan de hand van de afgegeven vergunningen worden de aanslagen opgelegd. De totaal primitief begrote opbrengst aan precariobelasting (terrassen) 2018 is € 79.000. In werkelijkheid is gerealiseerd € 66.000. Overigens worden de opbrengsten van tijdelijke terrassen bij evenementen (vast bedrag van € 22.500) gestort in het daartoe bestemde evenementenfonds.

Reclamebelasting

In september 2014 is reclamebelasting voor een beperkt gebied in het centrum ingevoerd. De uit de reclameheffing verkregen opbrengst kan in beginsel vrij besteed worden. De reclameheffing is, net als bijvoorbeeld de OZB en de toeristenbelasting, een vrij besteedbare belasting. De opbrengst van de reclameheffing wordt echter ingezet voor structurele financiering van het Ondernemersfonds van de Stichting Centrum-Management Valkenswaard.

Uit het Ondernemersfonds worden de kosten betaald van activiteiten ter versterking van de economische aantrekkelijkheid van het centrum van Valkenswaard. Het gaat dan onder meer om

publieksaantrekkende activiteiten, activiteiten op het gebied van leegstandsbestrijding, veiligheids (-beleving) en promotie & marketing. Hiertoe stelt de Stichting Centrum-Management Valkenswaard jaarlijks een activiteitenplan op. De realisatie bedraagt € 78.000.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing wordt gebruikt om de kosten te dekken van het verwijderen van het huishoudelijk afval. De tarieven worden berekend op basis van maximaal 100% kostendekkendheid.

Kleine bedrijven in het centrum van Valkenswaard, waar afval vrijkomt dat naar aard en hoeveelheid overeenkomt met huishoudelijk afval, die geen ruimte hebben om een container van een commercieel afvalbedrijf te plaatsen en die gelegen zijn aan de inzamelroute van huishoudelijk afval, kunnen een container bij Cure aanvragen. Dergelijke bedrijven betalen geen afvalstoffenheffing, maar zogenaamd reinigingsrecht, waarvan de hoogte overeenkomt met het tarief afvalstoffenheffing voor een meerpersoonshuishouden.

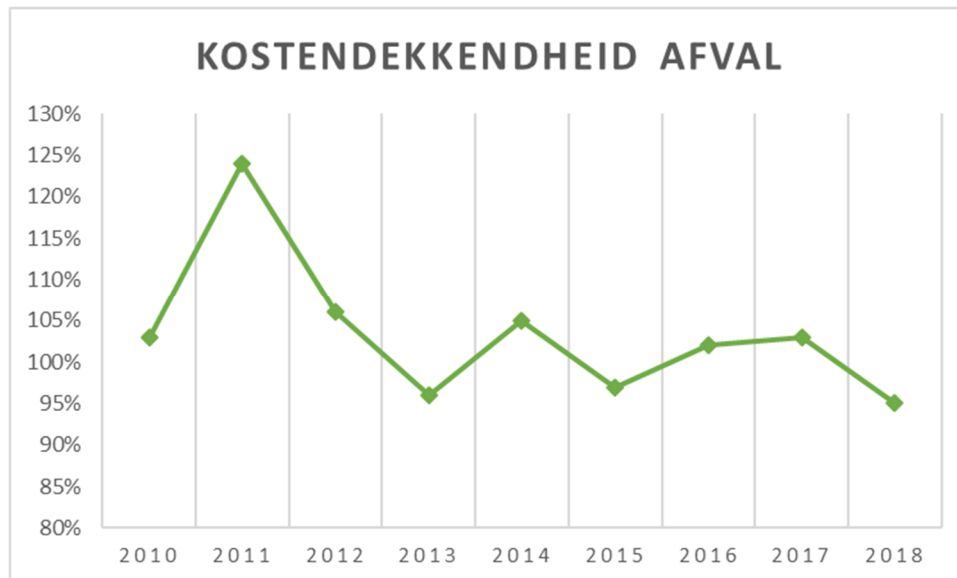
De GR Cure voert naast de taken op het gebied van afvalinzameling, en de uitvoering van de zogenaamde facilitaire taken (beheer van de milieustraat, de inzameling, transport en verwerking van glas en oud papier en karton en de verwerking van klein gevaarlijk afval) extra taken uit, waaronder de beleidsvoorbereiding.

(bedragen x €1000)	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018
Totaal afvalstoffenheffing	2.987	2.970	3.022
Totaal reinigingsrecht	29	45	32
Totaal inkomsten	3.016	3.015	3.054
Totaal kosten	2.930	3.093	3.224
Totaal uitgaven	2.930	3.093	3.224
Saldo	96	-78	-170
Toevoeging/onttrekking reguliere exploitatiesaldo aan reserve	96	78	96
Totaal resultaat	-	-	-74

Kostendeckendheid Afval

Het resultaat van het product afvalstoffen wordt gestort/onttrokken in de voorziening reiniging. De stand van de voorziening na resultaat 2018 is € 115.000.

Ontwikkeling kostendeckendheid afvalstoffen:

2010	2011*	2012*	2013*	2014	2015	2016	2017	2018
103%	124%	106%	96%	105%	97%	102%	103%	95%

* exclusief teruggave

(Brede) rioolheffing

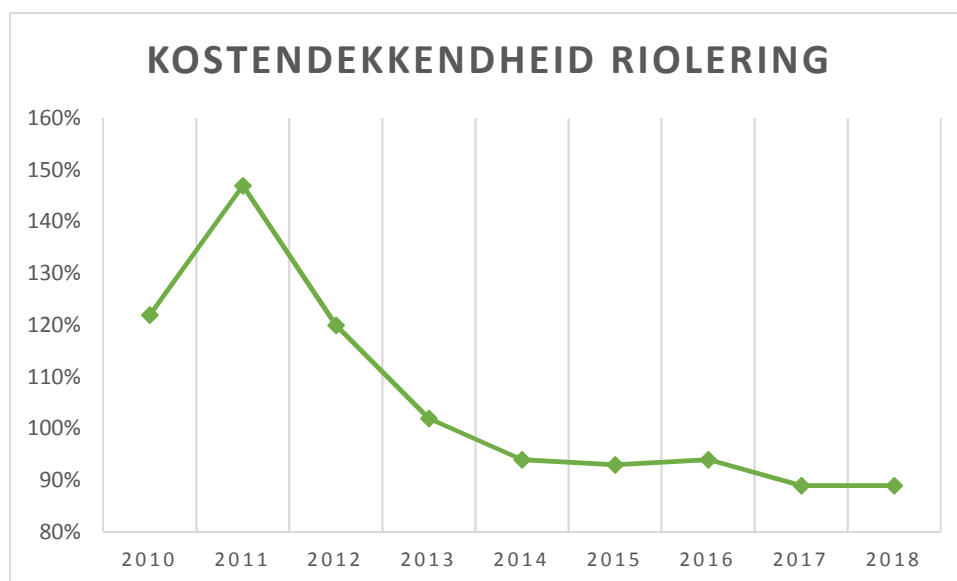
De gemeente dekt de jaarlijkse kosten van het (verbreed) Gemeentelijk Rioleringsplan door de rioolheffing, waarbij verschillen tussen de kosten en de rechten worden onttrokken dan wel gestort in de voorziening riolering. De verordening dient als (beleids-)kader. Op dit moment is de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken van kracht. Hierin zijn verdisconteerd de grondwaterzorgplicht, de afvalwaterzorgplicht en de hemelwaterzorg.

Naast de afvoer van het hemelwater en afvalwater heeft de gemeente ook de algehele zorgplicht voor water (zowel grond- als oppervlaktewater).

(bedragen x €1000)	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
Opbrengst Rioolheffing	3.138	3.103	3.140
Kosten riolering	3.532	3.502	3.534
Saldo onttrokken aan voorziening	-394	-399	-394

Kostendekkendheid riolering

Uitgangspunt is 100% kostendekkendheid. Vanwege een forse voorziening van ca. 3,5 miljoen wordt het tarief niet op 100% kostendekkend gezet. Het verschil wordt gecompenseerd door de gevormde voorziening riolering. Ontwikkeling kostendekkendheid riolering:

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
122%	147%	120%	102%	94%	93%	94%	89%	89%

De totale opbrengst voor de riolering bedroeg voor 2018 € 3.140.000. De lasten waren € 3.534.000. Wij hebben een onttrekking gedaan aan de voorziening riolering van € 394.000. De stand van de voorziening riolering bedraagt per 31-12-2017 € 3.474.000.

Leges

Onder de naam 'leges' heft de gemeente een aantal verschillende rechten voor het genot van door het gemeentebestuur verstrekte diensten. Te denken valt aan: leges burgerzaken, leges A.P.V.-vergunningen, leges bouwvergunningen en leges gebruiksvergunningen.

(bedragen x €1000)	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
Secretarie Leges	409	374	368
Omgevingsvergunningen (bouwleges)	559	420	464
Totaal	968	794	832

Kwijtschelding

De gemeente kan kwijtschelding verlenen voor gemeentelijke heffingen, waarbij zij zelf kan beslissen voor welke heffingen kwijtschelding mogelijk is. In Valkenswaard is kwijtschelding alleen mogelijk voor de afvalstoffenheffing (gedeeltelijk). Voor de overige heffingen zoals onroerende zaakbelasting, rioolrecht, leges burgerzaken is geen kwijtschelding mogelijk. Valkenswaard hanteert de maximumnorm van 100%, dit betekent dat op 100% van het bijstandsniveau belastingen worden kwijtgescholden. Het maximumbedrag aan kwijtschelding bij de afvalstoffenheffing is € 175.

Wij verlenen 'automatisch' kwijtschelding aan huurders van woningen die twee maanden vóór de dagtekening van de aanslag één jaar onafgebroken een uitkering hebben genoten op basis van Wet

Werk en Bijstand en die geen positieve vermogensbestanddelen hebben. In 2018 is voor ruim € 87.000 aan kwijtschelding verleend.

Belastingdruk

De berekening van de belastingdruk is gebaseerd op de som van afvalstoffenheffing voor een meerpersoonshuishouden, de gemiddelde waarde van de onroerende zaken (OZB) en de rioolheffing.

Soort belasting of heffing	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Realisatie 2018
Afvalstoffenheffing	259	237	238
OZB belasting (op basis van gemiddelde woningwaarde)	282	308	313
Rioolheffing	205	205	205
Belastingdruk per meerpersoonshuishouden	746	750	756

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

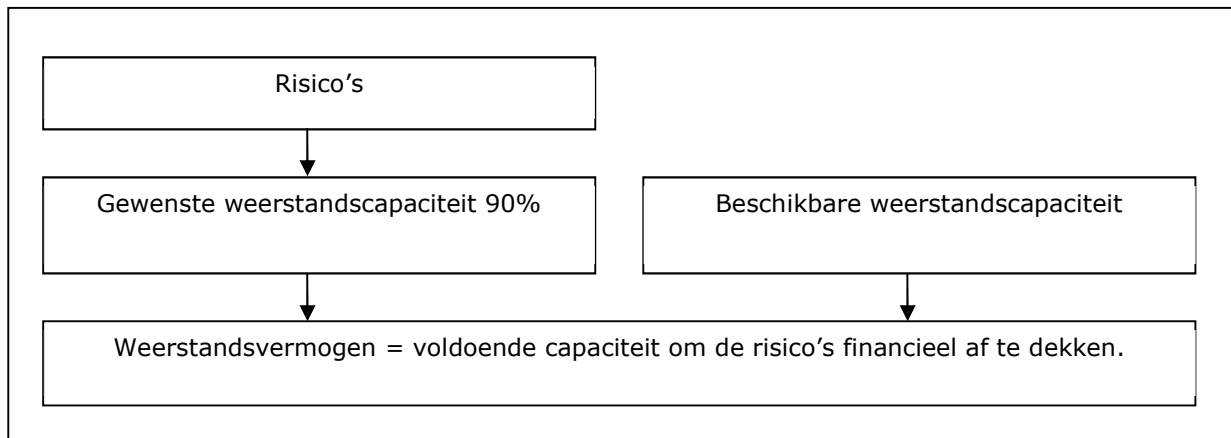
De begroting vormt het financieel kader waarbinnen de gemeente haar doelstellingen realiseert. Tegenvallers en meevallers worden zo veel mogelijk verwerkt binnen die begroting. Niet altijd kunnen financiële tegenvallers opgevangen worden en op dat moment is het van belang dat de gemeente beschikt over een buffer om dit soort zaken te kunnen verwerken. Deze buffer om onverwachte tegenvallers zodanig op te vangen dat de taken kunnen worden voortgezet heet het weerstandsvermogen van de gemeente. Het gaat dan om risico's die niet zijn verzekerd of waarvoor geen voorziening is getroffen. De beoordeling van dit weerstandsvermogen geeft inzicht in de actuele financiële positie. Actualisering vindt jaarlijks plaats bij de jaarrekening en de begroting.

In deze paragraaf gaan we in op het weerstandsvermogen. Daarbij schenken we achtereenvolgens aandacht aan het beleid dat de gemeente op dit gebied hanteert, de weerstandscapaciteit, een actualisering van het risicoprofiel en de confrontatie tussen de weerstandscapaciteit en het risicoprofiel. Tot slot gaan we gedetailleerd in op de opbouw van de weerstandscapaciteit.

Beleid

We inventariseren, analyseren en beoordelen de risico's, bepalen het risicoprofiel, beheersen de risico's (voorkant), bedden structureel risicomangement in binnen de organisatie en bepalen het ratio 'weerstandsvermogen' (verhouding risicobedrag tegenover weerstandscapaciteit).

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de relatie gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en daarbij gewenste weerstandscapaciteit enerzijds en de beschikbare weerstandscapaciteit anderzijds. De relatie tussen beiden wordt in de onderstaande figuur weergegeven:

Beschikbare weerstandscapaciteit

Het aanhouden van voldoende weerstandscapaciteit maakt het mogelijk om zonder beleidsaanpassing financiële nadelen op te vangen die zich, ondanks de werking van risicomanagement, manifesteren door het feitelijk optreden van tegenvallers en waarvoor geen andere dekking aanwezig is.

Weerstandscapaciteit (x € 1000) ultimo	2017	2018	2019	2020	2021
Algemene reserve (inclusief voorgenomen mutaties vanaf 2018)	10.610	6.302	2.954	2.954	2.954
Vrij aanwendbare specifieke bestemmingsreserves	1.834	1.260	794	666	699
Budget onvoorzien	125	125	125	125	125
Begrotingsruimte (saldo begroting 2018 na aanvullende besluitvorming)	-2.492	-3.644	19	-108	635
Stille reserve(s)	-	-	-	-	-
Onbenutte belastingcapaciteit	1.727	1.848	1.848	1.848	1.848
Kostenreductie (bezuinigingen)	-	-	-	-	-
Totaal	11.804	5.891	5.740	5.485	6.261

Risico's

Voor de bepaling van het weerstandsvermogen moeten de gekwantificeerde risico's van de gemeente bij elkaar geteld worden en moet rekening gehouden worden met de kans dat de onderkende feiten zich zullen voordoen. Voor het bepalen van de kans dat een risico zich daadwerkelijk manifesteert dient per risico een analyse gemaakt te worden. Uit die analyse blijkt ook welk effect wordt verwacht in het geval een risico zich voordoet. Zoals we in deze paragraaf vermelden werken we aan invulling van risicomanagement.

De relevante risico's voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen. Risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn, maken geen deel uit van deze paragraaf. Hiervoor zijn immers verzekeringen afgesloten dan wel voorzieningen gevormd. Het gaat dus uiteindelijk om die risico's die de financiële positie van de gemeente kunnen verstoren.

In het volgende overzicht zijn risico's opgenomen van economische, politieke, juridische, milieutechnische of financiële aard. Deze risico's zijn niet limitatief opgesomd. Naast de risico's, die feitelijk alle gemeenten lopen, zijn hier de risico's vermeld die bekend zijn en specifiek de gemeente Valkenswaard betreffen. Bij mogelijke risico's denken wij onder andere aan:

- Open-einde regelingen
- Beheerplannen
- Grondexploitatie (bijvoorbeeld: stagnatie van grondverkoop en ontwikkeling plannen)
- Gemeenschappelijke regelingen (GGD, MRE, enz.).

Voor bovengenoemde zaken geldt dat wij risico's alleen meenemen als het een materieel risico betreft. Hierbij hanteren wij de ondergrens van € 50.000.

Zoals aangegeven in de nota 'Weerstandsvormogen en risicomanagement' (Plan van Aanpak) dragen wij zorg voor een zo volledig mogelijk beeld van alle mogelijke risico's binnen de gemeente.

Het inzicht in alle mogelijke risico's zal de impuls zijn om een risicobeheersing/-managementsysteem op te bouwen, te implementeren en blijvend te actualiseren.

Bij het bepalen van een norm (ratio weerstandsvermogen) is het van belang te zoeken naar een evenwicht tussen financiële soliditeit enerzijds en het streven om niet onnodig geld 'op de plank te laten liggen' anderzijds. Een belangrijk criterium hierbij is de kwalitatieve beoordeling van het risicomanagement. Naarmate deze hoger uitvalt, kan worden volstaan met een lager financiële weerstandscapaciteit en dientengevolge met een lager verhoudingsgetal.

Belangrijkste risico's	Hoogte risicobedrag (x € 1.000)
Schadeclaims: de gemeente kan schadeclaims ontvangen ontstaan door onder andere onvoldoende weg- of groenbeheer, het wijzigen van bestemmingsplannen, het uitvoeren van grote (bouw)projecten, het verlenen of weigeren van vergunningen, het uitvaardigen van nieuwe regels op het gebied van gebruik van openbare ruimten, het subsidiebeleid of welk ander onderwerp ook, als het maar in verband gebracht kan worden met de activiteiten die de gemeente ontplooit.	60
Planschade: in het kader van risicobeheersing moet verder worden gewezen op de risico's van schadeclaims op grond van artikel 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro), de zogeheten planschade. Voor bestemmingsplannen die dienen ter actualisatie geldt dat eventuele planschade niet verhaald kan worden op de ontwikkelaar. Op grond van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening geldt per 1 juli 2008 – een drempel van 2%, wat inhoudt dat planschade alleen tot uitkering komt als deze de waardevermindering van het object met meer dan 2% overschrijdt. Voor bestemmingsplannen die dienen ter ontwikkeling geldt dat met de ontwikkelende partijen planschadeovereenkomsten kunnen worden afgesloten om eventuele planschade af te wentelen op de ontwikkelende partij.	327
Kennissuitstroom: de gemiddelde leeftijd van de medewerkers van de gemeente Valkenswaard is 48. De komende jaren zal ongeveer 51 % (iedereen van 57 jaar en ouder) van de medewerkers uitstromen omdat zij met pensioen gaan. De uitstromende medewerkers bezitten veel kennis, die zij zullen moeten overdragen of die moet worden ingekocht (bijvoorbeeld door opleidingen of inhuur van derden).	200
Verbonden partijen: Risico's worden conform het BBV, artikel 11, lid b, gedefinieerd als alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Indien er geen redelijk beeld gevormd kan worden omtrent de risico's en/of het weerstandsvermogen, wordt er standaard 10% van de gemeentelijke bijdrage opgenomen in het weerstandsvermogen van de gemeente.	369
Decentralisatie jeugdzorg: per 2015 is Jeugdzorg overgeheveld van de provincies naar de gemeenten. Gemeenten worden dan verantwoordelijk voor alle zorg rondom kinderen en hun ouders/opvoeders. Dat betekent dat de gemeente Valkenswaard verantwoordelijk wordt voor de preventieve zorg, jeugdzorg (ook justitieel), jeugd GGZ en jeugd VG (verstandelijke gehandicapten). De hulp moet beschikbaar zijn in de directe omgeving van jeugdigen en gezinnen. De overheveling van deze taak zal gepaard gaan met een efficiencykorting. De uitdaging voor gemeenten is om een andere manier dan tot nu toe deze taak in te vullen. Niet het recht op zorg, maar de ondersteuningsbehoefte en de mate van zelfredzaamheid worden leidend voor de inzet van hulp. Gemeente Valkenswaard zit midden in de transformatie om tot beheersbare financiën binnen het Sociaal Domein te komen.	750
Grondexploitaties: Voor het bepalen van de risico's gaan we uit van een drietal scenario's. Op basis van een gewogen gemiddelde van deze scenario's bepalen we voor iedere grondexploitatie het financiële resultaat. Daar waar er sprake is van een negatief resultaat wordt een voorziening gevormd. In de paragraaf	2.348

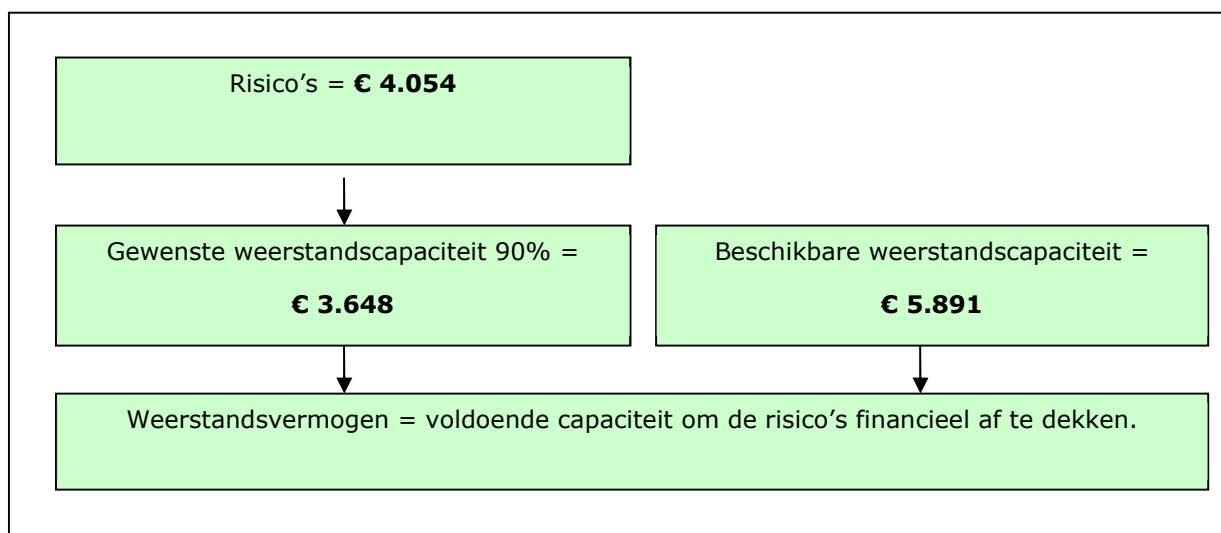
Belangrijkste risico's	Hoogte risicobedrag (x € 1.000)
weerstandvermogen houden we daarnaast rekening met de mogelijkheid dat zich alleen het meest negatieve scenario voordoet, namelijk een grondprijsverlaging van 25% en een verlenging van de looptijd met twee jaar. Het verschil tussen het resultaat van het worst case scenario en het resultaat van de gewogen scenario's wordt als risico beschouwd.	
TOTAAL	4.054

Dommelkwartier

In december 2015 is de ruimtelijke procedure van het bestemmingsplan Dommelkwartier 2013 beëindigd, omdat de ontwikkeling niet past binnen de kaders van ladder van duurzame verstedelijking. Er is een mediationtraject gestart over de afwikkeling van de gesloten anterieure overeenkomsten. Dit mediationtraject is in 2016 gestart en is eind 2018 beëindigd zonder resultaat. De advocaat van de ontwikkelaars heeft daarop op 20 december 2018 schriftelijk mededeling gedaan dat partijen weer worden teruggeworpen op de op 29 december 2015 kenbaar gemaakte aansprakelijkstelling en concept-dagvaarding. Een dagvaarding is op 30 april 2019 ontvangen waarin nog geen exact schadebedrag wordt genoemd.

Weerstandvermogen

Op dit moment kan nog geen oordeel worden gegeven of een volledige afdekking van het risicobedrag door de algemene reserve noodzakelijk is. Inzicht in de risico's (i.c. risicomatrix), de financiële omvang, de inbedding van risicomanagement in de organisatie en implementatie van de in de nota beschreven acties voor het bereiken van een kwaliteitsgroei, zijn aspecten die hierbij een rol spelen. Daarbij moet overwogen worden dat niet alle risico's zich tegelijk in één jaar zullen voordoen. In deze benadering wordt uitgegaan van een zekerheidspercentage van 90% dat alle risico's zich tegelijk zullen manifesteren. Met de beschikbare weerstandscapaciteit en de benoemde risico's heeft de gemeente dus voldoende weerstandvermogen om de risico's financieel af te dekken.

Kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van een provincie of gemeente. Het BBV schrijft voor dat de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing de volgende kengetallen bevat: netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit. Deze kengetallen maken bijvoorbeeld inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid. De kengetallen worden gezamenlijk opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, omdat die paragraaf weergeeft hoe solide de financiële gezondheid is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen.

Norm Kengetallen VNG (%)	Voldoende	Matig	Onvoldoende
Netto schuldquote	< 100	100 > < 130	> 130
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 100	100 > < 130	> 130
Solvabiliteitsrisico	> 50	30 < > 50	< 30
Structurele exploitatieruimte	> 0,6	0 < > 0,6	< 0
Grondexploitatie			
Belastingcapaciteit	< 100	100 > < 120	> 120

In bovenstaande tabel zijn de normen per kengetal weergegeven op basis van gegevens van de VNG. In onderstaande tabel is met groen aangegeven welke kengetallen onder de categorie voldoende vallen. Met oranje welke kengetallen matig zijn en rood de kengetallen die onvoldoende zijn.

Kengetallen	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Jaarrekening 2018
Netto Schuldquote	72	78	79
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	72	78	79
Solvabiliteitsrisico	25	24	21
Structurele exploitatieruimte	-3	-	-5
Grondexploitatie	20	19	12
Belastingcapaciteit	104	105	105

Beheer en onderhoud kapitaalgoederen

Inrichting en kwaliteitsniveau van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte.

De leefbaarheid in onze gemeente wordt voor een groot gedeelte bepaald door de inrichting en het gebruik van de openbare ruimte. Het is onze taak om de voorzieningen die hierin zijn ondergebracht, zoals de hierna genoemde kapitaalgoederen, op orde te houden en zo effectief en efficiënt mogelijk te beheren. Hiervoor zijn kaders vastgelegd in het KIOR (Kaders Inrichting Openbare Ruimte). Een praktisch, organisatorisch document waarin de in onze organisatie aanwezige kennis en ervaringen zijn vastgelegd, die we vervolgens hanteren als een "programma van eisen" voor alle toekomstige inrichtingsvraagstukken.

Om het kwaliteitsniveau van deze kapitaalgoederen op het gewenste peil te houden heeft de gemeenteraad het KOOR (Kwaliteit Onderhoud Openbare Ruimte) vastgesteld. Hierin is aangegeven dat "gemiddeld B" het kwaliteitsniveau moet zijn van het onderhoud van deze kapitaalgoederen. Dit niveau is vastgesteld na uitvoering van een nulmeting, op basis van de door CROW gehanteerde beeldkwaliteiten. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze belangrijkste kapitaalgoederen en het hiervoor vastgestelde kwaliteitsniveau:

Omschrijving	Kwaliteitsniveau 2017	Kwaliteitsniveau 2018
Wegen en bruggen	B	B
Riolering	B	B
Groen	B	B
Openbare verlichting	B	B
Speelvoorzieningen	B	B
Buitensportvoorzieningen	B	B
Gemeentelijke gebouwen	NEN 2767 Conditie 3	NEN 2767 Conditie 3
Tractie	Operationeel	Operationeel

De professionele beheerorganisatie.

Om bij alle kapitaalgoederen dit kwaliteitsniveau te realiseren en te kunnen handhaven hebben we een professionele beheerorganisatie ingericht die gebaseerd is op de volgende taakvelden:

Ambitie	Hier worden de beleidskeuzes, in termen van (kwaliteit) ambities, geformuleerd (wat willen wij bereiken?)
Plan	Ambities vertaalt naar operationele plannen en meerjarenplanningen (beleidsmatig en technisch) om kwaliteitsborging organisatorisch in te bedden
Bestek	Vertaling van plannen in termen van prestatie-eisen, beschikken over de juiste, actuele en betrouwbare beheer informatie
Toezicht	Controle op uitvoering (intern/extern): worden de afspraken/ prestatie-eisen nagekomen
Meten	Kwaliteit buiten meten om te beoordelen of datgene is behaald wat met elkaar is afgesproken en of dit overeenkomt met de benchmark. Focus op efficiency
Review	Hier wordt bekeken of de beleidsdoelstellingen zijn gehaald en of bijsturing gewenst is. Focus op verantwoording en doeltreffendheid
Ambitie	Hier worden de beleidskeuzes in termen van (kwaliteit) ambities geformuleerd (wat willen wij bereiken?)

De 5 richtlijnen voor het beheer van onze kapitaalgoederen.

1. De gemeente als regisseur.	Hoe de openbare ruimte eruit komt te zien wordt niet alleen bepaald door de gemeente. Diverse "partijen" spelen hierbij een rol. Op de eerste plaats natuurlijk de inwoners maar ook marktpartijen als horeca, winkeliers, industrie, nutsbedrijven, diverse partijen uit het maatschappelijk veld et cetera. Iedereen tracht zijn of haar belangen zoveel mogelijk in te brengen. Het is onze taak om hierin de regie te nemen. We hebben heeft dus de regisserende rol bij de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte.
2. Kwaliteit gestuurd beheer.	We werken met beeldkwaliteiten en schouwen, het ontwikkelen en opstellen van beeldbestekken, formulieren, rapportagemodellen en ten slotte het "vertalen" van het gekozen kwaliteitsniveau in de verschillende beheerprogramma's. Via regelmatige inspecties controleren we of het gekozen kwaliteitsniveau ook daadwerkelijk wordt gehaald. Het beheer wordt dus op basis van beeldkwaliteiten gestuurd.
3. Integraal beheer.	Het onderhoud aan onze kapitaalgoederen wordt integraal uitgevoerd. De riolering is hierbij leidend. Concreet betekent dit dat bij een onderhoudsplan aan de riolering ook de rijbaan, het trottoir en de groenvoorzieningen worden meegenomen als dit noodzakelijk is. Ook vindt er een afstemming plaats met de werkzaamheden van nutsbedrijven en de teams RB en P&P.
4. Risico gestuurd beheer.	De toepassing van het risico gestuurd beheer zorgt ervoor dat we constant de afweging maken of de eerder voorgestelde maatregel echt nodig is op dat moment en of ergens anders geen nieuwe urgentere situaties zijn ontstaan. Door middel van deze constante (her)prioritering zetten we de beschikbare middelen daar in waar ze het meest effectief zijn. Hogere risiconiveaus worden daardoor verlaagd.
5. Bewoners gericht beheer.	<p>Niet alleen bij de inrichting maar ook bij het onderhoud van de openbare ruimte zijn verschillende partijen betrokken die op diverse manieren hun inbreng kunnen leveren. Onze integrale onderhoudsplannen leggen we dus voor aan de burgers, wijkraden en/of wijkcommissies om vervolgens het onderhoud per woonwijk uit te voeren.</p> <p>Tijdens de uitvoering worden bewoners actief benaderd met informatie door zowel de gemeente als de wijkcommissie (omgevingsmanagement). Vragen of klachten worden zoveel mogelijk in een persoonlijk gesprek besproken.</p>

De voornaamste kapitaalgoederen per onderdeel

Riolering.

Op basis van de Waterwet heeft de gemeente 3 zorgplichten:

- Inzamelen van stedelijk afvalwater en transporteren naar de rioolwaterzuivering.
- Doelmatig verzamelen en verwerking van afvloeiend hemelwater van openbaar terrein.
- Het doelmatig voorkomen van nadelige gevolgen van grondwaterstanden.

Om te voldoen aan deze zorgplicht heeft de gemeenteraad in 2012 het verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan (vGRP) 2013-2017 vastgesteld. Het vGRP heeft tot doel op gestructureerde wijze zorg te dragen voor de aanleg, beheer, onderhoud en verbetering van het gemeentelijk rioleringsstelsel. Voor het vGRP is de voorziening "riolering" gevormd. De lasten en baten worden rechtstreeks in de exploitatie verantwoord en het jaarlijkse resultaat hiervan wordt gestort of onttrokken uit de gevormde voorziening riolering. Momenteel wordt gewerkt aan het nieuwe GRP voor de periode 2019-2022. De nadruk van dit GRP zal liggen op klimaatadaptatie en bewustwording hiervan.

In 2018 is een nieuw Basis Riolerings Plan (BRP) voor gehele gemeente opgesteld. In dit BRP is het huidige rioolstelsel doorgerekend met verschillende neerslaggebeurtenissen. Uit het BRP zijn aanpassingen naar voren gekomen ten behoeve van het voorkomen en/of verminderen van

wateroverlast op gevoelige locaties. Deze verbetermaatregelen worden in het nieuwe GRP opgenomen.

Het afvalwater wordt via het gemeentelijk rioleringsstelsel ingezameld en getransporteerd naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Eindhoven. Alle gemeenten die lozen op deze waterzuiveringsinstallatie en het waterschap de Dommel hebben een bestuurlijke overeenkomsten vastgesteld om de waterkwaliteit van het oppervlaktewater ten gevolge van het afvalwater te waarborgen. De maatregelen die voortvloeien uit deze overeenkomst zijn onderdeel van de Europese Kader Richtlijn Water, waarvan het waterschap de Dommel voor de gemeenten binnen hun stroomgebied de regie voert. Daarnaast hebben een deel van de samenwerkende gemeenten gezamenlijk een grondwatermeetnet opgesteld. Dit grondwatermeetnet wordt door Brabant Water in samenspraak met de aangesloten gemeenten gemonitord en beheerd.

Om de beleidsdoelstellingen voor het jaarlijks onderhoud te realiseren, voeren we de volgende maatregelen uit:

- 2 keer per jaar reinigen van alle kolken en lijngoten
- Jaarlijks 10% van het vrij vervalstelsel reinigen en inspecteren
- Jaarlijks noodzakelijke reparaties uitvoeren op basis van de hierboven genoemde inspectie
- 2 keer per jaar alle gemalen onderhouden
- 1 keer per jaar alle gemalen en bergbezinkbassins reinigen
- 1 keer per jaar alle drukrioolgemalen reinigen en onderhouden
- Jaarlijks opschonen van watergangen
- Het aanleggen en onderhouden van huisaansluitingen
- Verhelpen van klachten, meldingen en storingen
- Structurele vervanging van het riool bij einde levensduur
- Het innen van rioolheffing

Wegen en bruggen.

Voor de instandhouding van onze wegen en bruggen is de voorziening 'groot onderhoud wegen/bruggen' ingericht. De storting in deze voorziening is afgestemd op de verschillende beheerplannen en onderhoudsplannen voor het onderhoud van onze wegen, bruggen en civieltechnische kunstwerken. De kwaliteit hiervan meten we via regelmatige inspecties, waarop vervolgens ons onderhoud wordt afgestemd en ingepland.

Elke twee jaar beoordelen we het onderhoudsniveau van alle verhardingen met een inspectie op basis van landelijke richtlijnen/normen. In het voorjaar van 2017 inspecteerden we het totale wegen-areaal visueel. Met deze inspectiegegevens stellen we nu een meerjaren onderhoudsprogramma elementenverharding 2019-2022 op. In 2018 heeft er groot onderhoud plaatsgevonden aan:

- trottoirs van de Maastrichterweg;
- rijbaan en trottoirs gehele Meidoornlaan;
- div. werkzaamheden in de Kreijenbeek;
- voetpad Waalreseweg t.h.v. de Hooghe Wedert;
- bocht Hofstraat;
- volledige vernieuwing van Meerstraat en Karel Mollenstraat Noord.

Naast deze visuele inspectie is in 2013 een grootschalig constructief onderzoek uitgevoerd aan onze doorgaande asfaltwegen om de levensduur en het onderhoudsniveau voor de middellange termijn te bepalen. Aan de hand van deze onderzoek- en inspectiegegevens is een meerjaren onderhoudsprogramma asfaltwegen 2019-2022 opgesteld. De uitvoering van de Peedijk is verplaatst naar 2019. Door deze uitvoering te koppelen aan de naar voren gehaalde uitvoering van de Abdijweg (deze heeft een hogere prioriteit gekregen vanwege versnelde achteruitgang kwaliteit) kunnen we dit in zijn totaliteit gunstiger inkopen.

De civieltechnische kunstwerken, bruggen, duikers en stuwen, zijn in 2013 geïnspecteerd en opgenomen in een meerjarenplanning. Vervolgens is een onderhoudsplan kunstwerken voor de komende jaren opgesteld. Hieruit blijkt dat er tot en met 2018 geen grote vervangingsinvesteringen nodig waren.

Begin 2018 zijn de kano-aanlegsteigers aan de Dommel geïnspecteerd en zijn hieraan enkele reparaties uitgevoerd. Dit loopt door in 2019 en ook zonder enkele vervangingen plaatsvinden. Ook zijn begin 2018 de in- en uitlaten van de visvijvers aan de Oase nader geïnspecteerd. Aan de hand van dit onderzoek zullen in 2019 ook een aantal vervangingen plaatsvinden.

Het dagelijks onderhoud aan onze wegen, bruggen en civieltechnische kunstwerken wordt uitgevoerd op basis van de klachten/meldingen die via melddesk bij de gemeente binnenkomen. Deze ingekomen klachten worden, tezamen met de bij de inspecties geconstateerde kleine gebreken, op basis van prioritering verholpen.

Groen

Voor het groot onderhoud en vervanging van groen is geen voorziening of reserve gevormd. De lasten en baten worden rechtstreeks in de exploitatie verantwoord. Vernieuwing en renovatie van het groen vindt plaats binnen integrale uitvoeringprojecten. De kwaliteit van ons groen wordt in het kader van kwaliteit gestuurd werken (beleidsplan KOOR) regelmatig geïnspecteerd. Jaarlijks worden er tweemaal een groen- en een kwaliteitsinspectie gehouden.

Voor het maaien van de gazons, eikenprocessierupsenbestrijding en bermen en sloten zijn meerjaarlijkse onderhoudscontracten afgesloten die in 2018 zijn afgelopen. Voor 2019 worden deze contracten nieuw aanbesteed voor meerdere jaren. Het integraal prestatiecontract met de Ergon is in 2018 herzien en aangegaan voor meerdere jaren. In dit contract zit naast het regulier onderhoud ook de deelname van het 'clean team'. Hierin krijgen langdurig werklozen de kans om met behoud van een uitkering werkritme op te doen.

In het kader van vergroening lanen en entrees binnen de kom is voor 2 jaar budget vrij gemaakt. De uitvoering van de deelprojecten hiervan lopen door in 2019.

Openbare verlichting

We hebben de beschikking over een beheerprogramma, waarin de actuele gegevens van onze openbare verlichting zijn opgenomen. De vervanging van de openbare verlichting vindt plaats via investeringsprojecten. De lasten en baten worden rechtstreeks in de exploitatie verantwoord.

Per april 2018 is het gecombineerd onderhouds- en vervangingsbestek 2018-2022 aanbesteed. De aannemer draagt, naast het direct acteren op ontvangen storingen, ook zorg voor de juiste beheergegevens, klein- en grootschalige vervangingen en het dagelijks onderhoud waarbij wij als opdrachtgever de algehele regie voeren.

In 2018 zijn wij bij een aantal doorgaande wegen gestart met het vervangen van de openbare verlichting door LED.

Verkeersregelinstallaties

Voor de instandhouding van verkeersregelinstallaties is geen voorziening ingericht maar worden de lasten en baten rechtstreeks in de exploitatie verantwoord. Voor grootschalig onderhoud en vernieuwingen worden investeringsprojecten ingericht. Alle installaties zijn in 2018 onderworpen aan een uitgebreide inspectie op basis waarvan het onderhoudsprogramma van 2019-2022 is geactualiseerd.

In 2018 is gestart met het bovengrondse deel van de verkeersregelinstallaties te professionaliseren en digitaliseren met behulp van GBI. In 2019 is dit operationeel.

Speelvoorzieningen

Vanuit het beheerprogramma speelvoorzieningen is een meerjarenplanning voor het groot onderhoud en de vervangingen opgesteld. De concrete onderhoudsplannen worden gemaakt aan de hand van de jaarlijks, wettelijk verplichte veiligheidsinspecties en de technische staat van de speelvoorzieningen. De kosten van het onderhoud worden rechtstreeks in de exploitatie verantwoord.

De vervangingen van de speelvoorzieningen worden gedekt door de bestemmingsreserve speeltoestellen en de bestemmingsreserve in stand te houden buitenterrein peuterspeelzalen.

In 2015 heeft u het speelvoorzieningen beheerbeleid vastgesteld. De uitvoering hiervan is gestart in 2017. De omvormingen worden per wijk opgepakt en gecommuniceerd.

Buitensportvoorzieningen

In 2017 is het "Meerjaren Investerings Plan buitensportaccommodaties (MIP) gemeente Valkenswaard 2017-2026" vastgesteld. Dit rapport geeft ons een nauwkeurig inzicht in de omvang, het kwaliteitsniveau en de theoretische levensduur van onze buitensportvoorzieningen. Hiermee wordt duidelijk welke middelen benodigd zijn om het gebruik van deze voorzieningen voor de toekomst te kunnen garanderen.

Op basis van deze gegevens blijkt dat we als gemeente, gezien over een periode van 30 jaar, gemiddeld omstreeks € 500.000 per jaar nodig hebben om deze sportmogelijkheden te kunnen behouden. Jaarlijks wordt via de Nota Kaders aangegeven welke buitensportvoorzieningen in het betreffende begrotingsjaar moeten worden vervangen

In de loop van 2018 is er een Meerjaren Onderhoud Plan opgesteld waarmee wij een exact beeld krijgen van de middelen die nodig zijn om onze buitensportaccommodaties op het vereiste kwaliteitsniveau te behouden. Begin 2019 wordt getoetst hoe deze gegevens zich verhouden tot de huidige begroting.

Tractie

De gemeente is belast met de uitvoering van het onderhoud van de openbare ruimte, bos- en natuurterreinen, sportvoorzieningen en begraafplaatsen. Hiervoor beschikken zij over een breed scala aan bedrijfsvoertuigen en machines. Jaarlijks moeten we er hier van verschillende vervangen. Voor deze vervanging hebben we de bestemmingsreserve "tractie ruimtelijk beheer" ingesteld. Naast de bedrijfsvoertuigen en machines zijn hier ook de voertuigen van de bodes, geo en de toezichthouders opgenomen. Het college stelt jaarlijks het benodigde vervangingsbudget ter beschikking vanuit deze reserve.

Financiering

Inleiding

Het doel van deze financieringsparagraaf is om over 2018 de uitvoering van de treasuryfunctie in beeld te brengen. De treasuryfunctie bestaat uit de taken financiering, cashmanagement en renterisicobeheer met als doel de organisatie te voorzien in de behoefte aan vreemd vermogen tegen zo laag mogelijke kosten en te beschermen tegen ongewenste financiële risico's. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer geworden geld- en kapitaalmarkt. Er zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie budgettaire gevolgen verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel. Onder de functie valt ook het garanderen van geldleningen door derden.

Financieringspositie

Financiering binnen de gemeente Valkenswaard gaat volgens het systeem van totaalfinanciering. Dit houdt in dat er geen rechtstreeks verband meer bestaat tussen een bepaald actief (investering) en de aangetrokken financieringsmiddelen. Jaarlijks wordt de financieringsbehoefte bepaald door de boekwaarde vaste activa en nieuwe investeringen. De gemeentelijke activa financieren we door het eigen vermogen in de vorm van reserves en voorzieningen en door langlopende geldleningen.

Mede omdat een strakke investeringsplanning ontbreekt, zijn de tussentijdse schommelingen in de financieringspositie door de rekening-courantovereenkomst en kasgeldleningen opgevangen. Bij benutting van de kasgeldfaciliteiten is de afweging gemaakt of en wanneer omzetting in een vaste geldlening noodzakelijk is.

Renterisico

Het renterisico is het volume aan uitstaande schuld, dat aan een renteherziening onderhevig is. De wetgever heeft in de wet Fido eisen gesteld aan het maximum aan renterisico dat een gemeente in enig jaar mag lopen. Deze eisen komen tot uitdrukking in de kasgeldlimiet (voor leningen met een looptijd tot 1 jaar) en de renterisiconorm (voor leningen met een looptijd vanaf 1 jaar). Deze normen bepalen de speelruimte voor de gemeente om verantwoord en goedkoop te financieren.

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden.

Het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen. Indien het begrotingstotaal hoger is dan € 500 miljoen is de drempel gelijk aan € 3,75 miljoen plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat. De drempel is nooit lager dan €250.000.

De benutting van het drempelbedrag wordt berekend als gemiddelde over alle dagen in het kwartaal. Gemiddeld mag een decentrale overheid dus maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist hebben gehouden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)				
Verslagjaar				
(1)	Drempelbedrag	552,6525		
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	229	266	292
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	323	286	260
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag				
Verslagjaar				
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	73.687		
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	73.687		
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-		
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	552,6525		
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen				
Verslagjaar				
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	20.652	24.242	26.886
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	229	266	292

Kortlopende schuld: de kasgeldlimiet

In de Wet Fido is een norm gesteld voor het maximum bedrag waarmee de gemeente haar investeringen met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren: het zogenaamde kasgeldlimiet. Dit limiet bedraagt maximaal 8,5% van het begrotingstotaal en is voor 2018 berekend op ruim € 6,2 miljoen.

Met de Bank Nederlandse Gemeenten is een overeenkomst financiële dienstverlening (rekening-courant) gesloten met een kredietfaciliteit van maximaal € 5,0 miljoen. In 2018 heeft er geen overschrijding van de kredietfaciliteit plaatsgevonden. Daarnaast is de werkelijk betaalde rente voor de korte termijn financieringsmiddelen ruimschoots onder de geraamde rente gebleven.

Langlopende schuld: de renterisiconorm

De renterisiconorm houdt in dat niet meer dan 20% van de begrotingsomvang van een jaar aan een renteherziening en herfinanciering onderhevig mag zijn. Deze norm is ingesteld om een stabiele rentelast over de komende jaren te bewerkstelligen. Op een begrotingstotaal van € 74 miljoen bedraagt de renterisiconorm 20%, dat komt neer op € 14,8 miljoen. Alle tot 2018 door de gemeente afgesloten vaste geldleningen hebben een vast rentepercentage gedurende de gehele looptijd (geen renterisico). Hiermee blijft de gemeente Valkenswaard ruim binnen de risiconorm van 20%.

Leningenportefeuille opgenomen geldlening voor gemeente

Omschrijving	Bedrag (x €1.000)
Stand per 1-1-2018	62.573
Aflossingen	5.826
Nieuwe leningen	6.000
Stand per 31-12-2018	62.748

Leningenportefeuille opgenomen geldlening voor toegelaten instellingen

Omschrijving	Bedrag (x €1.000)
Stand per 1-1-2018	0
Nieuwe leningen	0
Aflossingen	0
Stand per 31-12-2018	0

Leningenportefeuille verstrekte geldlening aan toegelaten instellingen

De door de gemeente opgenomen geldleningen worden onder exact dezelfde condities doorgeleend aan de toegelaten instellingen. Het overzicht aan opgenomen geldleningen en verstrekte geldleningen is daardoor gelijk.

Omschrijving	Bedrag (x €1.000)
Stand per 1-1-2018	0
Nieuwe leningen	0
Aflossingen	0
Stand per 31-12-2018	0

Startersleningen

In 2018 zijn via Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) geen leningen verstrekt aan starters binnen onze gemeente. De gemeente verstrekt 25% van de afgesloten lening. Het rijk en de provincie verstrekken het resterende deel van 75% van de leningen aan deze starters.

Omschrijving	Bedrag (x €1.000)
Stand per 1-1-2018	122
Nieuwe leningen (des-/ investeringen)	30
Aflossingen	35
Stand per 31-12-2018	117

Renteresultaat

In 2018 was er sprake van een economische groei. Toch waren de rentes historisch laag. Vooral de rente op kortlopende leningen is laag gebleven en onder de rente van langlopende leningen gebleven. Ook de rente op langlopende leningen is in 2018 laag gebleven. In 2018 bedroeg de rekenrente 2,5%.

Het renteresultaat zag er als volgt uit:

Bedrag (x €1.000)	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018
Rente kosten			
Langlopende Geldleningen	1.135	1.195	1.200
Rentekosten rekening courant	-20	30	0
Bespaarde rente	0	849	738
Bankkosten	20	26	22
Totaal rente kosten	1.135	2.100	1.960
Doorbelaste rente aan exploitatie	3.623	2.235	2.193
Totaal doorbelast	3.623	2.235	2.193
Rente resultaat	2.488	135	233

Deelnemingen

N.V. bank Nederlandse Gemeenten: 12.987 aandelen ad € 2,50 is € 32.467. De aandelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Kredietrisico

De omvang van de kredietrisico's op verstrekte geldleningen en de kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen is in 2017 licht toegenomen.

Omschrijving Bedrag (x €1.000)	% per 31-12-2017	% per 31-12-2018	Hypothecaire zekerheid	Restant schuld per 31-12-2017	Restant schuld per 31-12-2018
Woningbouwcorporaties met garantie WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw)	0	0	zonder	0	0
Woningbouwcorporaties zonder WSW	0	0	zonder	0	0
Financiële instellingen met een A-rating of hoger	19	21	zonder	32	32
Overige toegestane instellingen	81	79	ja	122	117
Niet toegestane instellingen			zonder		
Totaal	100	100		154	149

Bedrijfsvoering

Inleiding

In de programma's is toegelicht wat we hebben bereikt in het afgelopen jaar. De uitvoering van deze programma's wordt ondersteund door de bedrijfsvoering. Een goede bedrijfsvoering zorgt voor sturing en beheersing van de uitvoering. Bij het realiseren van (beleids-)doelstellingen en diensten staat het 'wat' centraal. Het 'hoe' vormt de kern van de bedrijfsvoering. Het gaat dan om de middelen die we hebben om onze doelstellingen te realiseren: financiële middelen, HRM, communicatie, ICT, juridische advisering, inkoop en andere ondersteunende faciliteiten zoals huisvesting en archivering.

Er wordt steeds meer verwacht van de gemeente als je kijkt naar alle ontwikkelingen en uitdagingen die op ons af komen. De bedrijfsvoering is daarom geen statisch geheel, maar het is van groot belang om te investeren in de ontwikkeling van de organisatie zodat de bedrijfsvoering op de juiste manier het realiseren van de doelstelling kan blijven ondersteunen.

Ontwikkeling van de organisatie

De gemeente Valkenswaard is volop in beweging. In de Toekomstvisie 2030 zijn de doelen van de gemeente op lange termijn vastgesteld. In de Toekomstvisie 2030 zijn drie pijlers opgenomen: sociale cohesie, innovatie en leisure. Deze pijlers vormen het richtsnoer voor de ontwikkeling van de gemeente en de organisatie.

In de afgelopen jaren hebben we ingezet op de ontwikkeling van de organisatie zodat we nog beter kunnen sturen op het realiseren van de doelstellingen van onze Toekomstvisie. Het organisatieontwikkelprogramma Sterk in je werk is de drager van een aantal projecten die ervoor moeten zorgen dat de organisatie nog beter toegerust is voor de opgaven van nu en in de toekomst. Belangrijk daarin zijn onze kernwaarden: Empathisch, Gelijkwaardig, Daadkrachtig en Oplossingsgericht. Het leggen van verbindingen, zowel binnen de organisatie als met onze omgeving, is daarbij belangrijk. We werken steeds aan onze opgaven in samenwerking met onze omgeving. Sleutelbegrippen voor onze ontwikkeling zijn: integraal samenwerken, participatie en (digitale) dienstverlening.

We hebben in het afgelopen jaar vol ingezet op de strategische personeelsplanning. Hierbij gaat het om de vraag hoe we ervoor zorgen dat we nu en in de toekomst de juiste talenten, vaardigheden en competenties in huis hebben om goed in te kunnen spelen op de (toekomstige) ontwikkelingen. Daarvoor investeren we in de ontwikkeling van medewerkers. We doen dat onder andere door individuele en teamassessments, door het voeren van de goede gesprekken en door persoonlijke – en ontwikkelplannen.

In onderstaande infographic zijn de belangrijke thema's voor de organisatieontwikkeling in samenhang in beeld gebracht.

Om goed te kunnen inspelen op deze ontwikkelingen en uitdagingen ontwikkelt de organisatie zich verder op basis van vier fundamenteën of domeinen:

1. beleid en projecten
2. beheer en uitvoering
3. bedrijfsvoering
4. dienstverlening

Beleid en projecten, waar Sociaal en Economisch Beleid, Ruimtelijk Beleid en Programma's en Projecten onder vallen, werken samen om een directe verbinding te kunnen maken tussen strategie, toekomstvisie en beleidsvelden. Ook de majeure projecten en de ontwikkeling van integraal en projectmatig werken vallen hieronder. Steeds belangrijker is het vraagstuk van participatie: hoe pakken we dit samen op met onze inwoners? Het is nodig om samen een nieuwe manier van samenwerken te ontwikkelen. Dit vraagstuk wordt breed opgepakt en de Omgevingswet is een goed vliegwiel om dit verder vorm te geven. Beheer en uitvoering heeft als doelstelling om de beheerorganisatie professioneel in te richten. Denk bijvoorbeeld aan het professionaliseren van contracten en de uitvoering hiervan en het optimaliseren van werkprocessen.

Alle taken op het gebied van de bedrijfsvoering van de gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard zijn ondergebracht bij de Gemeenschappelijke Regeling A2-samenwerking (GRSA2). De bedrijfsvoering is daarmee georganiseerd voor een gebied van ongeveer 66.000 inwoners. Het gaat om de taken op het gebied van financiën, personeel en organisatie, inkoop, belastingen, facilitaire zaken, documentaire informatie voorziening, gegevensbeheer, bestuurs- en managementondersteuning en communicatie.

In 2017 zijn we gestart met de doorontwikkeling van onze dienstverlening. We hebben dit in 2018 gecontinueerd. Hiermee willen we nog meer regie krijgen op de dienstverlening in de hele organisatie en daarmee beter aansluiten op de behoefte van de klant. Hierbij zijn drie opgaven leidend: toewerken naar één geïntegreerde toegang, zaakgericht werken en efficiëntere (digitale) processen.

Burgers en bedrijven hebben keuzevrijheid bij onze dienstverlening, maar kiezen steeds meer voor de digitale aanvraag van producten en diensten. In 2018 zijn grote stappen gezet in de implementatie van het digitaal zaakgericht werken binnen de gemeente Valkenswaard. Daarvoor is het zaakstelsel

Excellence geïmplementeerd. Ook hebben we stappen gezet om onze dienstverlening organisatorisch nog beter in te kunnen richten. Uitgangspunt in de visie op dienstverlening is één toegang voor de klant, zowel telefonisch als digitaal als fysiek. Daarbij past geen systeem van verschillende, afzonderlijke loketten maar een brede frontoffice, waardoor burgers en bedrijven zo snel en zo integraal mogelijk geholpen kunnen worden. Daarvoor is in de zomer de kennisbank in gebruik genomen die voor alle producten en diensten vraag en antwoord combinaties beschikbaar heeft waardoor telefonische klanten beter en sneller bij het eerste contact met de gemeente geholpen kunnen worden. Voor meer complexe vragen investeren we verder binnen de teams in een betere organisatie van de dienstverlening. In 2018 is het aanbod van digitale producten en diensten (webformulieren) toegenomen naar ruim 100. De digitale volwassenheid (de mate waarin klanten in staat zijn een formulier geheel digitaal in te vullen en in te dienen) is voor burgers met 20% en voor bedrijven met 15 % toegenomen t.o.v. 2017. Tot slot zijn in 2018 verdere stappen gezet voor de inrichting van één toegang voor het sociaal domein. Daarvoor is inmiddels de applicatie Zorgned in gebruik genomen.

Bedrijfsvoering: een aantal aspecten nader belicht

Personeel en organisatie

Formatie

Ten opzichte van 2017 is de formatie toegenomen. Dit is ook al in de begroting 2018 toegelicht. De toename komt vooral door toevoeging van functies aan de vaste formatie voor het sociaal domein. Ten opzichte van de begroting 2018 laat de formatie een lichte stijging zien. Het gaat hierbij onder andere om extra capaciteit voor het sociaal domein (programmamanager sociaal domein) en voor de omgevingswet.

Team	Fte 2018 - begroot	Fte 2018 - realisatie
Griffie	1,56	1,56
Directie / Staf	3,00	4,00
Klantcontact Burgers (KCB)	12,55	13,13
Klancontact Omgeving (KCO)	18,29	18,59
Klantcontact Zorg(KCZ)	20,33	20,33
Beheer & Uitvoering (B&U)	51,25	49,04
Sociaal en Economisch Beleid (SEB)	20,80	21,81
Ruimtelijk Beleid (RB)	20,18	21,40
Projecten & Programma's (P&P)	8,00	8,45
Formatieomvang	155,96	158,31
Centrum voor muziek en dans. (CMD)	11,67	11,71

Personeelsopbouw

	Valkenswaard per 01.01.2019 (absoluut)	Valkenswaard per 01.01.2019 in %
leeftijd < 20 jaar	1	0,44%
leeftijd 20 - 30 jaar	23	10,09%
leeftijd 30 - 40 jaar	37	16,23%
leeftijd 40 - 50 jaar	51	22,37%
leeftijd 50 - 60 jaar	71	31,14%
leeftijd 60 - 65 jaar	35	15,35%
65 en ouder	10	4,39%
	228	100%

In het overzicht met betrekking tot de personeelsopbouw zijn het CMD, B&W en Raad meegenomen.

Gesprekscyclus

Als onderdeel van het project strategische personeelsplanning van de gemeente Valkenswaard, waarin wordt ingezet op ontwikkeling van de toekomstbestendige medewerker, is er een ontwikkelschema opgesteld. Dit is een gesprekscyclus waarin "het goede gesprek" een centrale jaarlijks terugkerende rol heeft en waarin ook het ontwikkelgesprek en het voortgangsgesprek is opgenomen. Op teamniveau is aandacht voor ontwikkeling met teamdagen, teamontwikkel-overleggen en trainingsdagen.

Omzetting CAR-UWO naar Cao gemeenten

Met de invoering van de WNRA (Wet normalisering rechtspositie ambtenaren) per januari 2020 kennen de gemeenten geen CAR-UWO meer maar spreekt men over een Cao gemeenten. De onderhandelingen VNG en vakbonden voor de Cao Gemeenten 2019 zijn in december 2018 gestart. Binnen de GRSA2 gemeente wordt het komende jaar met name ingezet om de organisaties voor te bereiden op de omzetting WNRA. Er is een projectleider WNRA aangesteld om deze voorbereiding te begeleiden en ervoor te zorgen dat de A2 gemeenten tijdig klaar zijn voor de omzetting WNRA per 1 januari 2020.

Project generatiepact

Het generatiepact is van start gegaan per 1 januari 2017 en heeft een looptijd van 3 jaar. Volgens de huidige regeling vervalt het generatiepact per 1 januari 2020, het laatste instapmoment is december 2019.

Begin 2019 is er een rapportage evaluatie generatiepact opgesteld, deze is voorgelegd aan o.a. de directieraad en het BGO. In grote lijnen is de conclusie dat de doelstelling jong voor oud niet (voldoende) is behaald omdat de vrijgevallen ruimte door de versnippering in functies in de praktijk vaak niet is opgevuld door jongeren. Er wordt voornamelijk gekozen voor een pragmatische oplossing. Overigens zijn wel op andere manieren meer jongeren in dienst gekomen van de gemeente.

Ziekteverzuim

In 2018 (meetpunt hele jaar 2018) is het ziekteverzuim 5,10% en de meldingsfrequentie bedraagt 1,11. Het ziekteverzuim is gedaald ten opzichte van het jaar 2017 (ziekteverzuim 2017: 6,31%), de meldingsfrequentie is licht gestegen (meldingsfrequentie 2017: 0,89).

Tijd- en plaats onafhankelijk werken

Voor het tijd- en plaats onafhankelijk (samen)werken en het terugbrengen van de papieren stroom is in 2018 extra aandacht gegeven aan de verdere digitalisering van de bedrijfsvoering.

Er zijn inhaalslagen gemaakt, om papieren dossiers zoveel mogelijk digitaal beschikbaar te stellen. Vraagstukken als digitale correspondentie, het digitaal samenwerken aan stukken, een digitaal proces van besluitvorming en digitale ondertekening staan hoog op onze digitaliseringsagenda.

Ook is in 2018 extra aandacht besteed aan de inzet mogelijkheden van digitaal- en papierloos vergaderen voor de organisatie. Het in gebruik zijnde systeem voor ondersteuning digitale agenda's en verslagen is geharmoniseerd en de inzet verder uitgebreid.

Informatiebeveiliging en privacy

Informatiebeveiliging en privacy blijven bij het digitaal werken belangrijke thema's. Op 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht geworden. De AVG vraagt om nieuw denken én handelen. Zo hebben inwoners het recht op inzage in waar en welke gegevens van ze worden verwerkt. Voor de gemeente is binnen de samenwerking een wettelijke verplichte functionaris gegevensbescherming aangewezen. Deze heeft als opdracht de privacy wetgeving en daarbij behorende organisatie samen met de gemeente verder in te richten. Dit om de privacy te waarborgen binnen de processen en organisatie.

Ook is vanaf 1 juli 2017 is de jaarlijkse ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) voor alle gemeenten verplicht gesteld. ENSIA heeft tot doel het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten verder te professionaliseren door het toezicht te bundelen en aan te sluiten op de gemeentelijke Planning & Control-cyclus. Dit naast de financiële audit.

Verbonden partijen

Inleiding

Volgens artikel 1 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn verbonden partijen privaat-of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Een bestuurlijk belang wordt beschreven als zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Als de gemeente een bedrag aan de verbonden partij ter beschikking stelt dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat of waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt, spreekt men van een financieel belang.

Uitgangspunt bij het participeren in verbonden partijen is dat deze vorm van samenwerking op basis van synergie de gemeente kansen biedt voor het realiseren van de doelstellingen. Een nadeel is dat bepaalde vormen van samenwerking ook risico's met zich meebrengen. Denk hierbij niet alleen aan bestuurlijke/politieke risico's, maar ook aan financiële risico's.

Overzicht van verbonden partijen

In onderstaande tabellen worden alle verbonden partijen behandeld. Alle bedragen zijn in euro's (x1.000).

Metropoolregio Eindhoven	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	De gemeenten in de Regio Eindhoven zetten zich op bepaalde terreinen van lokale overheidszorg gezamenlijk in voor hun inwoners. Te denken valt hierbij aan milieu, verkeer, vervoer, communicatie.
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Eindhoven, Veldhoven, Best, Waalre, Oirschot, Nuenen, Son en Breugel, Deurne, Laarbeek, Helmond, Gemert-Bakel, Asten, Someren, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Valkenswaard, Cranendonk, Eersel, Bergeijk, Bladel, Reusel-de Mierden.
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	Burgemeester Ederveen: afgevaardigde Algemeen bestuur MRE
5. Vestigingsplaats	Eindhoven
6. Belang	3,86%
7. Gemeentelijke bijdrage	€ 387
8. Resultaat 2017	€ 389
9. Eigen vermogen eind 2017	€ 4.038
10. Vreemd vermogen eind 2017	€ 20.344
11. Resultaat 2018 (voorlopig)	€ 1.005
12. Eigen vermogen eind 2018 (voorlopig)	€ 4.280
13. Vreemd vermogen eind 2018 (voorlopig)	€ 17.413
14. Voldoende weerstandsvermogen?	-
15. Risico's*	€ 39

Samenwerkingsverband A2-gemeenten	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	De Samenwerking A2-gemeenten behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemers op de gebieden van: - Werk en Inkomen; - Bedrijfsvoering
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Heeze-Leende, Cranendonck en Valkenswaard.
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	Burgemeester A. Ederveen: voorzitter bestuur Wethouder T. Geldens: lid bestuur Wethouder K. Marchal: lid bestuur Wethouder M. Theus: lid bestuur
5. Vestigingsplaats	Heeze-Leende
6. Belang	49,49%
7. Gemeentelijke bijdrage	€7.645
8. Resultaat 2017	€ 212
9. Eigen vermogen eind 2017	€312
10. Vreemd vermogen eind 2017	€ 7.476
11. Resultaat 2018 (voorlopig)	€ 99
12. Eigen vermogen eind 2018 (voorlopig)	€ 148
13. Vreemd vermogen eind 2018 (voorlopig)	€ 7.025
14. Voldoende weerstandsvermogen?	Nee
15. Risico's*	€ 270

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	Samenwerking van brandweer, GHOR en RAV (Regionale Ambulancevoorziening) om incidenten en rampen te voorkomen, beperken en bestrijden.
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Eindhoven, Veldhoven, Best, Waalre, Oirschot, Nuenen, Son en Breugel, Deurne, Laarbeek, Helmond, Gemert-Bakel, Asten, Someren, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Valkenswaard, Cranendonck, Eersel, Bergeijk, Bladel, Reusel-de Mierden.
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	De burgemeester is vertegenwoordigd in het Dagelijks en Algemeen Bestuur.
5. Vestigingsplaats	Eindhoven
6. Belang	4,21%
7. Gemeentelijke bijdrage	€ 1.445
8. Resultaat 2017	€ 952
9. Eigen vermogen eind 2017	€ 7.561
10. Vreemd vermogen eind 2017	€ 44.806
11. Resultaat 2018 (voorlopig)	€ 773
12. Eigen vermogen eind 2018 (voorlopig)	€ 7.391
13. Vreemd vermogen eind 2018 (voorlopig)	€ 49.117
14. Voldoende weerstandsvermogen?	Ja

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost	Toelichting
15. Risico's*	-

Werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven (Ergon)	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	Het uitvoeren van de Wet Sociale Werkvoorziening door zorg te dragen voor werkgelegenheid voor inwoners met een lichamelijke, verstandelijke of psychische handicap. Hiervoor is een gemeenschappelijke regeling aangegaan waarbinnen het bedrijf Ergon wordt geëxploiteerd.
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Eindhoven, Veldhoven, Heeze-Leende, Valkenswaard en Waalre. De gemeente Geldrop-Mierlo heeft een inkooprelatie.
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	Het college is met de wethouder Werk & Inkomen vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur van Ergon.
5. Vestigingsplaats	Eindhoven
6. Belang	8,35%
7. Gemeentelijke bijdrage	Geen gemeentelijke bijdrage, alleen doorbetaling van rijksmiddelen.
8. Resultaat 2017	€ 907
9. Eigen vermogen eind 2017	€ 10.335
10. Vreemd vermogen eind 2017	€ 6.197
11. Resultaat 2018 (voorlopig)	€ 371
12. Eigen vermogen eind 2018 (voorlopig)	€ 10.247
13. Vreemd vermogen eind 2018 (voorlopig)	€ 6.769
14. Voldoende weerstandsvermogen?	Ja
15. Risico's*	-

Cure	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	Door middel van een openbaar lichaam behartigen van de belangen van - en het tot stand brengen van een samenwerking tussen - de aan de regeling deelnemende gemeenten op het terrein van het beheer van huishoudelijke afvalstoffen afkomstig uit de deelnemende gemeenten en de daarmee samenhangende taken, een en ander met inachtneming van de Wet milieubeheer en van het door de overheid gevoerde afvalstoffenbeleid.
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Eindhoven, Geldrop-Mierlo en Valkenswaard.

Cure	Toelichting
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	In het dagelijks bestuur is de wethouder Milieu/ Financiën vertegenwoordigd. In het Algemeen Bestuur zijn de wethouder Milieu/ Financiën en de wethouder Economische Zaken vertegenwoordigd.
5. Vestigingsplaats	Eindhoven
6. Belang	8,5%
7. Gemeentelijke bijdrage	Geen bijdrage, we betalen voor dienstverlening.
8. Resultaat 2017	€ 469
9. Eigen vermogen eind 2017	€ 469
10. Vreemd vermogen eind 2017	€ 18.266
11. Resultaat 2018 (voorlopig)	€ 198
12. Eigen vermogen eind 2018 (voorlopig)	€ 198
13. Vreemd vermogen eind 2018 (voorlopig)	€ 18.079
14. Voldoende weerstandsvermogen?	-
15. Risico's*	€ 228

Gemeenschappelijke gezondheidsdienst Zuidoost Brabant	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	Via de gemeenschappelijke regeling GGD BZO is Valkenswaard samen met 20 andere gemeenten verantwoordelijk voor de instandhouding van de Gemeenschappelijke Gezondheid Dienst Brabant Zuidoost. Het betreft hier een verplichting op basis van de Wet publieke gezondheid, die in 2008 onder meer de Wet collectieve preventie volksgezondheid heeft vervangen.
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Eindhoven, Veldhoven, Best, Waalre, Oirschot, Nuenen, Son en Breugel, Deurne, Laarbeek, Helmond, Gemert-Bakel, Asten, Someren, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Valkenswaard, Cranendonk, Eersel, Bergeijk, Bladel, Reusel-de Mierden.
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	Wethouder M. Theus: lid AB, DB en lid financiële commissie, Burgemeester A.B.A.M. Ederveen: lid DB
5. Vestigingsplaats	Eindhoven
6. Belang	4,20%
7. Gemeentelijke bijdrage	€ 514
8. Resultaat 2017	€ 129 -/-
9. Eigen vermogen eind 2017	€ 2.555
10. Vreemd vermogen eind 2017	€ 12.195
11. Resultaat 2018 (voorlopig)	€ 16 -/-
12. Eigen vermogen eind 2018 (voorlopig)	€ 2.830
13. Vreemd vermogen eind 2018 (voorlopig)	€12.672
14. Voldoende weerstandsvermogen?	Nee
15. Risico's*	€ 51

Omgevingsdienst Zuidoost Brabant	Toelichting
1. Visie / doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	Gemeenten en provincies gaan samenwerken in regionale uitvoeringsdiensten (RUD's) om de kwaliteit van de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving van complexe en bovenlokale milieugerelateerde uitvoeringstaken te verbeteren.
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Eindhoven, Veldhoven, Best, Waalre, Oirschot, Nuenen, Son en Breugel, Deurne, Laarbeek, Helmond, Gemert-Bakel, Asten, Someren, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Valkenswaard, Cranendonk, Eersel, Bergeijk, Bladel, Reusel-de Mierden.
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	In algemeen bestuur heeft wethouder T.P.T.H. Geldens van Valkenswaard zitting.
5. Vestigingsplaats	Eindhoven
6. Belang	0,75%
7. Gemeentelijke bijdrage	Geen bijdrage, we betalen voor dienstverlening.
8. Resultaat 2017	€ 0
9. Eigen vermogen eind 2017	€ 1.577
10. Vreemd vermogen eind 2017	€ 5.055
11. Resultaat 2018 (voorlopig)	€ 0
12. Eigen vermogen eind 2018 (voorlopig)	€ 1.514
13. Vreemd vermogen eind 2018 (voorlopig)	€ 4.254
14. Voldoende weerstandsvermogen?	Nee
15. Risico's*	€ 5

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	Bankieren met een bankinstelling die voldoet aan de hoogste ranking (AAA). De BNG is de bank van de overheid en voor het maatschappelijk belang. De BNG voorziet in zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening en biedt zo toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector.
2. Deelnemende organisaties	De publieke sector in Nederland, zoals gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen enzovoorts.
3. Rechtsvorm	N.V.
4. Bestuurlijk belang	De vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders is de wethouder Financiën.
5. Vestigingsplaats	Den Haag
6. Belang	0,023%
7. Gemeentelijke bijdrage	Geen bijdrage
8. Resultaat 2017	€ 393.000
9. Eigen vermogen eind 2017	€ 4.953.000
10. Vreemd vermogen eind 2017	€ 135.072.000

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Toelichting
11. Resultaat 2018 (voorlopig)	€ 337.000
12. Eigen vermogen eind 2018 (voorlopig)	€ 4.991.000
13. Vreemd vermogen eind 2018 (voorlopig)	€ 132.518.000
14. Voldoende weerstandsvermogen?	Niet van toepassing
15. Risico's*	Niet van toepassing

*Risico's worden conform het BBV, artikel 11, lid b, gedefinieerd als alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Indien er geen redelijk beeld gevormd kan worden omtrent de risico's en/of het weerstandsvermogen, wordt er standaard 10% van de gemeentelijke bijdrage opgenomen in het weerstandsvermogen van de gemeente.

Grondbeleid

Inleiding

De manier waarop de gemeente invloed uitoefent op de realisatie van ruimtelijke plannen kan kortweg worden gezien als de essentie van gemeentelijk grondbeleid. Een slagvaardig grondbeleid is een randvoorwaarde voor het welslagen van ruimtelijk en sectoraal beleid.

Toekomstvisie, Structuurvisie, Woningbouwprogramma en andere beleidsnota's geven richting aan de toekomstige ontwikkeling van Valkenswaard. Om te zorgen dat de gemeente daarin de regie kan voeren is het van belang dat zij zich naast publiekrechtelijke kaders kan bedienen van privaatrechtelijke kaders en instrumenten. Dit kan door het voeren van een faciliterende grondpolitiek met een sterke regiefunctie. Alleen voor maatschappelijke doelen en natuurcompensatie wordt nog een actie grondpolitiek gevoerd.

De doelstellingen en werkwijzen en instrumenten van het grondbeleid liggen vast in de Nota Grondbeleid, vastgesteld op 23 juni 2016.

Integrale afweging provinciale woningbouwprognose 2014-2023

In november 2014 heeft de Provincie een bevolkings- en huishoudensprognose vastgesteld. Deze was bepalend voor onze woningbouwprogrammering in de periode 2014- 2023. Op basis van deze prognose hebben wij in 2015 een integrale afweging gemaakt voor alle onderhanden zijnde plannen, zowel reeds vastgestelde als in voorbereiding zijnde plannen.

Dit heeft geresulteerd in het raadsvoorstel "Integrale afweging en prioritering woningbouwprojecten". Dit raadsvoorstel is vastgesteld in september 2015. De besluitvorming is verwerkt in de actualisatie van de grondexploitaties en verwerkt in deze begroting.

Planschade

Er zijn in 2018 zeven planschadeclaims ingediend. Van de ingekomen aanvragen is één verzoek ingetrokken, twee aanvragen zijn afgewezen en vier aanvragen zijn nog in behandeling. Een nog lopend verzoek uit 2017 is inmiddels ingetrokken, twee verzoeken uit 2016 zijn nog in behandeling.

Resultaten

Afgesloten grondexploitaties (=grex)

In 2018 zijn er geen lopende grondexploitaties als gevolg van oplevering van de locatie afgesloten.

Invoering Wet vennootschapsbelasting (Vpb).

Op 1 januari 2017 zijn de nieuwe Vpb-regels voor de grondexploitatie in werking getreden. De activiteiten voor de grondexploitaties zijn in het kader van de Vpb een onderneming, waardoor deze belastingplichtig zijn. Voor de gevolgen verwijzen u naar de paragraaf vennootschapsbelasting.

Actuele prognose resultaat totale bouwgrondexploitatie (harde plancapaciteit)

Op dit moment zijn de onderstaande 11 grondexploitaties actief en worden onderstaande resultaten op einddatum geraamd.

Grex (*€ 1.000)	Einde looptijd	Tussentijdse winstneming t/m 2017	(tussentijdse) Winstneming in 2018	Verwacht resultaat op einddatum	Totaal resultaat einde looptijd na tussentijdse winstnemingen
Hoge Akkers	2023	0	0	-2.477	-2.477
Vlasakkers	2021	0	0	-445	-445
Carolusdreef 100	2021	0	0	-123	-123
Molensteen	2021	0	76	181	105
Biestven	2021	390	92	601	119
Luikerweg 55	2021	0	43	262	219
Lage Heide wonen*	2025	0	12	6.242	6.230
Lage Heide landgoederen*	2022	0	0	685	685
Lage Heide natuur*	2020	0	0	-1.616	-1.616
Kloosterpark	2021	0	1	54	53
Veldbeemd	2020	0	0	-584	-584

Tabel: resultaat op einddatum

* = Grexen Lage Heide financieel één grex.

Risicoanalyse

In de crisisperiode waarin sommige gemeenten enorme bedragen in de grondexploitaties moesten afboeken heeft Valkenswaard de risico's met een scenariomodel gemonitord. Voor een tweetal grexen met een (beperkt) risico is steeds een drietal scenario's doorgerekend. Het betreft de grexen van het plan Lage Heide wonen en Lage Heide landgoed. Voor alle andere grexen liggen er besluiten voor de voorgenomen grondverkoop of zijn er taxaties gemaakt.

- Scenario 1: Bij dit scenario dalen de grondprijzen met 15% en blijft de doorlooptijd van de grex gelijk aan het door de gemeente beoogde scenario;
- Scenario 2: In dit scenario dalen de grondprijzen nogmaals met 5% en wordt de looptijd van de grex met één jaar verlengd. Dit scenario is negatiever dan scenario 1;
- Scenario 3: Dit scenario gaat uit van een nog lager grondprijs (min 10% t.o.v. scenario 1) en de looptijd van de grex wordt met twee jaar verlengd i.p.v. één jaar. Dit scenario is het worstcase scenario.

Vervolgens is voor alle drie de scenario's het resultaat op einddatum berekend. Het resultaat op einddatum wordt daarna teruggerekend naar de netto contante waarde van 1 januari in het begrotingsjaar. Dit doen we om de resultaten van alle grondexploitaties onderling te kunnen vergelijken.

Wij hebben voor het bepalen van het risicobedrag een aanname gedaan dat de kans van optreden van één van de scenario's voor ieder scenario gelijk is. Door het resultaat op netto contante waarde te vermenigvuldigen met het percentage wordt het gewogen resultaat bepaald. Het resultaat van de grondexploitatie minus het gewogen resultaat is dan het risicobedrag van de betreffende grondexploitatie.

In de tabel zijn de gewogen resultaten op netto contante waarde 1 januari 2018 in kolom B weergegeven o.b.v. de geschetste risicoscenario's.

Grondexploitatie	Kolom A Actualisatie Netto Contante Waarde 01-01-2019	Kolom B Gewogen resultaat Netto Contante Waarde 01-01-2019	Kolom C Verschil B - A Netto Contante Waarde 01-01-2019
Hoge Akkers	-2.288.229	Besluit	
Vlasakkers	-428.141	Taxatie	
Carolusdreef 100	-118.624	Taxatie	
Molensteen	174.221	Besluit	
Biestven	202.455	Taxatie	
Luikerweg 55	251.430	Taxatie	
Lage Heide, deelgebied Wonen*	5.542.626	2.880.853	2.661.773
Lage Heide, deelgebied Landgoederen*	645.540	182.050	463.490
Lage Heide, deelgebied Natuur*	-1.584.542	Geen bouwgrond	
Kloosterpark	51.740	Contract	
Veldbeemd	-572.062	Contract	
Totaal	1.876.415	3.062.903	3.125.263

* grexen Lage Heide financieel één grex.

In kolom A zijn de resultaten op netto contante waarde op 1 januari 2019 vermeld op basis van de laatste fasering en actueel rentepercentage. Deze actualisatie heeft plaatsgevonden in het kader van het opstellen van de jaarrekening 2018.

De bedragen in kolom B geven de netto contante waarde weer op basis van het gewogen resultaat van de risicoanalyse. Het verschil in kolom C geeft als resultaat de lagere winst op basis van de risicoanalyse ten opzichte van het resultaat op netto contante waarde 1 januari 2019 (kolom B).

Conclusie risicoanalyse:

Alle grexen, waarvoor een risicoanalyse is opgesteld, blijven positief. Wel bestaat de mogelijkheid als de geschetste scenario's uitkomen dat er op de grondexploitaties minder winst wordt gemaakt dan geraamd. Het geraamde resultaat van de grexen van ca. € 1.876.415 (netto contant 1 januari 2019) kan hierdoor met € 3.125.263 verminderen naar € 1.248.848 (negatief). Voor dit negatieve bedrag wordt geen voorziening getroffen, omdat voor alle negatieve grondexploitaties al een voorziening is getroffen. Wel hebben we dit bedrag opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen bij deze jaarrekening.

In de begroting 2019 hebben wij geen rekening gehouden met de verwachte winst van de grondexploitaties, er zijn geen projecten gefinancierd met een verwachte winst vanuit de grondexploitaties.

Winstneming

Inleiding.

In de Notitie Grondexploitatie 2016 is door de commissie BBV aangegeven op welke wijze rekening gehouden moet worden met tussentijds winst nemen bij positieve grondexploitatiecomplexen. Omdat dit onderwerp nog vele vragen oproep en er nog relatief veel ruimte was voor een eigen interpretatie door gemeenten, heeft de commissie BBV in maart 2018 een nadere uitleg gepubliceerd. Deze nadere uitleg betekent concreet dat tussentijdse winstneming het uitgangspunt moet zijn. Het verantwoorden van tussentijdse winst is geen keuze maar een verplichting die voortkomt uit het realisatiebeginsel. De gemeente Valkenswaard heeft tot 2017 toe geen tussentijdse winsten genomen. De verplichting om tussentijdse winst te verantwoorden, heeft daarom gevolgen voor onze gemeente.

Onze accountant heeft dit in zijn controleverslag bij de jaarrekening 2017 ook opgemerkt en aanbevolen om uitgangspunten te definiëren voor tussentijdse winstneming op grondexploitaties.

Toelichting.

Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het uiteraard noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten. In de nadere uitleg is de wijze waarop de tussentijds te nemen winst moet worden berekend, vastgelegd. Voor het bepalen van de tussentijdse winst is aansluiting gezocht bij een algemeen aanvaardbare methodiek (percentage of completion), waarbij rekening is gehouden met de bijzondere kenmerken van gemeentelijke grondexploitaties. De doelstelling van het gemeentelijk grondbeleid is immers niet primair gericht op het behalen van financieel rendement, maar op het bereiken van het gewenste voorzieningenniveau voor inwoners en bedrijven. De percentage of completion (Poc) methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft de opbrengsten als de kosten, verkeert.

In 2018 is er, gelet op de looptijd en resultaten van de in exploitatie genomen bestemmingsplannen, een tussentijdse winst genomen bij de grexen.

Daarnaast is deze methode eenvoudig toepasbaar en kan eenduidig worden gehanteerd voor alle positieve grondexploitaties die door de gemeente worden uitgevoerd.

Bij toepassing van de Poc-methode wordt voor wat betreft de berekeningsmethodiek en de planinhoudelijke uitgangspunten niet afgeweken van de grondexploitatie of herziening zoals deze tot en met het verslagjaar door het college en/of de raad zijn vastgesteld. De tussentijdse winst wordt berekend naar de mate waarin kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd per individuele grondexploitatie. Indien nog geen gronden zijn verkocht is er dus nog geen sprake van gerealiseerde winst. Maatgevend is de realisatie tot en met het lopende jaar ten opzichte van het totaal van de kosten en opbrengsten van de grondexploitatie. Bij de berekening van de tussentijdse winst volgens Poc-methode worden de volgende formules gehanteerd:

$\% \text{ kostenrealisatie} \times \% \text{ opbrengstrealisatie} = \% \text{ Poc}$
$\% \text{ Poc} \times \text{verwachte winst} = \text{tussentijdse winstneming}$

Op de verwachte winst worden de projectspecifieke risico's becijferd en in mindering gebracht. Vanwege de eenduidigheid en eenvoud worden geen uitzonderingen gemaakt voor het toepassen van de Poc-methode. Dit betekent dat de Poc-methode moet worden gehanteerd voor het bepalen van de tussentijdse winstneming.

Overweging die daarbij tevens een rol speelt voor de commissie BBV is het stelsel van de gemeentelijke begroting. Via specifiek ingestelde reserves is het in alle gevallen mogelijk - ook meerjarig - rekening te houden met de prognose van met winsten die vanuit positieve grondexploitaties naar verwachting zullen gaan optreden. Hiermee wordt bedoeld dat gemeenten de mogelijkheid hebben om middels het vormen van reserves óf het muteren op bestaande reserves de invloed op het resultaat als gevolg van tussentijdse winstneming te beïnvloeden.

Tot nu toe werd er pas winst genomen bij de afronding van een project. Het voorzichtigheidsbeginsel werd toegepast. Het tussentijds winstnemen leidt tot een toename van het resultaat vóór bestemming maar betekent ook dat het risico met betrekking tot de grondexploitaties toeneemt. Immers worden winsten al genomen voordat het project helemaal is afgerond. Om deze risico's te beperken, stellen wij voor om de tussentijdse winstneming te storten in de nieuw te vormen reserve grondexploitaties. De toename van de risico's als gevolg van tussentijdse winstneming worden dan gedekt door deze reserve en het resultaat na bestemming wordt niet beïnvloed door de tussentijdse winstnemingen.

Risico's.

- a) Tussentijdse winstneming betekent per definitie een toename van het risico. De winst op een project kan pas echt definitief worden bepaald nadat een project volledig is afgerond. Toepassing van de Poc-methode en het hanteren van de verwachte winst in het worst case scenario zorgt weliswaar voor de nodige voorzichtigheid bij de tussentijdse winstbepaling maar daarmee wordt het risico dat er winsten worden genomen die uiteindelijk toch niet worden gerealiseerd niet volledig weggenomen. Middels het storten van de tussentijdse winsten in een reserve grondexploitatie wordt dit risico weggenomen.
- b) Bij de grondexploitaties wordt de gemeente aangemerkt als overheidsonderneming. Dat betekent dat over de fiscale winsten op grondexploitaties met ingang van het boekjaar 2016 vennootschapsbelasting verschuldigd is. Bij de berekening van de tussentijdse winst volgens de

Poc-methode wordt geen rekening gehouden met de verschuldigde vennootschapsbelasting. Indien de volledige winstneming in de reserve wordt gestort is er een risico dat een deel van dit bedrag een vennootschapsschuld aan de belastingdienst betreft. Dit geldt overigens ook voor nieuw te starten grexen.

Financiën.

Zoals eerder is opmerkt, is tussentijdse winstneming geen keuze meer maar een verplichting. Op basis van de hiervoor beschreven Poc-methode is een berekening gemaakt van tussentijdse winstneming bij de lopende grondexploitaties. Er is een berekening gemaakt op basis van de realisatie tot en met 2018 en een berekening op basis van de prognose van de kosten en opbrengsten einde looptijd (= begroting 2019). De door de raad vastgestelde actualisatie van de grondexploitaties vormen de basis voor de berekeningen. Bij de verwachte winst gaan we uit de verwachte winst in de worst case scenario's zodat de nodige voorzichtigheid wordt betracht. Indien het worst case scenario negatief is zal voor desbetreffende grex geen winstneming plaatsvinden.

Dit resulteert in de volgende bedragen (waarbij alleen grexen opgenomen zijn waarbij verwachte winst in de worst case scenario's positief zijn):

Tussentijdse winstnemingen						
Grex (*€ 1.000)	verwachte winst basis	verwachte winst worst case	Gerealiseerd t/m 2018			
			% kosten-realisatie	% opbrengsten-realisatie	Percentage % poc	Tussentijdse winstneming
Molensteen	€ 181	€ 181	52,77%	79,80%	42,11%	€ 76
Biestven	€ 211	€ 211	80,28%	54,57%	43,81%	€ 92
Luikerweg 55	€ 262	€ 262	87,88%	18,84%	16,56%	€ 43
Lage Heide wonen	€ 6.242	€ 3.244	83,05%	60,41%	50,17%	€ 12
Lage Heide landgoed	€ 685	€ 345	48,81%	0,00%	0,00%	€ -
Lage Heide natuur	€ -1.616	€ -1.616				€ -
Kloosterpark	€ 54	€ 54	11,02%	17,92%	1,97%	€ 1
						€ 225

Zoals uit bovenstaande opstelling blijkt, moeten bij de grondexploitaties Molensteen, Biestven, Luikerweg 55, Lage Heide wonen en Kloosterpark tussentijds winst worden genomen. Op basis van de Poc-methode zal de tussentijdse winstneming over 2018 € 225.000 bedragen. Jaarlijks wordt deze berekening geactualiseerd op basis van de actuele grondexploitaties. Het verschil met de berekende tussentijdse winstneming tot en met het voorgaande boekjaar wordt ten gunste (of ten laste) van het eigen vermogen gebracht.

De grondexploitaties van Lage Heide wonen, landgoederen en natuur worden financieel gezien als één grondexploitatie. Doordat de grondexploitatie Lage Heide natuur een negatief resultaat heeft van € 1.616.000 wordt er bij de twee andere grondexploitaties pas winst genomen als de som van de tussentijdse winstnemingen van beide complexen groter is dan € 1.616.000.

Grexen	Resultaat einddatum	Tussentijdse winstneming	verschil kolom B+C	Tussentijdse winstneming Lage Heide
Lage Heide wonen		€ 1.628		
Lage Heide landgoederen		€ -		
Lage Heide natuur	€ -1.616			
Totaal	€ -1.616	€ 1.628	€ 12	€ 12

Voor 2018 resulteert dit conform bovenstaande tabel een tussentijdse winst van € 12.000 voor de grex Lage Heide wonen. Bij de grex Lage Heide landgoed hoeft er geen tussentijdse winst genomen te worden, omdat er nog geen grondverkoop hebben plaatsgevonden.

Reserve:

Bij tussentijdse winstneming is nog geen sprake is van daadwerkelijk gerealiseerde winsten en bestaat daarom het risico dat de werkelijke winsten, ondanks het feit dat een algemeen aanvaarde en zelfs voorgeschreven methodiek wordt gehanteerd bij de berekening van de tussentijdse winstneming, lager zullen zijn. Daarom wordt voorgesteld om bij het opmaken van de jaarrekening de tussentijdse winsten in een reserve grondexploitaties te storten en na afronding van een project en bepaling van de gerealiseerde winst deze gerealiseerde winsten toe te voegen aan de Algemene Reserve. Het instellen van een reserve is een bevoegdheid van de Raad. In lijn met de RIB en vooruit lopend op de vaststelling van de jaarrekening 2018 is de winstneming aan de reserve voor winstneming grondexploitaties toegevoegd. Hierbij wordt opgemerkt dat u ten alle tijden de bevoegdheid heeft om de omvang van een reserve bij te stellen.

Vennootschapsbelasting:

Bij de grexen wordt de gemeente aangemerkt als overheidsonderneming. Dat betekent dat over de fiscale winsten op grexen met ingang van het boekjaar 2016 vennootschapsbelasting verschuldigd is. Bij de berekening van de tussentijdse winst volgens de Poc-methode wordt geen rekening gehouden met verschuldigde vennootschapsbelasting. Indien de volledige winstneming in de reserve wordt gestort is er een risico dat een deel van dit bedrag een vennootschapschuld aan de belastingdienst betreft. Dit geldt overigens ook voor nieuw te starten grexen.

Het risico voor de vennootschapsbelasting kan worden opgevangen door het instellen van een voorziening "vennootschapsbelasting". Een schuld aan een derde wordt administratief verwerkt in een voorziening en is een bevoegdheid van het college.

Voor alsnog is dit nog niet aan de orde omdat de aangiften voor de jaren 2016 en 2017 nihil zijn. Zodra blijkt dat er vennootschapsbelasting betaald dient te gaan zullen wij de voorziening "vennootschapsbelasting" vormen en u hierover informeren.

Voorzieningen

De grexen Lage Heide Wonen, Landgoederen en Natuur worden financieel beschouwd als één grex. De netto contante waarde van de eindwaarden van de grex Natuur is negatief. Voor de grexen Wonen en Landgoederen zijn netto contante waarden op basis van risico analyse positief. Voor het totale grex Lage Heide leidt dit tot een gezamenlijk gewogen resultaat van € 1.478.361 positief.

Garantie grondprijzverlaging.

In de woningmarktanalyse (raadsvoorstel 13raad00478 d.d. 5 september 2013) zijn stimulerende maatregelen benoemd die direct invloed hebben op het resultaat van de lopende grondexploitaties. De maatregel, die effect heeft op het resultaat van de lopende grondexploitatie, is de garantie die de gemeente aan de koper van een bouwkaavel verstrekt, die garandeert dat een eventuele verlaging van de grondprijs binnen 10 jaar na aankoop wordt terugbetaald aan de consument. Bij de behandeling van het raadsvoorstel 2e actualisatie bouwgrondexploitaties 2015 heeft uw raad een amendement aangenomen, dat deze garantieregel met ingang van 1 april 2016 te beëindigen, waarbij de tot dat moment afgegeven garanties worden gerespecteerd. Dit betekent een risico bij grondprijzverlaging.

Tot en met 1 april 2016 hebben wij negen bouwkaavels in de grex Lage Heide wonen verkocht met toepassing van de prijsgarantie. In het onderstaande overzicht geven wij de concrete financiële gevolgen aan voor de grex Lage Heide wonen bij een grondprijzverlaging. Voor de bepaling van het risicobedrag zijn we uitgegaan van een substantiële grondprijzverlaging naar € 322/m2.

Kavelnummer + oppervlakte	Aankoopjaar	Prijs verkoopdatum	Risicobedrag
Kavel 24 (460 m2)	2013	€ 380/m2	26.680
Kavel 18 (405 m2)	2014	€ 380/m2	23.490
Kavel 19 (434 m2)	2014	€ 380/m2	25.172
Kavel 23 (535 m2)	2014	€ 380/m2	31.030
Kavel 14 (463 m2)	2015	€ 380/m2	26.854
Kavel 29 (376 m2)	2016	€ 380/m2	21.808

Kavelnummer + oppervlakte	Aankoopjaar	Prijs verkoopdatum	Risicobedrag
Kavel 30 (480 m ²)	2016	€ 380/m ²	27.840
Kavel 35 (378 m ²)	2016	€ 380/m ²	21.924
Kavel 41 (433 m ²)	2016	€ 380/m ²	25.114
Totaal garantiebedrag			229.912

Het risicobedrag moet uitbetaald worden op het moment dat u besluit om de bouwgrondprijzen te verlagen. Op basis van het aantal vierkante meters bouwgrond van de verkochte bouw kavels kan een negatief resultaat optreden van € 229.912.

Grondexploitatie	Einde looptijd	Resultaat op netto contante waarde 1 januari 2019	Resultaat gebaseerd op gewogen resultaat of eindwaarde
- Lage Heide wonen basis - prijsgarantie PO-kavels	2025	2.880.583 -229.912	Gewogen Risicobuffer
Lage Heide landgoederen	2020	182.050	Gewogen
Lage Heide natuur	2020	-1.584.542	eindwaarde
Lage Heide totaal		1.248.449	

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het totaal resultaat van de grexen Lage Heide positief blijft en er geen voorziening getroffen moet worden.

Dommelkwartier

In december 2015 is de ruimtelijke procedure van het bestemmingsplan Dommelkwartier 2013 beëindigd, omdat de ontwikkeling niet past binnen de kaders van ladder van duurzame verstedelijking. Er is een mediationtraject gestart over de afwikkeling van de gesloten anterieure overeenkomsten. Dit mediationtraject is in 2016 gestart en is eind 2018 beëindigd zonder resultaat. De advocaat van de ontwikkelaars heeft daarop op 20 december 2018 schriftelijk mededeling gedaan dat partijen weer worden teruggeworpen op de op 29 december 2015 kenbaar gemaakte aansprakelijkstelling en concept-dagvaarding. Een dagvaarding is op 30 april 2019 ontvangen waarin nog geen exact schadebedrag wordt genoemd.

Om bovenstaande reden wordt de grondexploitatie nog niet gesloten, wel zal de boekwaarde van de grex niet hoger mogen zijn dan de taxatiewaarden van de huidige bestemming. De boekwaarde van de grex bedraagt op 31 december 2018 € 1.707.085.

De taxatiewaarde bedraagt € 255.000. Op basis van deze taxatiewaarde de bij de jaarrekening 2017 getroffen voorziening van € 1.413.064 verhoogd met een bedrag van € 39.022 tot € 1.452.086.

Resume voorzieningen

Voor grexen waarvoor een nadelig exploitatieresultaat wordt verwacht zijn voorzieningen getroffen. Het negatieve resultaat van verliesgevende grexen wordt onttrokken aan de voorziening 'grondexploitaties'.

Voor de volgende bestemmingsplannen in exploitatie (grexen) zijn voorzieningen getroffen:

Grondexploitatie	Voorziening 1-1-2018	Geraamde resultaat op NCW 1-1-2019	Aanpassing voorziening jaarrekening 2018	Voorziening per 1-1-2019
Hoge Akkers	2.105.900	-2.288.229	182.300	2.288.200
Vlasakker	405.200	-428.141	22.900	428.100
Carolusdreef 100	116.100	-118.141	2.300	118.400
Dommelkwartier	1.413.064	-1.452.086	39.022	1.452.086
Veldbeemd	567.200	-572.062	4.700	572.000
Totaal	4.607.564	-4.858.999	251.222	4.858.786

Voor de grexen waarvoor op basis van de gewogen netto contante waarde een negatief resultaat wordt verwacht zijn voorzieningen getroffen. De voorzieningen zijn ten laste van de algemene reserve gebracht. Het totaal van de voorzieningen bedraagt daardoor op 31 december 2018 ± € 4,9 miljoen.

Ontwikkeling per geopend complex

Complex	Einde looptijd	Geraamd eindresultaat grex	Stand van zaken
Hoge Akkers	2023	-2.476.853	De resterende, kleinere bouwkavels kunnen geleverd worden na verplaatsing bloemencorsolocatie en aanpassing bestemmingsplan.
Vlasakker	2021	-445.438	In 2018 is één van de twee kavels verkocht. De andere bouwkavel kan verkocht worden na onherroepelijk worden van de kapvergunning. Er is beroep aangetekend bij Raad van State.
Carolusdreef 100	2021	-123.417	Met een woningcorporatie is een koopovereenkomst gesloten. Deze zijn bezig met de projectvoorbereiding van de voorgenomen bouwontwikkeling.
Molensteen	2021	181.130	Project is in uitvoering.
Biestven	2021	210.634	Begin 2019 zijn alle 11 bouwkavels door de projectontwikkelaar verkocht aan de eindgebruikers. Binnenkort start de bouw van de woningen.
Luikerweg 55	2021	261.588	Met een ontwikkelaar is een koopovereenkomst gesloten voor de verkoop van de vier kavels.
Lage Heide, wonen	2025	6.241.897	In uitvoering, 28 PO-kavels verkocht. Woningbouw in uitvoering. Ca. 77% van de geplande woningbouw is gereed, in aanbouw of vergund. Voor een aantal deelgebieden wordt er een partiële herziening van het bestemmingsplan voorbereid.
Lage Heide, landgoederen	2022	685.052	Uitgifte van de kavels vanaf 2019.
Lage Heide, natuur	2020	-1.616.233	In uitvoering
Kloosterpark	2021	53.831	Particuliere ontwikkeling, 2 ^e fase in uitvoering.
Veldbeemd	2020	-583.503	In uitvoering. In 2019 aanleg groenvoorzieningen.

Verschilanalyse actualisatie begroting 2019 – jaarrekening 2018.

Jaarlijks worden de lopende bouwgrondexploitaties (grexen) tweemaal geactualiseerd. Het proces van de actualisaties valt samen met het proces van de jaarrekening en begroting. In de onderstaande tabel zijn de resultaten op einddatum, van zowel de begroting 2019 als de jaarrekening 2018, van de geopende bouwgrondexploitaties weergegeven.

Grondexploitatie (*€ 1.000)	Begroting 2019 Resultaat op einddatum	Jaarrekening 2018 Resultaat op einddatum	Verschil
Hoge Akkers	-2.351	-2.477	-126
Vlasakkers	-433	-445	-12
Carolusdreef 100	-123	-123	0

Grondexploitatie (*€ 1.000)	Begroting 2019 Resultaat op einddatum	Jaarrekening 2018 Resultaat op einddatum	Verschil
Molensteen	188	181	-7
Biestven	216	211	-5
Luikerweg 55	274	262	-12
Lage Heide, Wonen*	5.569	6.242	673
Lage Heide, Landgoederen*	691	685	-6
Lage Heide, Natuur*	-1.232	-1.616	-384
Kloosterpark	54	55	-1
Veldbeemd	-576	-584	-8
			112

* = Grexen Lage Heide financieel één grex.

De voornaamste verschillen worden veroorzaakt:

- Het verschil bij de grex Hoge Akkers wordt veroorzaakt, doordat als gevolg van het raadsbesluit om de bloemencorsolocatie te handhaven op de huidige locatie er minder bouwgrond kan worden uitgegeven. Tevens is de looptijd van de grex door de onderhandelingen over deze locatie verlengd;
- Het verschil bij de grex Lage Heide wonen wordt veroorzaakt, door meer grondopbrengsten (ca. € 258.000) aan de ontwikkelaar als gevolg van de partiële herziening van het bestemmingsplan en meer renteopbrengsten over de niet afgenomen gronden (ca. 419.000) conform de bouwclaimovereenkomst met de ontwikkelaar. Daarnaast worden er ca. € 4.000 meer kosten gemaakt;
- Het verschil bij de grex Lage Heide natuur wordt veroorzaakt door minder opbrengsten (€ 385.000) uit grondverkoop t.b.v. de waterberging, nu het Waterschap de Dommel heeft besloten om de gestuurde waterberging niet te realiseren;
- De overige verschillen zijn marginaal.

Subsidieverstrekking

Inleiding

In 2018 is in de afhandeling van subsidieaanvragen een verbetering gemaakt. Zo is het subsidieproces verder gedigitaliseerd. Het werken met de Subsidie Advies Commissie is na een moeizame, zoekende start verbeterd. De algemene subsidieverordening beperkt zich tot de hoofdlijnen. Het betreft een procedureverordening. De Nadere regels (beleidsregels) zijn meer specifiek. Subsidies kunnen structureel en incidenteel zijn.

Subsidiebeleid en subsidieverordening

Op de subsidieverstrekking zijn het Subsidiebeleid en de Algemene Subsidie verordening 2016 alsmede de als gevolg daarvan vastgestelde Nadere regels van toepassing.

De doelstelling is als volgt geformuleerd:

"Maatschappelijke organisaties, instellingen en individuen 'aanvullend en ondersteunend op de eigen inzet zowel fysiek als financieel' in staat stellen om met hun activiteiten een bijdrage te leveren aan het realiseren van beleidsdoelen van de gemeente Valkenswaard."

Om te kunnen bepalen of bestaande of toekomstige subsidieverzoeken voldoende aansluiten bij de beleidsdoelstellingen en/of met inzet van deze subsidies de realisatie van beleidsdoelstellingen het best is gediend, zullen wij deze toetsen aan algemene en inhoudelijke kaders.

Subsidieplafond

Gebaseerd op de algemene subsidieverordening stelt de gemeenteraad jaarlijks bij de vaststelling van de begroting per instelling het bedrag vast dat ten hoogste als budgetsubsidie voor het daarop volgende jaar ter bereiking van de doelen (= speerpunten subsidiebeleid) door het college kan worden verleend aan professionele regionale welzijnsinstellingen met basistaken op het gebied van gezondheid, educatie, maatschappelijk en sociaal-cultureel werk (beleidsgestuurde contract financieringsubsidies). Overigens kunnen er altijd redenen zijn waardoor we de aan ons gelieerde partijen vragen extra werkzaamheden te verrichten en waarvoor dan ook extra middelen nodig zijn. Deze extra middelen worden altijd binnen de programma's gezocht.

Op basis van het subsidiebeleid zijn de subsidies verdeeld in clusters. Clusters die aangeven welke maatschappelijke doelen worden gediend. In onderstaande tabel is aangegeven welk subsidiebedrag met welk cluster is gemoeid:

Cluster	Begroting na wijziging 2018	Realisatie 2018
Bevorderen Sociale Cohesie	139	134
Cultuur	1.803	1.743
Meedoen Makkelijker Maken	1.594	1.303
Opgroeien en Opvoeden	1.991	1.723
Ondersteuning Ondernemersklimaat	71	146
Sport	358	340
Toerisme	203	84
Vorming en Ontwikkeling	57	34
Volksgezondheid en Zorg	63	55
Totaal	6.279	5.563

Subsidieomvang 2018

De totaal uitbetaalde subsidiebedragen wijken af van de begrote bedragen in 2018. Hieronder worden de voornaamste verschillen of afwijkingen ten opzichte van de begroting toegelicht.

De taakstelling op subsidies (€ 190.000) is in 2018 incidenteel gerealiseerd.

Subsidie Cluster Meedoen Makkelijker Maken

Stichting Cordaad

Aan stichting Cordaad is minder subsidie uitbetaald dan begroot: € 110.187,-.

Stichting MEE

Aan Stichting MEE is € 64.204,- minder subsidie uitbetaald. Dit kan worden verklaard door een andere organisatie van de onafhankelijke cliëntondersteuning in het kader van de WMO.

Project Huiskamer Geenhoven

De huiskamer Geenhoven betreft een pilot van twee jaar, 2018 en 2019. Derhalve is de resterende € 71.300,- overgeheveld naar de budgetten voor 2019.

Subsidie Cluster Opgroeien en Opvoeden

Kinderopvang

Aan kinderopvang is € 124.157,- minder subsidie uitbetaald dan begroot als gevolg van de harmonisatie van de kinderopvang. Een deel van bekostiging kwam uit Rijksmiddelen voor voegschoolse educatie.

Subsidie Cluster Toerisme

Centrum management Valkenswaard

De subsidie voor Centrum management Valkenswaard is betaald vanuit cluster Ondersteuning Ondernemersklimaat en de middelen waren onder cluster Toerisme begroot. Dit verklaart het respectievelijke tekort en overschot.

Rechtmatigheid

De rekening van baten en lasten ziet er samengevat over 2018 als volgt uit:

	Programma	Begroting na wijziging 2018		Realisatie 2018		Afwijking		Saldo	V/N
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten		
1	Wonen	21.049	15.193	20.314	14.171	735	-1.022	-287	N
2	Werken	4.207	449	3.978	467	229	18	247	V
3	Vrije Tijd	8.124	3.007	7.826	2.702	298	-305	-7	N
4	Sociaal Domein	32.908	8.995	33.866	9.349	-958	354	-604	N
5	Bestuur en Organisatie*	16.727	53.825	19.312	55.258	-2.585	1.433	-1.152	N

*= Dit is inclusief overhead, onvoorzien, vennootschapsbelasting en algemene dekkingsmiddelen.

Rekening van lasten en baten 2018

V= Voordeel, N = Nadeel

Alleen het programma Werken laat een positief saldo zien. Het negatief saldo op de programma's Wonen en Vrije Tijd worden veroorzaakt door een nadeel op de baten. Het negatieve saldo op de programma's Sociaal Domein en Bestuur & Organisatie worden veroorzaakt door een overschrijding op de lasten:

- Programma Wonen:
 - Het negatieve saldo op de baten wordt veroorzaakt doordat begrote uitgaven vanuit de reserves niet hebben plaatsgevonden.
- Programma Vrije Tijd:
 - Er ontstaat een nadeel doordat er minder inkomsten zijn gegeneerd dan begroot bij het CMD (€ 73.000)
 - De Hofnar laat een nadelig saldo zien van € 43.000 doordat de bezetting niet het gehele jaar volledig was.
 - Er is minder onttrokken uit de reserve voor onderhoud gebouwen (€ 283.000), wat een nadelig effect heeft op de baten in de exploitatie.
 - Er is minder onttrokken binnen de reserves Cultuur voor beeldende kunst en instrumenten.
 - Er is minder onttrokken binnen de reserves Sport voor de vervanging van de sportinventaris.
 - Er is minder onttrokken binnen de reserves Recreatie voor evenementen.
- Programma Sociaal Domein:
 - Dit programma laat een overschrijding op de lasten zien van € 958.000. Voor de uitgebreide toelichting verwijzen we naar de financiële toelichting in programma 4 Sociaal Domein.
- Programma Bestuur & Organisatie:
 - Door een lagere rekenrente is het noodzakelijk een aanvullende storting te doen in de voorziening APPA / wachtgeld om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen.
 - Er is € 436.000 incidenteel gestort in de voorziening APPA / wachtgeld om aan de wachtgeld verplichtingen te kunnen voldoen.
 - Door de onttrekking uit de Algemene reserve voor het resultaat 2017 ontstaat er een nadelig saldo op de lasten.

Voor een uitgebreidere toelichting op de financiële afwijkingen, verwijzen we naar de toelichtingen achter de programma's in het jaarverslag.

Bezuinigingen

Inleiding

In de verplichte paragrafen worden onderwerpen behandeld die van belang zijn voor inzicht in de financiële positie. In deze economische moeilijke tijden staan bijna alle gemeenten voor grote bezuinigingsoperaties, takendiscussies en financiële onzekerheden, zoals de decentralisaties van rijkstaken. In deze paragraaf is in één integraal beeld alle bezuinigingen en taakstellingen van de vijf programma's opgenomen in een meerjarenraming. Het doel van deze paragraaf is het geven van een beter financieel inzicht.

Bezuiniging	Begroot	Realisatie
Programma 2 Werken		
Huurtarieven medegebruik lokalen	40	-
Vervanging dure en externe locaties	56	-
Totaal bezuinigingen programma 2	96	-
Programma 3 Vrije Tijd		
Werven van subsidies	89	-
Optimale bezetting sportaccommodaties	25	-
Totaal bezuinigingen programma 3	114	-
Programma 5 Bestuur & Organisatie		
Strategische HRM	80	80
Totaal bezuinigingen programma 5	80	80
Subsidies		
Subsidiebeleid herijken*	190	190
Totaal subsidies	190	190
Totaal bezuinigingen	480	270

* Incidenteel behaald in 2018

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemene grondslagen

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op d.d. 29 maart 2012 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

De financiële verordening bevat onder andere:

- regels voor waardering en afschrijving van activa;
- criteria voor het activeren van investeringen, bestaande uit:
 - een minimumbedrag, en/of;
 - een minimale gebruiksduur;
- regels voor het moment waarop met afschrijven van een nieuw kapitaalgoed wordt begonnen;
- uitgangspunten over de handelswijze betreffende restwaarde van activa;
- grondslagen voor de berekening van de door het gemeentebestuur in rekening te brengen prijzen en tarieven;
- regels inzake de algemene doelstellingen en de te hanteren richtlijnen en limieten van de financieringsfunctie, alsmede inzake de administratieve organisatie van de financieringsfunctie;
- kaders voor het ten gunste of ten laste brengen van specifiek benoemde saldi aan een specifiek benoemde bestemmingsreserve;
- regels ten aanzien van:
 - de autorisatie van kredieten door de gemeenteraad;
 - vervaardigingskosten van niet in exploitatie genomen gronden;
 - hoogte van de in acht te nemen marktwaarde;
 - tussentijdse winstneming;
 - de wijze van activering van kosten.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zijn voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Op de balans worden de activa onderscheiden in vaste en vlottende activa, al naar gelang zij zijn bestemd om de uitoefening van de werkzaamheden van de gemeente al dan niet duurzaam te dienen.

Op de balans worden de passiva onderscheiden in vaste en vlottende passiva.

Stelselwijziging

Bij gemeente Valkenswaard is vooruitlopend op de wijzigingen vanaf 2017 binnen het BBV sprake geweest van een wijziging van de vrij te kiezen waarderingsgrondslagen. De gemeenteraad heeft 3 maart 2016 besloten om nieuwe investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut niet langer direct ten laste van de exploitatie te brengen maar te activeren. Deze stelselwijziging heeft geen effect op voorgaande jaren en wordt prospectief toegepast. Deze situatie is ook toegelicht onder de grondslagen aangaande en in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Vanaf 2018 zijn de voorschriften in de BBV (besluit begroting en verantwoording) omtrent de rentetoe rekening veranderd. De rentetoe rekening mag niet meer middels rekenrente worden bepaald maar dient op basis van daadwerkelijke betaalde rente te worden toegerekend. In afwijking op voorgaande jaren wordt in de begroting 2018-2021 gebruik gemaakt van bespaarde rente vanwege de gewijzigde rentesystematiek. De bespaarde rente komt ten gunste van de exploitatie en wordt niet aan de reserves en voorzieningen toegevoegd.

De BBV stelt dat het verantwoorden van tussentijdse winst bij grondexploitaties een verplichting is die voortvloeit uit het realisatiebeginsel en geen keuze. Belangrijke uitgangspunten bij het stelsel van baten en lasten zijn het toerekeningbeginsel, het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel. Volgens het realisatiebeginsel moeten baten en lasten en het daar uit volgende resultaat worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Bij meerjarige projecten betekent dat (de verwachte) winst gedurende de looptijd van het project ontstaat en ook op die manier wordt verantwoord en niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden aangemerkt. Bij het vaststellen van de tussentijdse winst is het noodzakelijk de nodige voorzichtigheid in acht te nemen. Dit betekent dat er voldoende zekerheid is over het verwachte resultaat van de grondexploitatie, dat deze op een betrouwbare wijze kan worden ingeschat en dat de schatting kan worden onderbouwd.

Vaste activa

Activa die bedoeld zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de gemeente duurzaam te dienen. De vaste activa worden onderscheiden in de immateriële, de materiële en de financiële vaste activa.

Immateriële vaste activa

Het BBV kent de volgende 3 soorten immateriële vaste activa:

- De kosten die zijn verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio.
- De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief
- De bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:

- Het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen
- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast
- Het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereert
- De uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar zijn vast te stellen.

De afschrijvingstermijn is maximaal 5 jaar. Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen, eveneens immateriële vaste activa, worden niet geactiveerd.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Bijdragen aan activa van derden zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin

het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

We onderscheiden de volgende materiële vaste activa, conform het BBV:

- Investerings met economisch nut
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Van de materiële vaste activa wordt aangegeven welke in erfpacht zijn uitgegeven.

Bij vaststelling van de Nota Kaders 2014-2017 zijn een aantal wijzigingen in de afschrijvingstermijnen doorgevoerd. Ondergronden die samenhangen met investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden met het actief mee afgeschreven omdat activering van een dergelijke investering (maatschappelijke nut) in feite niet dient plaats te vinden. Ondergronden die samenhangen met investeringen met een economisch nut worden niet in de afschrijving betrokken. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire berekeningsmethode. Er kunnen zich omstandigheden voordoen, die dwingen tot afwijkingen van de te voeren afschrijvingsmethode (afschrijving o.b.v. annuïteiten).

Investerings met economisch nut

Investerings die verhandelbaar zijn en/of op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie.

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden in het jaar volgend op het moment van ingebruikneming afgeschreven naar de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grond van artikel 65 van het BBV wordt bij de waardering van de vaste activa in voorkomende gevallen rekening gehouden met een vermindering van hun waarde, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is. Op de waarde van activa met economisch nut mogen reserves niet in mindering worden gebracht. Compensabele BTW wordt niet geactiveerd.

Operational leasing wordt niet als actief in de balans verwerkt. Wel wordt de omvang van de langjarige verplichtingen die uit hoofde van leasing, huur en anderszins zijn aangegaan in de toelichting vermeld. Tevens kunnen deze worden betrokken in de paragraaf met betrekking tot het weerstandsvermogen.

Financial lease dient wel verwerkt te worden door opname van het actief op de balans onder gelijktijdige passivering van de nog verschuldigde leasetermijnen. Deze schulden worden als vaste passiva beschouwd. Op de vaste activa die financial geleased zijn, wordt volgens de normale regels afgeschreven. In het verslagjaar was geen sprake van financial leasing.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut:

In 2016 is de nota Afschrijving en Waardering komen te vervallen en is een nieuwe nota investerings- en afschrijvingsbeleid vastgesteld. In deze nota is vooruitlopend op BBV-wijzigingen met in gang van 1-1-2017 bepaald dat nieuwe investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut worden geactiveerd en vervolgens afgeschreven.

De ondergrond van de werken wordt als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en wordt er dus - indien van toepassing - mede op afgeschreven). De bijdragen van derden worden in mindering gebracht op de investering.

Financiële vaste activa

Het BBV kent de volgende soorten financiële vaste activa:

- kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen;
- leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen;
- overige langlopende leningen;
- uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;

Deze financiële activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Overige langlopende leningen

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en verstrekte leningen zijn opgenomen tegen de nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot beneden de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken.

Vlottende activa

Onder vlottende activa worden afzonderlijk opgenomen de voorraden, de uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan één jaar, de liquide middelen en de overlopende activa.

Voorraden

Voorraden aan waardepapieren worden gewaardeerd tegen de betaalde inkoopprijs. Hier geldt het "first in – first out" principe. De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Bij het vaststellen van de tussentijdse winst is het noodzakelijk de nodige voorzichtigheid in acht te nemen. Dit betekent dat er voldoende zekerheid is over het verwachte resultaat van de grondexploitatie, dat deze op een betrouwbare wijze kan worden ingeschat en dat de schatting kan worden onderbouwd. De BBV stelt dat het verantwoorden van tussentijdse winst bij grondexploitaties een verplichting is die voortvloeit uit het realisatiebeginsel en geen keuze. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Gereede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incurant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. De voorgeschreven indeling op de balans op grond van artikel 38 BBV is:

- grond- en hulpstoffen
- onderhanden werken
- gereed product en handelsgoederen
- vooruitbetalingen op voorraden

Bij het bepalen van eventuele verliezen op onderhanden werken voor grondexploitatie worden investeringen in riolering en in de openbare ruimte met maatschappelijk nut niet geactiveerd.

Uitzettingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt jaarlijks bepaald op basis van de geschatte inningskansen. De voorgeschreven indeling (art. 39 BBV) voor wat betreft vorderingen is:

- vorderingen op openbare lichamen (gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, Rijk)
- verstrekte kasgeldleningen
- overige verstrekte kasgeldleningen
- uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
- rekening-courantverhouding met het Rijk
- rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen
- uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
- overige vorderingen
- overige uitzettingen

Op het punt van uitzettingen is ervoor gekozen om de terminologie van de Wet financiering decentrale overheden (Fido) te volgen. Het begrip uitzettingen heeft zowel betrekking op vorderingen als op effecten.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Onder vaste passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit reserves en het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening. Het resultaat wordt als afzonderlijk onderdeel van het eigen vermogen opgenomen.

Reserves

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De onderhouds-egalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd wegens:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten;
- b. bestaande risico's op balansdatum ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een voorgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie;
- d. Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter betrijding van de kosten een heffing wordt geheven.

Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen.

Rentetoevoeging aan voorzieningen is niet toegestaan.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

De aflossingen die binnen een jaar vervallen, worden uitsluitend in de toelichting apart vermeld, evenals de daarmee gepaard gaande rentelast in het betreffende begrotingsjaar. Rubricering onder de vlottende passiva is niet toegestaan.

Vlottende passiva

Onder vlottende passiva worden afzonderlijk opgenomen de netto-vlottende schulden met rentetypische looptijd korter dan één jaar en de overlopende passiva. De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde verslagjaar buiten telling aan de passiefzijde van de balans opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Afschrijvingstermijnen

Onderstaande afschrijvingstabel geldt voor investeringen welke tot stand werden gebracht na 1 januari 2005. De afschrijvingstermijnen voor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut zijn maximale termijnen. Voor investeringen met een economisch nut zijn het adviestermijnen.

Categorieën		Soort investering	Jaren	
1.	Immateriële activa: Maximale termijn: wettelijk vastgesteld			
1.1	Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief		5	
2.	Materiële activa Maximale termijn: niet wettelijk vastgesteld			
2.1	Grond- en sloopwerken	Maatschappelijk nut	25	
2.2	Rioleringen	Strengen/bergbezinkbassins	Economisch nut	50
		Gemalen bouwkundig	Economisch nut	50
		Gemalen elektromechanisch	Economisch nut	15
2.3	Wegen, straten en pleinen	Elementenverharding	Maatschappelijk nut	40
		Sierbestrating (o.a markt)	Maatschappelijk nut	25
		Asfaltverharding	Maatschappelijk nut	25
		ZOAB en geluidsreducerende deklagen	Maatschappelijk nut	7
2.4	Openbare verlichting	Mastmateriaal	Maatschappelijk nut	40
		Armaturen	Maatschappelijk nut	20
		Traditionele lampen	Maatschappelijk nut	4
		LED	Maatschappelijk nut	10
2.5	Installaties m.b.t verkeersbeheersing en verkeersregel-techniek	Verkeersregelautomaat	Maatschappelijk nut	15
		Masten, lantaarn, kabels	Maatschappelijk nut	30
		Detectielussen	Maatschappelijk nut	10
		Software	Maatschappelijk nut	7
2.6	Openbaar groen	Maatschappelijk nut	25	
2.7	Openbare speellocaties	Aanleg locatie	Maatschappelijk nut	15
		Speeltoestellen hout	Maatschappelijk nut	15
		Speeltoestellen metaal & kunststof	Maatschappelijk nut	25
2.8	Parkeren	Parkeergarages	Economisch nut	40
		Parkeerterrein, waarvan met asfaltverharding	Economisch nut	25
		Parkeerhavens, waarvan met asfaltverharding	Economisch nut	25
		Meters en automaten	Economisch nut	10
2.9	Monumenten/civiele kunstwerken	Bruggen & stuwen (beton/staal)	Maatschappelijk nut	60
		Bruggen & stuwen (metselwerk)	Maatschappelijk nut	40
		Bruggen hout	Maatschappelijk nut	30
		Duikers (beton of kunststof)	Maatschappelijk nut	25
		Duikers beton (afwatering/doorvoering)	Maatschappelijk nut	60
2.10	Begraafplaatsen	Economisch nut	30	
2.11	Woonwagenlocaties	Economisch nut	25	
2.12	Terreinwerken	Permanent	Maatschappelijk nut	30
		Tijdelijk	Maatschappelijk nut	10
3.	Bedrijfsmiddelen, algemeen			
3.1	Gronden		0	

Categorieën			Soort investering	Jaren
3.2	Gebouwen	Nieuwbouw	Economisch nut	40
		Renovatie, restauratie en aankoop bestaand	Economisch nut	25
		Semi-permanent	Economisch nut	15
		Verbouwingen	Economisch nut	20
3.3	Technische installaties	Algemeen	Economisch nut	15
		Telefooninstallaties	Economisch nut	10
3.4	Veiligheidsvoorzieningen in bedrijfsgebouwen		Economisch nut	10
3.5	Machines		Economisch nut	10
3.6	Vaste inrichting/stoffering		Economisch nut	10
3.7	Meubilair/inventaris	Algemeen	Economisch nut	10
		Inrichting gymnastiekzalen en sporthallen	Economisch nut	15
		1e inrichting schoolgebouwen Meubilair/inventaris wordt per locatie en budgetbeheerder als groep van bedrijfsmiddelen (activa) beschouwd.	Economisch nut	20
3.8	Huisdrukkerij	Snij-/bindmachines	Economisch nut	15
		Druk-offsetpersen	Economisch nut	10
		Lichtdruk-/kopieermachines	Economisch nut	10
3.9	ICT Hard- en software worden per locatie en budgetbeheerder als groep van bedrijfsmiddelen (activa) beschouwd	Hardware	Economisch nut	5
		Software	Economisch nut	3
3.10	Vervoermiddelen	Zware transportmiddelen	Economisch nut	10
		Auto's	Economisch nut	8
		Aanhangwagens	Economisch nut	8
		Tractoren	Economisch nut	10
3.11	Gereedschappen	Algemeen	Economisch nut	10
		Verbindingsmiddelen	Economisch nut	10
		Maaimachines e.d.	Economisch nut	10
4.	Bedrijfsmiddelen specifiek: maximale termijn niet wettelijk bepaald			
4.1	Stemmachines		Economisch nut	15
4.2	Huisvuilophaal- en afvoer	Kliko's	Economisch nut	15
		Ondergrondse containers	Economisch nut	15
		Containers	Economisch nut	15
4.3	Sportterreinen	Aanleg, voor kunststofbanen/- terreinen	Economisch nut	25
		Onderlaag (componentenbenadering)	Economisch nut	45
		Toplaag(componentenbenadering)	Economisch nut	15
4.4	Luchtfoto's (vervalt)		Economisch nut	-
4.5	Centrum voor Muziek en Dans	Muziekinstrumenten	Economisch nut	10
4.6	Woonwagens		Economisch nut	15

Balans per 31 december 2018

Activa (x €1000)	Ultimo 2018		Ultimo 2017	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		597		630
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	39		10	
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	558		620	
Materiële vaste activa		84.803		77.442
Investeringen met een economisch nut:				
- Niet uitgegeven in erfpacht	50.927		43.983	
- Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden uitgegeven	27.654		27.382	
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut:				
- Niet uitgegeven in erfpacht	6.222		6.077	
Financiële vaste activa		804		963
Kapitaalverstrekkingen aan:				
- Deelnemingen	32		32	
Leningen aan:				
- Startersleningen SVn	117		122	
- Zonnepanelenproject Groene Zone	116		0	
Overige uitzettingen met looptijd > 1 jaar	539		809	
Totaal vaste activa		86.204		79.035
Voorraden				
		8.675		15.518
Grond- en hulpstoffen:				
- Niet in exploitatie genomen bouwgronden				
- Overige grond- en hulpstoffen	33		45	
Onderhanden werk, waaronder gronden in	8.642		15.473	
Gereed product en handelsgoederen				
Vooruitbetalingen				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		15.644		12.629
Vorderingen op openbare lichamen	6.039		6.184	
Verstreckte kasgeldleningen	0		0	
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	0		0	
Overige vorderingen	6.605		4.445	
Uiteenzettingen in schatkist	3.000		2.000	
Liquide middelen		971		2.189
Kassaldi	4		20	

Activa (x €1000)	Ultimo 2018		Ultimo 2017	
Bank- en girosaldi	967		2.169	
Overlopende activa		3.320		4.096
Totaal vlottende activa		28.610		34.432
Totaal activa		114.814		113.467

Passiva (x €1000)	Ultimo 2018		Ultimo 2017	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		23.768		27.372
Algemene reserve	6.302		10.610	
Bestemmingsreserves	20.814		19.254	
Resultaat na bestemming	-3.348		-2.492	
Voorzieningen		11.262		11.292
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.981		3.477	
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	3.692		3.823	
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	3.589		3.991	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		62.798		62.623
Obligatieleningen				
Onderhandse leningen van:				
- Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen				
- Binnenlandse banken en overige financiële	62.748		62.573	
- Binnenlandse bedrijven				
Overige binnenlandse sectoren				
Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren				
Waarborgsommen	50		50	
Verplichtingen uit hoofde van financial-lease overeenkomsten				
Totaal vaste passiva		97.828		101.287
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar				
		16.025		11.164
Kasgeldleningen	0		0	
Bank- en girosaldi	0		0	
Overige schulden	16.025		11.164	
Overlopende passiva		961		1.016
Totaal vlottende passiva		16.986		12.180
Totaal passiva		114.814		113.467
Gewaarborgde geldleningen	95.631		96.148	

Toelichting op de balans

Vaste Activa

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa bestaat uit:

Omschrijving (x € 1.000)	2018	2017
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	39	10
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	558	620
Totaal	597	630

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2018:

Omschrijving (x € 1.000)	Boek-waarde 1-1-2018	Inves-terin-gen	Desin-vesterin-gen	Afschrij-vingen	Bijdra-gen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2018
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	10	39		10			39
Bijdragen aan activa in eigendom van derden*	620			44	-18		558
Totaal	630	39		54	-18		597

Bij bijdrage aan activa in eigendom van derden heeft de negatieve bijdrage van derde betrekking op een afrekening van Waterschap de Dommel.

De volgende investeringen/ bijdrage van derde hebben plaatsgevonden:

Omschrijving (x €1000)	Beschik-baar krediet 2018	Geactiveerd in 2018	Bijdrage derden 2018	Nog te besteden bedrag
Onderzoek en Ontwikkeling:				
Vorbereidingskrediet eurocircuit	40	39		1
Bijdrage aan activa van derden:				
Waterkwaliteit de Dommel	182		-18	200

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Omschrijving (x € 1.000)	2018	2017
Investeringen met een economisch nut	50.927	43.983
Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden uitgegeven	27.654	27.382
Investeringen in openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	6.222	6.077
Totaal	84.803	77.442

Investerings met economisch nut

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

Omschrijving (x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2018	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2018
Gronden en terreinen	8.918	72		77			8.913
Woonruimten	49			6			43
Bedrijfsgebouwen	31.753	7.189	27	1.349	125		37.441
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	2.667	1.285		109		25	3.818
Vervoermiddelen	73	188	19	36			206
Machines, apparatuur en installaties	242	90		97			235
Overige	281	10		20			271
Totaal	43.983	8.834	46	1.694	125	25	50.927

Onder categorie bedrijfsgebouwen zijn de boekwaarde van het onderdeel gronden en gebouwen uitgegeven in erfpacht opgenomen. Voorgaande jaren werd dit onderdeel als een aparte categorie weergegeven. De Bijdrage van derden betreft de inbreng van Hoof Beheer m.b.t. de praktijkruimte aan de Pastoor Heerkensdreef 29B. De desinvestering heeft betrekking op de verkoop van het Pulsegebouw.

De afwaarderingen bij grond- weg- en waterbouwkundige werken heeft betrekking op de fietsenstalling van Pr. I. Brigadeplein. De desinvestering van vervoermiddelen heeft betrekking op de verkoop van een vrachtwagen.

De volgende investeringen met een economisch nut hebben plaatsgevonden:

Omschrijving (x €1.000)	Beschikbaar krediet 2018	Geactiveerd in 2018	Bijdrage derden 2018	Nog te besteden bedrag
Gronden en terreinen				
Aanleg atletiekbaan Den Dries	50	19		31
Sloop Barentzstraat	62	11		51
Sloop gemeentewerf	172	42		130
Bedrijfsgebouwen:				
BC sport bouwkundige kosten	4.360	4.275	125	210
BC sport installatie kosten	1.973	1.973		-
BC sport gemeentelijke kosten	895	278		617
BC sport renovatiekosten	555	555		-
BC sport inventariskosten	51	51		-
Brandveiligheid gem gebouwen	53	22		31
Renovatie/uitbreiding gymzaal	41	5		36
Veemhal	30	30		-
Grond-,weg- en waterbouwkundige werken economisch:				
Masterplan centrum parkeren	425	407		18
Reconstructie Karel Mollenstraat	384	384		-
Masterplan centrum Corridor	254	187		67
Masterplan centrum Westzijde	432	-		432
Masterplan centrum Richtepad	99	89		10

Omschrijving (x €1.000)	Beschikbaar krediet 2018	Geactiveerd in 2018	Bijdrage derden 2018	Nog te besteden bedrag
Beregeningsinstallatie Den Dries	268	195		73
Kunstgrasveld sv Valkenswaard	55	23		32
Vervoermiddelen:				
Vrachtwagen MAN TGS	188	188		-
Machines, apparaten, installaties:				
Onkruidborstel machine	76	76		-
Zonnepanelen	553	14		539
Overige:				
MIP inrichting div sportparken 2018	52	5		47
Mip inrichting div sportparken 2017	108	5		103

Voor diverse investeringen met economisch nut zijn reserves beschikbaar, ter dekking van de afschrijvingen van het actief. Wij verwijzen hiervoor naar het overzicht van reserves, te vinden in onderdeel 'passiva', waar onder het kopje dekkingsreserves een volledig overzicht wordt gepresenteerd.

Investerings met economisch nut, waarvoor bestrijding van de kosten een heffing kan worden uitgegeven

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden uitgegeven weer:

Omschrijving (x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2018	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaardeningen	Boekwaarde 31-12-2018
Gronden en terreinen	454			13			441
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	26.582	1.561		1.233			26.910
Machines, apparatuur en installaties	58			3			55
Overige	288			40			248
Totaal	27.382	1.561		1.289			27.654

De volgende investeringen met een economisch nut hebben plaatsgevonden:

Omschrijving (x €1000)	Beschikbaar krediet 2018	Geactiveerd in 2018	Bijdragen van derden	Nog te besteden bedrag
Grond-, weg en waterbouwkundige werken				
Gemeentelijk rioleringsplan	4.580	1.561		3.019

Investerings in openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut:

Omschrijving (x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2018	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2018
Gronden en terreinen	48						48
Grond, weg en waterbouwkundige werken	5.063	303		163	8		5.195
Machines	341	39		6			374
Overige	625	8		28			605
Totaal	6.077	350		197	8		6.222

De volgende investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut hebben plaatsgevonden:

Grond, weg en waterbouwkundige werken (x € 1.000)	Beschikbaar krediet 2018	Geactiveerd in 2018	Bijdrage derden	Nog te besteden bedrag
Grond, weg en waterbouwkundige werken:				
Natuurpoort	74	17		57
Nulplus N69: inrichting 60km verblijfsgebied	90	27		63
Groene uitstraling binnen de bebouwde kom	154	84		70
Nulplus N69 recon. Kruising de vest /zeelberg	124	13		111
Groene uitstraling buiten de bebouwde kom	28	28		-
Grootschalig herstel asfaltwegen	21	21		-
Nulplus N69: reconstructie luikerweg/zuid.randweg	108	15		93
Nulplus N69: kruising n waalreseweg/dommelseweg	347	30		317
Nulplus N69: inr. Verblijfg. Binnen bebouwde kom	160	1		159
Reconstructie kruising zuidelijke randweg/moelenstraat	16	9	8	15
Grootschalig herstel asfaltwegen 2018	595	26		569
Ontwikkeling de Belleman	695	32		663
Machines:				
Verkeersregelinstantie	24	23		1
Vervanging parkeerautomaten	150	9		141
Verkeersregelinstantie 2015	125	7		118
Overige:				
Masterplan Illuminatie	100	8		92

Voor investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut zijn geen reserves ter dekking van de afschrijvingen van het actief in gebruik.

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2018 wordt in het onderstaand overzicht weergegeven:

Omschrijving (x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2018	Des-/ Investeren	Aflossing n/ Afschrijvingen	Afwaa- r- derin- gen	Categor- ale correctie	Boekwaarde 31-12-2018
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	32					32
Startersleningen SVn	122	30	35			117
Zonnepanelenproject Groene zone	0	116				116
Winstuitkering HNG	809		270			539
Totaal	963	146	306			804

VLottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Grond- en hulpstoffen

Omschrijving (x € 1.000)	2018	2017
Overige grond en hulpstoffen	33	45
Onderhandenwerk, waaronder gronden in exploitatie	8.642	15.473
Totaal	8.675	15.518

De overige grond en hulpstoffen bestaan uit "eigen verklaringen" en geschenken bestemd voor representatiedoeleinden van het college van burgemeester en wethouders.

Onderhanden werk, gronden in exploitatie

De bouwgronden in exploitatie (met en zonder kostprijsberekening) worden in de paragraaf 'Grondbeleid' in het jaarverslag toegelicht.

Specificatie gronden in exploitatie (x € 1.000)	Boek-waarde 1-1-2018	Investe-ringen	Op-bren-gsten	Winst-reser-ving	Boek-waarde 31-12-2018	Voorziening	Balans waarde 31-12-2018
Hoge Akkers	2.166	129			2.295	2.288	7
Vlasakker	1.070	42	339		773	428	345
Carolusdreef e.o.	776	23			799	118	681
Molensteen	230	238	853	76	-309		-309
Biestven	90	10		92	192		192
Dommelkwartier	1.668	39			1.707	1.452	255
Luikerweg 55	306	22		43	371		371
Lage Heide Wonen	10.236	1442	7804	12	3.886		3.886
Lage Heide Landgoederen	872	26			898		898
Lage Heide Natuur	2.358	128	84		2.402		2.402
Kloosterpark	-53	1		1	-51		-51
Veldbeemd	361	176			537	572	-35
Totaal	20.080	2.276	9.080	224	13.500	4.858	8.642
Nog te maken kosten	10.134	8.249			8.249		
Nog te verwachten opbrengsten	30.929		22.209		22.209		
Verwacht exploitatieresultaat	715				460		

Claim Dommelkwartier

Op 29 december 2015 hebben de ontwikkelaars de exploitatieovereenkomsten die de gemeente met hen heeft gesloten, gedeeltelijk ontbonden. Aan deze gedeeltelijke ontbindingen leggen de ontwikkelaars ten grondslag dat de gemeente toerekenbaar tekort zou zijn geschoten in de nakoming van haar uit de exploitatieovereenkomsten voortvloeiende verplichtingen. De ontwikkelaars geven aan aanspraak te willen maken op een schadevergoeding van ca. € 13,2 miljoen. De tekortkomingen die aan de gemeente verweten worden, staan beschreven in een

concept dagvaarding van hun advocaat die aan de brief van 29 december 2015 is gehecht. De gemeente heeft via haar advocaat zeer uitvoerig gereageerd op de brief van 29 december 2015 waarin alle punten van de ontwikkelaar worden weerlegd. De gemeente heeft op basis van de exploitatieovereenkomst een vordering van ca. € 2 miljoen op de projectontwikkelaars. Partijen hebben aangegeven dat zij willen onderzoeken of zij via mediation een oplossing kunnen bereiken voor het gerezen verschil. Dat mediationtraject is in 2016 gestart en is eind 2018 beëindigd. De advocaat van de ontwikkelaars heeft daarop op 20 december 2018 schriftelijk mededeling gedaan dat partijen weer worden teruggeworpen op de op 29 december 2015 kenbaar gemaakte aansprakelijkstelling en concept-dagvaarding. Een dagvaarding is op 30 april 2019 ontvangen waarin nog geen exact schadebedrag wordt genoemd.

Toelichting op grondexploitaties

Ultimo 2018 kent de gemeente 11 actieve grondexploitatiecomplexen. Per complex is een grondexploitatiebegroting opgesteld. Ten behoeve van deze jaarrekening zijn deze grondexploitatiebegrotingen wederom geactualiseerd. Dit leidt tot actuele inschattingen van de te verwachten kosten en opbrengsten. De hier aangegeven geraamde opbrengsten en geraamde nog te maken kosten zijn een optelling van de geraamde bedragen van de 12 grondexploitatiecomplexen tezamen.

Hierbij passen wij de financiële grondslagen toe die elders in deze jaarrekening zijn opgenomen. Deze grondslagen zijn in lijn met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de interpretatie hiervan door de commissie BBV.

Ter beperking van het risico gaan wij uit van voorzichtige inschattingen van de nog te realiseren opbrengsten en nog te maken kosten. Hoofdmoot van de nog te maken kosten zijn de kosten van bouw- en woonrijpmaken. Hierbij hanteren wij actuele civieltechnische ramingen en beoordelen wij periodiek of deze ramingen nog steeds actueel zijn of herzien dienen te worden. Voor de toekomstige mogelijke kostenstijging rekenen we met een inflatiepercentage van 2,0% op jaarbasis. In de grondexploitatiebegrotingen voor deze jaarrekening hanteren wij het gemiddelde rentepercentage over 2018, zijnde 1,45%, gebaseerd op de werkelijke rentelasten.

De geraamde opbrengsten uit grondverkoop baseren wij op het te realiseren bouwprogramma in het plangebied. De geplande woningbouw in onze grondexploitaties maakt onderdeel uit van de totale woningbouwcapaciteit binnen onze gemeente. Deze capaciteit is benodigd om te voldoen aan de voorziene woningbehoefte binnen de gemeente. Hierbij houden wij o.a. rekening met de binnen de gemeente door de raad vastgestelde uitgangspunten inzake te realiseren aandelen sociale huur en koop.

Per grondexploitatiebegroting wordt het saldo van de kosten en opbrengsten op eindwaarde bepaald. Dit is het verwachte resultaat aan het eind van het project. De verwachte einddatum per project verschilt. Daarom becijferen wij de contante waarde van alle geraamde eindresultaten tezamen. Dit berekenen wij op basis van een disconteringsvoet van 2%. Dit is overeenkomstig de disconteringsvoet die de Commissie BBV voorschrijft voor het berekenen van de contante waarde voor negatieve grondexploitaties.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Omschrijving (x € 1.000)	2018	2017
Vorderingen op openbare lichamen	6.039	6.184
Overige vorderingen	6.605	4.445
Uitzettingen in schatkist	3.000	2.000
Totaal	15.644	12.629

Vorderingen op openbare lichamen

Omschrijving (x € 1.000)	2018	2017
Nog te ontvangen btw compensatiefonds	4.773	5.695
Nog te ontvangen btw fiscaal	0	246
Nog te ontvangen Loonheffingen	32	32
Vangnetuitkering Participatiewet 2017	51	0
Nog te ontvangen Algemene Uitkering 2016	874	0
Subsidies geluidsmaatregelen Europalaan	31	0
Van de Nederlandse Rijksoverheid te vorderen bedragen	5.761	5.973
Bijdrage Provincie verkeerssituatie Dommelen Zuid	15	15
Nog te ontvangen restitutie Cure Afvalbeheer	27	139
Bijdrage intensivering toezicht veehouderijen	2	0
Resultaat Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2018	8	0
Detacheringsvergoeding communicatieadviseur GRS A2	37	0
Afrekening gemeente Heeze-Leende inzake milieustraat 2016	120	57
Nog te ontvangen jeugd/wmo	69	0
Van overige Nederlandse overheidslichamen te vorderen bedragen	278	211
Totaal Vorderingen op openbare lichamen	6.039	6.184

Overige vorderingen

Omschrijving (x € 1.000)		2018	2017
Debiteuren	7.769		5.413
Voorziening dubieuze debiteuren	-2.176		-2.258
Totaal debiteuren		5.593	3.155
Debiteuren Werk & Inkomen	1.137		1.272
Voorziening dubieuze debiteuren Wet Werk en Bijstand	-451		-476
Totaal debiteuren Werk en Inkomen		686	796
Debiteuren WMO en Jeugdzorg		9	9
Nog te ontvangen gemeentelijke heffingen		0	192
Nog te ontvangen eigen bijdragen WMO		27	23
Nog te ontvangen Exploitatieomzetten ruimtelijke ontwikkelingen en projecten		196	165
Nog te ontvangen huur en gebruikerskosten De Hofnar		0	25
Voorschotten cliënten Wet Werk en Bijstand (WWB)		15	7
Overige algemene vorderingen		79	73
Totaal algemene vorderingen		317	485
Totaal overige vorderingen		6.605	4.445

Uitzettingen in schatkist

Omschrijving (x € 1.000)	2018	2017
Schatkistbankieren	3.000	2.000
Totaal Uitzettingen in schatkist	3.000	2.000

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Omschrijving (x € 1.000)	2018	2017
Kassaldi	4	20
Bank- en girosaldi	967	2.169
Totaal	971	2.189

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Vooruit ontvangen facturen met kosten die ten laste komen van het volgende begrotingsjaar

Omschrijving (x € 1.000)	2018	2017
Contributie Vereniging van Nederlandse Gemeenten	45	43
Diverse verzekeringspremies	45	130
Dienstverleningsovereenkomst GRS A2	1.950	1.854
GGD bijdrage 1e kwartaal 2019	127	0
Dienstverleningsovereenkomst Veiligheidsregio Zuidoost-Brabant	378	361
Waterschap de Dommel 1 ^e voorschot KRW	78	0
Natuurgrenspark De Grootte Heide bijdrage 2019	44	0
Valkenswaard Marketing subsidie 2019	74	0
WOZ werkzaamheden TOG Nederland	20	26
Loonkostensubsidies Ergon	278	0
Bijdrage Provincie m.b.t. Europalaan	0	1.071
Overige nog te ontvangen bedragen	0	239
Overige vooruit ontvangen facturen	21	179
Totaal	3.060	3.903

Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen

Omschrijving (x € 1.000)	2018	2017
Project Groene Zone	40	0
Hosting Procura verkiezingen	5	0
Kosten Cure voor afvalinzameling januari 2019	199	190
Kosten GVOP 2019	8	0
Overige vooruitbetaalde bedragen	8	3
Totaal	260	193

Passiva

Eigen vermogen

In de financiële verordening van de Gemeente Valkenswaard is vastgesteld dat de notitie Reserves en Voorzieningen minimaal elke vier jaar wordt geactualiseerd. Op 4 juni 2015 is door de gemeenteraad een geactualiseerde nota Reserves en Voorzieningen vastgesteld. Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de onderstaande componenten.

Omschrijving (x € 1.000)	2018	2017
Algemene reserve	6.302	10.610
Bestemmingsreserves	20.814	19.254
Resultaat na bestemming	-3.348	-2.492
Totaal	23.768	27.372

Algemene reserve

Het verloop in 2018 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

Omschrijving (x € 1.000)	Saldo 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat 2017	Saldo 31-12-2018
Algemene reserve	10.610	292	2.108	2.492	6.302
Totaal	10.610	292	2.108	2.492	6.302

De algemene reserve (in Valkenswaard ook daadwerkelijk algemene reserve genoemd) bestaat uit de componenten waaraan de gemeenteraad géén bepaalde bestemming heeft gegeven. De algemene reserve wordt gebruikt voor het opvangen van risico's in algemene zin en voor (majeure) investeringen. Tevens wordt het voordelig of nadelig resultaat van de jaarrekening hiermee verrekend.

Conform raadsbesluit is het nadelig saldo 2017 van € 2.491.581 onttrokken uit de algemene reserve.

Verloop algemene Reserve (x €1000)		
Algemene reserve per 1-1-2018		10.610
Bij:	Toevoeging resultaat primitieve begroting 2016-2020	292
	Totaal bij	292
Af:	Jaarresultaat 2017	2.492
	Storting voorziening Complex Carolusdreef 100	2
	Storting voorziening Complex Vlasakker	23
	Storting voorziening Complex Hoge Akkers	182
	Storting voorziening Complex Veldbeemd	5
	Storting voorziening Complex Dommelkwartier	39
	Dekking kosten Project Europalaan	3
	Nulplusmaatregelen N69, vormen dekkingsreserve	1.599
	Dekking kosten Reconstructie Markt Westzijde	57
	Dekking aandeel frictiekosten GRS A2	60
	Dekking kosten visie Eurocircuit	18
	Dekking kosten Slim en efficiënt organiseren	15
	Dekking kosten doorontwik. dienstverlen./ frontoffice	47
	Dekking kosten strategisch personeelsbeleid	44
	Dekking kosten herhuisvesting Boodschappenmand	13
	Totaal af	4.599
Algemene reserve per 31-12-2018		6.302

In voorgaand overzicht staan de werkelijke onttrekkingen en uitnamen van de algemene reserve. In volgend overzicht staan de claims op de algemene reserve. Dit zijn bedragen waarvan is besloten om ze te onttrekken uit de algemene reserve. Deze bedragen zijn nog niet onttrokken omdat de kosten nog niet zijn gemaakt.

Omschrijving uitname (*1.000)	Claim 2018	Uitgaven 2018	Claim
Boodschappenmand	41	13	28
Slim en efficiënt organiseren	71	15	56
Reconstructie Westzijde Markt	453	57	396
Stimulering woningbouwprogramma	500	0	500
Frictiekosten GRS A2	235	60	175
Implementatie omgevingswet	139	0	139
Strategisch personeelsbeleid	50	44	6
Doorontwikkeling dienstverlening/frontoffice	76	47	29
Totaal	1.565	236	1.329

Bestemmingsreserve

De gemeenteraad kan een beslissing nemen over reservevorming of mutaties daarin. Concreet betekent dit dat zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven (er is dus een politieke keuze) er sprake is van een bestemmingsreserve. We onderscheiden de volgende bestemmingsreserves:

Omschrijving (x € 1.000)	Saldo begin 2018	Mutaties binnen reserves	Overige toevoegingen tlv exploitatie	Onttrekking en tgv exploitatie	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Saldo eind 2018
Bestemmingsreserves						
Decentralisatie huisvesting Primair onderwijs	60					60
Beeldende kunst	168		86			255
Vervanging instrumenten CMD	101		13	3		110
Vervanging inventaris sport	75		20	21		73
Egalisatiereserve decentralisatie zorg en jeugd	371			174		197
Afwikkeling activiteiten	1.001		1.058	1.001		1.058
Tractie ruimtelijk beheer	358	-188	151	19		302
Vervanging bedrijfsmiddelen	201		58			259
Evenementen	27		22			49
Speeltoestellen	788		77	88		777
Instandhouding buitenspeelsterreinen peuterspeelzalen	104		4			108
Groot onderhoud woonwagens	56			20		36
Inrichten professionele beheerorganisatie	5					5
Rood voor groen	79		50			129
Winstuitkering HNG	808			269		539
Reserve tussentijdse winstneming grondexploitatie	0		224			224
Totaal bestemmingsreserves	4.202	-188	1.763	1.597		4.181

Omschrijving (x € 1.000)	Saldo begin 2018	Mutatie s binnen reserves	Overige toevoegingen tlv exploitatie	Onttrekking en tgv exploitatie	Vermind ering ter dekking van afschrijv ingen	Saldo eind 2018
Overige dekkingsreserves						
Bewaakte fietsenstalling	27				27	0
Kapitaallasten gemeentehuis:						
Ondergrond	360					360
Gebouw	4.029				180	3.849
Kapitaallasten cultuurcentrum:						
Ondergrond	382					382
Gebouw	7.542				261	7.281
Kapitaallasten oud gemeentehuis	247				28	219
Klimaatbeheersing	50				12	38
Dekkingsreserve speeltoestellen buitenbad	7				4	3
Parkeerplaats sportpark 't Heike	35				3	32
Lage Heideweg	452					452
Dekkingsreserve ICT alg.	1.546				68	1.477
Dekkingsreserve voertuigen 2008	5				5	0
Dekkingsreserve tractie 2010	62				21	41
Dekkingsreserve tractie 2009	20				20	0
Dekkingsreserve tractie 2009	8				8	0
Dekkingsreserve woonwagens 2010	29				3	26
Dekkingsreserve tractie 2010	14				14	0
Dekkingsreserve tractie 2011 (15 jaar)	15				1	14
Dekkingsreserve tractie 2011 (8 jaar)	10				10	0
Dekkingsreserve brandveiligheid gemeentelijke gebouwen	212					212
Dekkingsreserve Business Case Sport	0		400			400
Dekkingsreserve nulplus maatregelen N69	0	1.599				1.599
Dekkingsreserve vrachtwagen 83BKJ3	0	188			12	176
Dekkingsres Nimos onkruidborstelmachine	0		76		5	71
Totaal dekkingsreserves	15.052	1.787	476		682	16.633
Totaal	19.254	1.599	2.239	1.597	682	20.814

Reserve decentralisatie huisvesting primair onderwijs: In feite is hier geen sprake van een bestemmingsreserve in de zuiverste zin van het woord, omdat er geen sprake is van een eindbestemming maar van een doorlopende bestemming. De doelstelling is de huisvestingsactiviteiten van het primair onderwijs financieel te structureren, waarvan de behoefte in het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is neergelegd. Decentralisatie huisvesting primair onderwijs: De huisvestingskosten voor het primair onderwijs worden verrekend met deze reserve. Deze reserve heeft het karakter van een dekkingsreserve.

Bij de herziening van de nota reserves en voorzieningen is besloten (4 juni 2015) om de reserve vrij te laten vallen t.g.v. de algemene reserve. Op 31 december 2015 resteert nog een saldo van € 60.000, dit bedrag is bestemd voor het herstel van het dak van OBS de Belhamel en voor de uitvoering van het "Programma huisvestingsvoorzieningen 2015". Nadat deze werkzaamheden zijn uitgevoerd vervalt de reserve.

Reserve beeldende kunst: Op 30 september 2004 heeft de raad de Nota beeldende kunst gemeente Valkenswaard vastgesteld. Daarin is de vorming van deze reserve opgenomen. In feite is ook hier geen sprake van een bestemmingsreserve in de zuiverste zin van het woord, omdat er geen sprake is van een eindbestemming maar van een doorlopende bestemming. In de nota is aangegeven dat 1% van de gerealiseerde grondverkopen - van na de vaststelling van de nota geopende bouwgrondcomplexen - in de reserve beeldende kunst wordt gestort. Daarom is het wel zinnig het inzicht hierin te behouden.

Reserve vervanging instrumenten Centrum voor Muziek en Dans: De reserve is gevormd om te voorkomen dat voor vervanging van instrumenten van het Centrum voor Muziek en Dans – wat in feite normale bedrijfsvoering is – krediet moet worden gevraagd. De reserve omvat alle instrumenten. Hiervoor is een inventarisatie gemaakt aan de hand waarvan een jaarlijkse vaste storting plaatsvindt op basis van de economische levensduur.

Reserve vervanging inventaris sport: De reserve is gevormd om te voorkomen dat voor allerlei vervangingen op het gebied van sport – wat in feite normale bedrijfsvoering is – krediet moet worden gevraagd. De reserve omvat allerlei losse sportmaterialen, zoals turn- en overige toestellen in gymzalen en sporthallen, maar ook buitensportmaterialen zoals doelen, atletiekmaterialen etc. Hiervoor is een inventarisatie gemaakt aan de hand waarvan een jaarlijkse vaste storting plaatsvindt op basis van de economische levensduur.

Egalisatiereserve decentralisatie zorg en jeugd : Gemeenten krijgen van het Rijk budgetten voor zorg en jeugd. Deze reserve is bedoeld als een egalisatiereserve waarmee jaarlijks overschotten of tekorten worden verrekend. Voorheen was deze reserve de egalisatiereserve WMO. In 2015 is deze reserve omgevormd, bij raadsbesluit 24 september 2015, tot Egalisatiereserve decentralisatie zorg en jeugd.

Reserve afwikkeling activiteiten: Deze reserve wordt aan het einde van het jaar gevuld met budgetten die het jaar over mogen omdat de werkzaamheden in het verslagjaar nog niet afgerond werden. Begin van het dienstjaar worden deze gelden vanuit de reserve gebracht naar de verschillende kostenplaatsen/projecten.

Reserve vervanging tractie: De reserve is gevormd voor het wagenpark en aan te koppelen materieel om te voorkomen dat voor elke vervanging ten aanzien van de tractie – wat in feite normale bedrijfsvoering is – krediet moet worden gevraagd. Hiervoor is een beheerplan aanwezig aan de hand waarvan een jaarlijkse vaste storting plaatsvindt op basis van de economische levensduur.

Reserve vervanging bedrijfsmiddelen: De reserve is gevormd om te voorkomen dat voor allerlei vervangingen op het gebied van bedrijfsmiddelen – wat in feite normale bedrijfsvoering is – krediet moet worden gevraagd. De reserve omvat o.a. de vervanging van vloerbedekking, vitrage, koffieautomaten, keukenmateriaal, meubilair, archiefrekken etc. Hiervoor is een inventarisatie beschikbaar, die jaarlijks wordt geactualiseerd, aan de hand waarvan een jaarlijkse vaste storting plaatsvindt op basis van de economische levensduur.

Reserve evenementen: In 2012 heeft de raad het evenementenbeleid vastgesteld. Daarin is opgenomen dat de opbrengst van de uitbreiding van terrassen bij centrumevenementen € 2,50 per m² per dag in een te vormen evenementenreserve(fonds) wordt gestort. Voor de inkomende

gelden is een aparte begrotingspost opgenomen. De bestedingsdoelen (ten behoeve van de evenementenreserve) zullen ieder jaar door de evenementencommissie worden besproken en aan het college ter goedkeuring worden voorgelegd. De reserve heeft dus geen eindbestemming, maar een doorlopende.

Reserve Speeltoestellen: Er is sprake van vervangingsreserves, waarmee speeltoestellen in de wijken tijdig vervangen kunnen worden. De vervangingsinvesteringen worden vermeld in de begroting en de meerjarenbegroting. In de begroting wordt zichtbaar gemaakt welke vervangingen in het begrotingsjaar worden voorzien.

Reserve instandhouding buitenspeelsterreinen peuterspeelzalen: Er is sprake van een vervangingsreserve, waarmee buitenspeelsterreinen en hekwerken bij peuterspeelzalen tijdig vervangen kunnen worden. De vervangingsinvesteringen worden vermeld in de begroting en de meerjarenbegroting. In de begroting wordt zichtbaar gemaakt welke vervangingen in het begrotingsjaar worden voorzien.

Reserve groot onderhoud woonwagens: Deze reserve is gevormd in 2009 om de kosten voortvloeiend uit groot onderhoud te bekostigen.

Reserve inrichten professionele beheerorganisatie: Deze reserve is gevormd na goedkeuring van de raad op 18 december 2012 ter dekking van de kosten voor het op orde brengen van het beheer van het gemeentelijk eigendom, de inrichting van de professionele beheersorganisatie en de realisering van een structurele bezuiniging van € 580.000. Eenmalig werd hiervoor € 1.350.000 beschikbaar gesteld ten laste van de algemene reserve.

Reserve Winstuitkering HNG: In 1995 is het Hypotheekfonds Noord-Brabantse gemeenten (HNG) verkocht aan het Bouwfonds Nederlandse Gemeenten. Ter compensatie van de vervallen winstuitkering is een jaarlijkse vergoeding toegekend gedurende 25 jaar. Het saldo van het HNG depot ten behoeve van de gemeente Valkenswaard is in 2013 op advies van de accountant opgenomen in de balans. (zie financiële vaste activa) Voor 2013 was deze post niet opgenomen in de balans maar werd toegelicht onder de niet opgenomen vorderingen. Daarbij werd de jaarlijks ontvangen vergoeding uit bovengenoemd depot als meerjarig begroot en maakte daarmee deel uit van de jaarlijks sluitende begroting. Door van het saldo van het HNG depot een balanspost te maken verviel de jaarlijkse vergoeding uit het depot en ontstond er een gat in de meerjarenbegroting. Om dit te voorkomen werd de "Bestemmingsreserve winstuitkering HNG" gevormd ter hoogte van de nog resterende vergoeding waaruit jaarlijks wordt onttrokken.

Reserve Rood voor groen: De raad heeft op 25 april 2013 een besluit genomen voor het instellen van een reserve "Rood voor Groen". Het bestemmingsplan Lage Heide wonen en Lage Heide landgoed bevatten een kwaliteitsverbetering van het landschap, de zogenaamde Rood voor Groen-regeling.

In het exploitatieplan Lage Heide wonen en de gemeentelijke grondexploitaties Lage Heide wonen en Lage Heide landgoed is een bijdrage voor deze Rood voor Groen-regeling opgenomen. Hierdoor is het noodzakelijk om een Reserve Rood voor Groen in te stellen, waardoor de Rood voor Groen-regeling en kwaliteitsverbetering van het landschap kan worden gerealiseerd.

Reserve tussentijdse winstneming grondexploitatie: Conform de nieuwe BBV wetgeving is de gemeente verplicht tussentijdse winst te nemen inzake grondexploitaties. De tussentijdse winstneming bij grondexploitaties wordt jaarlijks berekend conform de door de commissie BBV voorgeschreven Poc-methode en daarbij wordt de verwachte winst volgens het worst case scenario als basis gehanteerd. De tussentijdse winstneming wordt gestort in bovengenoemde reserve.

Dekkingsreserves: Tot de bestemmingsreserves behoren ook de zogenaamde dekkingsreserves. Als er wordt beschikt over een reserve voor een investering met een economisch nut zal daarvoor een aparte reserve worden afgezonderd, waarover jaarlijks wordt beschikt voor de kapitaallasten. Tegenover de kapitaallasten staat dan een beschikking tot hetzelfde bedrag. Het budgettaire effect is dan hetzelfde als dat de reserve op het actief in mindering zou zijn gebracht. Momenteel staat de teller op 24 dekkingsreserves.

Voorzieningen

Voor het jaar 2018 bestaan de voorzieningen uit de volgende posten:

Omschrijving (x € 1.000)	2018	2017
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.981	3.477
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	3.692	3.823
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	3.589	3.991
Totaal	11.262	11.291

Het verloop van de voorzieningen in 2018 is als volgt:

Omschrijving (x € 1.000)	Saldo begin 2018	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Saldo eind 2018
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
WW verplichtingen personeel	85	74	121		38
APPA langlevensrisico / wachtgeld	3.392	809	258		3.943
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.477	883	379		3.981
Onderhoudsegalisatievoorzieningen					
Groot onderhoud wegen	496	538	707		327
Groot onderhoud onroerende zaken	2.672	415	510		2.577
Onderhoud Cultuur Centrum De Hofnar	375	82	34		423
Onderhoud Cultuur Centrum De Hofnar Facilitaire deel	279	95	9		365
Totaal onderhoudsegalisatievoorzieningen	3.823	1.129	1.260		3.692
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting					
Voorziening riolering	3.784		310		3.474
Voorziening reiniging	207		92		115
Totaal door derden beklemde middelen	3.991		403		3.589
Totaal	11.291	2.012	2.042		11.262

Voorziening WW-verplichtingen personeel: Sinds 1 januari 2001 is de Werkloosheidswet ook op het gemeentepersoneel van toepassing. Daarnaast geldt een bovenwettelijke regeling in het kader van de zogenaamde OOW-operatie (overheidspersoneel onder werknemersverzekeringen). Vóór 2001 hadden de ambtenaren bij werkloosheid recht op wachtgeld. De WW-regeling is een slechtere regeling dan de wachtgeldregeling en bij de OOW-operatie is afgesproken dat ambtenaren van deze overgang geen nadeel mochten ondervinden. Daarom is tussen het LOGA (Landelijk overleg gemeentelijke arbeidsvoorwaarden) en de vakbonden een systeem van bovenwettelijke regelingen overeengekomen.

Op het loon wordt een pseudo WW-premie ingehouden, die niet behoeft te worden doorbetaald aan de uitkeringsinstanties en ook niet wordt "gespaard" voor toekomstige gevallen. Daarom zal de gemeente zelf eventuele WW-uitkeringen en - indien van toepassing - de bovenwettelijke regeling moeten betalen. Voor de lopende gevallen is in de jaarrekening 2006 een voorziening gevormd, die jaarlijks wordt geactualiseerd.

APPA langlevensrisico / wachtgeld: APPA is de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers. Wij moeten een voorziening treffen voor de mogelijke overdracht van pensioenverplichtingen van bestuurders. Bestuurders kunnen ervoor kiezen om na beëindiging van hun tijd als bestuurder, de pensioenverplichtingen die bij de gemeente zijn opgebouwd, over te dragen aan een andere pensioeninstantie, om daarmee pensioenbreuk te voorkomen. Daarnaast wordt er in deze voorziening rekening gehouden met de verplichting op wachtgeld.

Voorziening onderhoud wegen: De voorziening is bedoeld om de kosten van het onderhoud van de wegen te nivelleren, zodat er geen jaarlijkse schommelingen plaatsvinden in de benodigde bedragen. Hiervoor is een beheerplan beschikbaar, waaruit periodiek voor een vierjaarlijkse periode de storting in de voorziening wordt bepaald.

Voorziening groot onderhoud onroerende zaken: De voorziening is bedoeld om de kosten van het onderhoud van de gebouwen te nivelleren, zodat er geen jaarlijkse schommelingen plaatsvinden in de benodigde bedragen. Hiervoor is een beheerplan beschikbaar, waaruit de storting in de voorziening wordt bepaald.

Voorziening Onderhoud Cultuur centrum De Hofnar: De voorziening is bedoeld om de kosten van het onderhoud van de Hofnar te nivelleren, zodat er geen jaarlijkse schommelingen plaatsvinden in de benodigde bedragen. Het groot onderhoud van het eigenaarsdeel is per 1 augustus 2014 na een demarcatietraject overgegaan van de Stichting de Hofnar naar de gemeente.

Voorziening Onderhoud Cultuur centrum De Hofnar Facilitaire deel: De voorziening is bedoeld om de kosten van het onderhoud van de Hofnar te nivelleren, zodat er geen jaarlijkse schommelingen plaatsvinden in de benodigde bedragen. Het groot onderhoud van het eigenaarsdeel m.b.t. facilitaire deel is per 1 april 2017 na een demarcatietraject overgegaan van de Stichting de Hofnar naar de gemeente.

Voorziening riolering: De egalisatiereserve riolering is omgezet naar de voorziening riolering. Dit naar aanleiding van de wijziging in de BBV met ingang van begrotingsjaar 2014. Deze voorziening wordt gebruikt om voor- en nadelige resultaten van de functie riolering en waterzuivering mee te verrekenen en verder wordt dit bedrag ingezet in het kader van de tariefbepaling die voortvloeit uit het gemeentelijk rioleringsplan (GRP). De mutaties op deze voorziening zijn het resultaat van de verrekening van de baten en lasten in de exploitatie rioleringen in programma 1.

Voorziening reiniging: De egalisatiereserve reiniging is omgezet naar de voorziening reiniging. Dit naar aanleiding van de wijziging in de BBV met ingang van begrotingsjaar 2014. De voorziening reiniging is in het leven geroepen om nadelige en batige saldi op functie 721 reiniging met elkaar te kunnen verrekenen, zodat jaarlijks een budgettair neutrale situatie ontstaat. De mutaties op deze voorziening zijn het resultaat van de verrekening van de baten en lasten in de exploitatie reiniging in programma 1.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Omschrijving (x € 1.000)	2018	2017
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	62.748	62.573
Waarborgsommen	50	50
Totaal	62.798	62.623

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2018.

Omschrijving (x € 1.000)	Saldo begin 2018	Vermeerde ringen	aflossing en	Saldo eind 2018	Rentelast 2018
Onderhandse leningen	62.573	6.000	5.826	62.748	1.200
Waarborgsommen	50			50	
Totaal	62.623	6.000	5.826	62.798	1.200

De rentelasten van de onderhandse leningen bedroeg in 2018 € 1.199.989,-

Flottende passiva

Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

Voor het jaar 2018 bestaan de kortlopende schulden uit de volgende posten:

Omschrijving (x € 1.000)	2018	2017
Kasgeldleningen	0	0
Bank- en giroaldi	0	0
Overige schulden	16.025	11.164
Totaal	16.025	11.164

Overige schulden

Omschrijving (x € 1.000)	2018	2017
Crediteuren	10.439	4.314
Nog te betalen rente 2018	767	841
Nog te betalen subsidies	51	81
Nog te betalen doorschuif btw	0	536
Nog te betalen btw	12	0
Nog te betalen sociaal domein (wmo en Jeugdzorg)	2.649	3.609
Bijzondere Bijstand Zelfstandigen (BBZ)	0	115
Nog te betalen schuldhulpverlening	65	91
Nog te betalen kosten re-integratietrajecten, advies en inhuur	185	122
Nog te betalen kosten arbeidsmakelaar	77	77
Nog te betalen kosten herinrichten parkeerterrein	0	51
Nog te betalen Brabant Water huur brandkranen	0	32
Nog te betalen ondersteuning Bizob	3	16
Kosten naar draagkracht	113	0
Netto betalingen Werk & Inkomen	348	20
Nog te betalen naheffingsaanslag WerkKostenRegeling (WKR)	7	20
Nog te betalen kosten ruimtelijke ontwikkelingen	59	35
Nog te betalen infrastructurele kosten zoals wegonderhoud, openbare verlichting, verkeersregelinstallaties en rioolvervanging	170	232
Nog te betalen groenonderhoud (bermen, sloten)	15	26
Afrekening dienstverlening samenwerking GRS A2	337	266
Nog te betalen kosten leerlingen vervoer	6	18
Nog te betalen kosten digitale dienstverlening	28	0
Eindafrekening RUD Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)	0	69
Afrekening dwangsom flandrijs	0	38
Nog te betalen energiekosten	46	17
Nog te betalen inzet tijdelijk personeel	45	73
Waarborgsommen en inschrijfgelden	93	94
Nog te betalen cameratoezicht beveiliging securitas	0	30
Netto salarissen en levensloop	5	0
Nog te betalen identiteitsbewijzen, VOG's en Rijbewijzen	12	14
Promotiegelden kermis	11	8
Kosten multifunctionele sporthal en zwembad de Wedert	385	0
Overige nog te betalen kosten	97	319
Totaal	16.025	11.164

Nog te betalen subsidies

Omschrijving (x € 1.000)	2018	2017
Gemeentelijke monumenten	9	13
Novadic Kentron	0	26
Centrummanagement	1	14
Jeugdsport	2	2
Cultuurfonds	2	8
Evenementenfonds	13	0
Overige subsidies	24	18
Totaal	51	81

Overlopende passiva

Omschrijving (x € 1.000)	2018	2017
Van de Nederlandse Rijksoverheid ontvangen bedragen	329	416
Van overige Nederlandse overheidslichamen ontvangen bedragen	530	556
Overige vooruit ontvangen bedragen	102	44
Totaal	961	1.016

Van Nederlandse Rijksoverheidslichamen ontvangen bedragen

Omschrijving (x € 1.000)	2018	2017
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen	22	45
Ministerie van Infrastructuur en Milieu	197	341
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	110	30
Totaal	329	416

Van overige Nederlandse overheidslichamen ontvangen bedragen

Omschrijving (x € 1.000)	2018	2017
De Provincie Noord-Brabant	390	395
Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA)	99	128
Metropoolregio Eindhoven, voorheen Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE)	0	30
VNG International (IDEAL)	7	0
Cure Afvalbeheer (Samenwerkende gemeenten: Geldrop, Heeze-Leende en Valkenswaard)	27	0
Samenwerkende gemeenten Transnationaal Landschap De Groote Heide	7	3
Totaal	530	556

Overige vooruit ontvangen bedragen

Omschrijving (x € 1.000)	2018	2017
Vooruit ontvangen huren	6	6
Erfpacht Site mobiele telefonie	14	14
Bijdragen Wet Maatschappelijke Ondersteuning	53	0
Vergoeding zwerfafval Stichting Afvalfonds	28	22
Vooruit ontvangen vergoeding ruimtelijke projecten	0	0
Overige vooruit ontvangen bedragen	1	2
Totaal	102	44

Art. 52a Overlopende passiva

De in de balans opgenomen vooruit ontvangen voorschotten van Europese- en Nederlandse overheidslichamen op specifieke uitkeringen, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen bedragen (x €1000)	Saldo 1-1-2018	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2018
Regeling verbetering binnenklimaat huisvesting primair onderwijs	31	0	31	0
Ministeriële subsidie geluidsanering	341	51	195	197
Bijzondere Bijstand Zelfstandigen	30	140	60	110
Onderwijsachterstandenbeleid	0	56	52	4
Subsidie instandhouding Molen St. Antonius Abt Borkel en Schaft (BRIM)	14	4	0	18
Totaal Nederlandse Rijksoverheid	416	251	338	329
Gemeentelijke bijdragen Groote Heide	3	147	143	7
Cure Afvalbeheer (samenwerking Geldrop, Heeze-Leende en V'waard)	0	2.416	2.389	27
VNG International (IDEAL)	0	17	10	7
Provinciale subsidieregeling verkeer en vervoer	308	89	109	288
Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA)	128	9	38	99
Hoge Akkers fase 2 (ISV-3 bodem)	87	0	15	72
Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV gelden) bodem	30	0	0	30
Totaal overige overheidslichamen	556	2.678	2.704	530
Totaal alle overheidslichamen	972	2.929	3.042	859

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Omschrijving (x € 1.000)	Oorspronkelijk bedrag	Rente percentage	Boekwaarde 1-1-2018	Mutaties	Aflossing en/ Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2018
Woningbouw	101.267	3,5%-8,6%	95.973	0	500	95.473
Stichting waarborgfonds Sport	175		175	0	17	158
Sociaal culturele instellingen	85		0	0	0	0
Totaal	101.527		96.148	0	517	95.631

Niet op de balans opgenomen verplichtingen

Ter voldoening aan het gestelde in de verordening ex artikel 212 Gemeentewet geven wij hieronder een opsomming van de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente voor de komende jaren is gebonden. Alleen bedragen hoger dan € 20.000,- zijn opgenomen in de tabel.

Leverancier	Verplichting 2019	Einddatum
Ergon	€ 2.649.876,00	31-12-2022
Heijmans	€ 533.154,00	01-04-2023
Daams	€ 348.750,00	30-03-2020
RA infra	€ 133.360,00	30-04-2019
Ergon	€ 87.779,74	30-06-2019
IAK	€ 77.325,08	31-12-2019
Bizob	€ 62.252,64	-
Verbeek	€ 44.722,80	01-07-2019
LLOYD'S	€ 42.819,20	31-12-2019
Stichting Dorpshuis Borkel en Schaft	€ 42.468,00	30-06-2020
Proludic	€ 30.400,20	09-03-2022
Bosgroep Zuid Nederland	€ 25.576,53	31-12-2020
Nationale Bewegwijzeringsdienst	€ 25.000,00	31-12-2019
TH&P	€ 24.740,25	31-12-2022

Het resultaat over 2018

Het resultaat ten opzichte van de begroting

De gemeenterekening 2018 laat een nadelig saldo zien ter grootte van € 3.348.000. In de 2e bestuursrapportage is een jaarrekeningresultaat van € 1.850.000 geprognosticeerd. Het afwijkende resultaat wordt grotendeels veroorzaakt door de uitgaven binnen het sociaal domein, vastgoed en de extra stortingen in de voorziening APPA / wachtgeld.

Resultaat per programma

Overzicht programma resultaten in (x € 1.000)	Saldo: Begroting 2018 na wijziging	Saldo: Realisatie 2018	Totaal	Afwijking incidenteel	Afwijking structureel
1: Wonen	-5.855	-6.143	-288	-258	-30
2: Werken	-3.758	-3.511	247	307	-60
3: Vrije Tijd	-5.117	-5.123	-6	-6	-
4: Sociaal Domein	-23.913	-24.517	-605**	-254	-351
5: Bestuur & organisatie*	37.098	35.946	-1.152	-1.120	-32
Totaal	-1.545	-3.348	-1.804	-1.331	-473

*= Dit is inclusief overhead, onvoorzien, vennootschapsbelasting en algemene dekkingsmiddelen.

** In de 2^e berap 2018 is gemeld dat het verwachte tekort € 300.000,- zou bedragen. Dit is echter niet in de begroting verwerkt. Het totale tekort in de jaarrekening is € 605.000. Ten opzichte van de 2^e berap is het tekort op het sociaal domein € 305.000.

In het jaarverslag wordt een nadere toelichting gegeven over de financiële afwijkingen.

Omvang rekeningsaldo

In 2018 is er sprake van een negatief rekeningsaldo. Op basis van de autonome ontwikkelingen wordt de begroting aangepast, bijvoorbeeld ontwikkeling van de algemene uitkering en overige rijksmiddelen. Alle afwijkingen die zich in de loop van het jaar voordoen komen hierdoor tot uitdrukking in het rekeningresultaat.

Rekeningsaldo en mutatie eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente bestaat uit de aanwezige reserves, vermeerderd (c.q. verminderd) met het positieve (c.q. negatieve) saldo in de rekening. Zoals blijkt uit de gemeentebalans bedroeg het eigen vermogen op 31-12-2017 € 27.372.000 (incl. resultaat 2017), terwijl dat op 31-12-2018 is afgenomen tot € 23.768.000 (incl. resultaat), een afname met € 3.604.000 derhalve. Er is sprake van een negatief resultaat van € 3.348.000 in de gemeenterekening, na bestemming.

Incidentele baten en lasten

In de begroting 2018 is een overzicht opgenomen van de incidentele middelen en de bestemming daarvan. Doel daarvan is het bieden van inzicht aan de raad in verband met de begrotingsafwegingen en -autorisatie. Daarnaast is in de begroting 2017 aangegeven op welke wijze uiteindelijk structureel sluitende begrotingsramingen zijn bereikt. Van belang daarbij is dat structurele lasten door structurele baten worden gedekt en dat incidentele middelen slechts dienen ter dekking van incidentele lasten. In verband hiermee zijn dit soort overzichten, die ook voor het begrotingstoezicht van de provincie van belang zijn, in het BBV verplicht voorgeschreven. Ook bij de rekening dient een zodanig overzicht te worden gegeven.

Verloop post onvoorzien

Op grond van het BBV dient in de rekening te worden aangegeven welke aanwending in de loop van het jaar aan de stelpost voor onvoorzien uitgaven is gegeven. De bevoegdheid voor het aanwenden van het budget onvoorzien ligt bij de raad en is belast met het principe van de drie O's (onvoorspelbaar, onuitstelbaar en onvermijdbaar).

Verloop onvoorzien (x €1000)	Primitieve Begroting	Realisatie 2018
Saldo onvoorzien primitieve begroting	125	
Onderzoek muggen Borkel en Schaft		24
Afkoopsom horeca de Wedert		75
Div. kosten i.v.m. brandveiligheid Eurocircuit		14
Niet besteed saldo onvoorzien		12

Van bruto naar netto

Overzicht rekeningsaldo (x €1000)		
Bruto rekening saldo (resultaat voor bestemming reserves)		-3.603
Incidentele baten	865	-
Incidentele lasten	1.108	+
Per saldo mutatie aan reserves	255	+
Rekening saldo		-3.105

Nog af te wikkelen activiteiten

Een deel van het rekening saldo wordt veroorzaakt doordat in het begrotingsjaar 2018 een aantal activiteiten nog niet of niet geheel uitgevoerd konden worden. Om de voortgang van deze activiteiten veilig te stellen worden de budgetten overgeheveld naar 2019. Het gaat om de volgende activiteiten en restantbudgetten:

Nog af te wikkelen activiteiten (x €1.000)	
Verzelfstandiging volkstuincomplexen	15
Stimulering gevelverbeteringsfonds (onderdeel programma Masterplan Centrum)	409
Masterplan Centrum: deelstudies	82
Jongeren en jonge gezinnen	200
Omgevingswet	75
Groote Heide	32
Geenhoven Pilot	71
Verhoogde asielinstroom	149
Restyling	26
Totaal overhevelingen	1.058

Overzicht van incidentele baten en lasten

Bij het opmaken van de jaarrekening wordt het rekeningresultaat vastgesteld, positief dan wel negatief. Het resultaat is opgebouwd uit structurele en incidentele componenten. Om inzage te geven in het incidentele aandeel van het resultaat verwijzen wij naar de onderstaande overzichten:

Incidentele baten (x €1.000)	Begroting na wijziging	Realisatie Bedrag (€)
Reserve afwikkeling activiteiten:		
Stim. Economie MC gevelverbeteringsfonds	202	-
Studiekosten Masterplan Centrum	82	13
Opvang statushouders	210	9
Project Groote Heide	61	61
Begeleiding aangifte VPB	25	25
Evenementen	15	15
Project Restyling gemeentehuis	140	128
Programma huisvesting jongeren en jonge gezinnen	200	-
Gebiedsvisie Eurocircuit	32	32
Strat. Personeelsbeleid	34	34

Incidentele baten (x €1.000)	Begroting na wijziging	Realisatie Bedrag (€)
Dekking Algemene reserve:		
Boodschappenmand	41	13
Slim en efficiënt organiseren	71	15
Reconstructie Westzijde Markt	456	57
Stimulering woningbouwprogramma	500	-
Frictiekosten GRS A2	235	60
Implementatie omgevingswet	139	-
Strategisch personeelsbeleid	50	44
Doorontwikkeling dienstverlening/frontoffice	76	47
Overige eenmalige baten:		
Resultaat verkoop hulpmiddelen WMO - incidenteel	162	167
Grond-/vastgoedverkoppen	-	145
Totaal incidentele baten	2.731	865

Incidentele lasten (x €1000)	Begroting na wijziging	Realisatie Bedrag (€)
Reserve afwikkeling activiteiten:		
Stim. Economie MC gevelverbeteringsfonds	202	-
Studiekosten Masterplan Centrum	82	13
Opvang statushouders	210	9
Project Grote Heide	61	61
Begeleiding aangifte VPB	25	25
Evenementen	15	15
Project Restyling gemeentehuis	140	128
Programma huisvesting jongeren en jonge gezinnen	200	-
Gebiedsvisie Eurocircuit	32	32
Strat. Personeelsbeleid	34	34
Dekking Algemene reserve:		
Boodschappenmand	41	13
Slim en efficiënt organiseren	71	15
Reconstructie Westzijde Markt	456	57
Stimulering woningbouwprogramma	500	-
Frictiekosten GRS A2	235	60
Implementatie omgevingswet	139	-
Strategisch personeelsbeleid	50	44
Doorontwikkeling dienstverlening/frontoffice	76	47
Overige eenmalige lasten:		
Programmakosten Nulplusmaatregelen N69 (t/m 2021)	100	100
Privatisering Sporthal De Belleman/ incidenteel aanvullend	22	22
Doorontwikkeling frontoffice	40	4
Storting begrotingssaldo 2017-2019 in algemene reserve	292	292
Onderuitputting kapitaallasten (half jaar)	-376	-
Beleidsplan bos- en natuurterreinen	25	19
Implementatie Omgevingswet	180	-
Implementatie omgevingswet	100	53
Verzelfstandiging volkstuincomplexen	15	-
Ondermijning	10	10
PAS plan	50	50
VVE coördinatie	25	-
Onderzoek harmonisatie voorschoolse voorzieningen	15	4
Juridische capaciteit	68	-
Cursus digisterker	5	1
Totaal incidentele lasten	3.140	1.108

Begrotingsrechtmatigheid

De rekening van baten en lasten ziet er samengevat over 2018 als volgt uit:

Programma		Begroting na wijziging 2018		Realisatie 2018		Afwijking		Saldo	V/N
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten		
1	Wonen	21.049	15.193	20.314	14.171	735	-1.022	-287	N
2	Werken	4.207	449	3.978	467	229	18	247	V
3	Vrije Tijd	8.124	3.007	7.826	2.702	298	-305	-7	N
4	Sociaal Domein	32.908	8.995	33.866	9.349	-958	354	-604	N
5	Bestuur en Organisatie*	16.727	53.825	19.312	55.258	-2.585	1.433	-1.152	N

*= Dit is inclusief overhead, onvoorzien, vennootschapsbelasting en algemene dekkingsmiddelen.

Rekening van lasten en baten 2018

V= Voordeel, N = Nadeel

Alleen het programma Werken laat een positief saldo zien. Het negatief saldo op de programma's Wonen en Vrije Tijd worden veroorzaakt door een nadeel op de baten. Het negatieve saldo op de programma's Sociaal Domein en Bestuur & Organisatie worden veroorzaakt door een overschrijding op de lasten:

- Programma Wonen:
 - Het negatieve saldo op de baten wordt veroorzaakt doordat begrote uitgaven vanuit de reserves niet hebben plaatsgevonden.
- Programma Vrije Tijd:
 - Er ontstaat een nadeel doordat er minder inkomsten zijn gegeneerd dan begroot bij het CMD (€ 73.000)
 - De Hofnar laat een nadelig saldo zien van € 43.000 doordat de bezetting niet het gehele jaar volledig was.
 - Er is minder onttrokken uit de reserve voor onderhoud gebouwen (€ 283.000), wat een nadelig effect heeft op de baten in de exploitatie.
 - Er is minder onttrokken binnen de reserves Cultuur voor beeldende kunst en instrumenten.
 - Er is minder onttrokken binnen de reserves Sport voor de vervanging van de sportinventaris.
 - Er is minder onttrokken binnen de reserves Recreatie voor evenementen.
- Programma Sociaal Domein:
 - Dit programma laat een overschrijding op de lasten zien van € 958.000. Voor de uitgebreide toelichting verwijzen we naar de financiële toelichting in programma 4 Sociaal Domein.
- Programma Bestuur & Organisatie:
 - Door een lagere rekenrente is het noodzakelijk een aanvullende storting te doen in de voorziening APPA / wachtgeld om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen.
 - Er is € 436.000 incidenteel gestort in de voorziening APPA / wachtgeld om aan de wachtgeld verplichtingen te kunnen voldoen.
 - Door de onttrekking uit de Algemene reserve voor het resultaat 2017 ontstaat er een nadelig saldo op de lasten.

Voor een uitgebreidere toelichting op de financiële afwijkingen, verwijzen we naar de toelichtingen achter de programma's in het jaarverslag.

Wet Normering Topinkomen

De WNT is van toepassing op gemeente Valkenswaard. Het voor gemeente Valkenswaard toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 189.000 (het algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. *Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling*

bedragen x € 1	C. Miedema	R. van Eijck
functiegegevens	Griffier	Secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,9	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	75.106	110.924
Beloningen betaalbaar op termijn	12.288	17.935
<i>Subtotaal</i>	<i>87.394</i>	<i>128.859</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	170.100	189.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	87.394	128.859
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017		
bedragen x € 1	C. Miedema	R. van Eijck
functiegegevens	Griffier	Secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,9	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	76.372	113.970
Beloningen betaalbaar op termijn	11.365	16.746
<i>Subtotaal</i>	<i>87.737</i>	<i>130.716</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	162.900	181.000
Totale bezoldiging	87.737	130.716

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden.

Het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen. Indien het begrotingstotaal hoger is dan € 500 miljoen is de drempel gelijk aan € 3,75 miljoen plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat. De drempel is nooit lager dan €250.000.

De benutting van het drempelbedrag wordt berekend als gemiddelde over alle dagen in het kwartaal. Gemiddeld mag een decentrale overheid dus maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist hebben gehouden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	552,6525			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	229	266	292	122
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	323	286	260	431
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	73.687			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	73.687			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	552,6525			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	20.652	24.242	26.886	11.215
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	229	266	292	122

Financiële realisatie: rekening van baten en lasten

		Begroting 2018 primitief			Begroting 2018 na wijziging			Realisatie 2018		
	Programma	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1	Wonen	11.434	17.700	-6.266	11.758	19.350	-7.592	11.793	17.983	-6.190
2	Werken	87	3.826	-3.739	165	4.207	-4.042	183	3.487	-3.304
3	Vrije tijd	2.179	7.490	-5.311	2.535	7.669	-5.134	2.323	7.339	-5.016
4	Sociaal Domein	8.560	29.807	-21.247	8.570	32.908	-24.338	8.952	33.646	-24.694
5	Bestuur & Organisatie*	50.844	14.864	35.980	52.147	15.962	36.185	51.630	16.029	35.601
Resultaat voor bestemming		73.104	73.687	-583	75.175	80.096	-4.921	74.881	78.484	-3.603
	Mutaties reserves programma 1	588	100	488	3.435	1.699	1.736	2.379	2.332	47
	Mutaties reserves programma 2	-	-	-	284	-	284	284	491	-207
	Mutaties reserves programma 3	372	455	-83	472	455	17	380	487	-107
	Mutaties reserves programma 4	-	-	-	425	-	425	396	220	176
	Mutaties reserves programma 5	814	501	313	1.677	765	912	3.628	3.282	346
Totaal mutatie reserves		1.774	1.056	718	6.293	2.919	3.374	7.067	6.812	255
Resultaat na bestemming				135			-1.547			-3.348

*= Dit is inclusief overhead, onvoorzien, vennootschapsbelasting en algemene dekkingsmiddelen.

Algemene Dekkingsmiddelen

(bedragen x €1.000)	Realisatie 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Realisatie 2018
Algemene heffingen				
OZB	7.257	7.484	7.484	7.401
Toeristenbelasting	-	-	-	-
Precariobelasting	68	79	79	66
Reclamebelasting	82	90	90	78
Totaal algemene heffingen	7.407	7.653	7.653	7.545
Overige				
Algemene uitkering	39.427	41.040	42.413	42.504
Algemene uitkering voorgaande jaren	-159	-	-	-97
Totaal algemene uitkering	39.268	41.040	42.413	42.407
Dividend				
Dividend aandelen BNG	21	-	-	33
Uitkering bouwfonds	270	-	-	270
Totaal dividend	291	-	-	303
Rente resultaat	2.488	495	135	233
Totaal	49.454	49.188	50.201	50.488

Reserves en Voorzieningen

Het totaal van de reserves en voorzieningen van de gemeente bedraagt eind 2018 € 42,5 miljoen (inclusief de voorzieningen gevormd voor de grondexploitatie en dubieuze debiteuren). Hiervan bestaat € 18,7 miljoen uit voorzieningen en € 23,8 miljoen uit reserves en onverdeeld resultaat 2018.

Waar dat noodzakelijk is zijn voorzieningen aanwezig tot de benodigde omvang. Daarnaast beschikken wij over een ruim aantal reserves met daarin beduidende middelen om beoogde doelen te kunnen realiseren en om als achtervang te kunnen fungeren voor de opvang van tegenvallers indien aanwezige risico's zich zouden effectueren.

In 2015 zijn de reserves en voorzieningen geactualiseerd en is de nota reserves en voorzieningen herzien.

De reserves

Overzicht reserves (x€1.000)	Saldo begin 2018	Saldo eind 2018
Algemene reserve	10.610	6.302
Bestemmingsreserves (exclusief dekkingsreserves)	4.202	4.180
Dekkingsreserves	15.052	16.634
Jaarresultaat	-2.492	-3.348
Totaal reserves	27.372	23.768

De voorzieningen

Overzicht voorzieningen (x €1.000)	Saldo begin 2018	Saldo eind 2018
Voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's	3.477	3.981
Onderhoud- en egalisatievoorzieningen	3.823	3.692
Door derden beklemde middelen	3.991	3.589
Bouwgrondexploitatie	4.608	4.858
Dubieuze vorderingen	2.734	2.627
Totaal	18.633	18.747

Bijlagen

Bijlage 1 Kredieten

Kredieten	Begroot (€)	Werkelijk (€)	Restant (€)	Overheveling (€)
Verkeersregelininstallatie 2017-2018	157.000	-	157.000	157.000
Verkeersregelininstallatie	24.089	23.626	463	-
Belleman	695.000	32.366	662.634	662.634
Vrachtwag3en MAN TGS	188.367	188.367	-	-
Onkruidborstel machine	76.000	76.000	-	-
Verkeersregelininstallatie 2015	125.000	7.182	117.818	117.818
Vervanging parkeerautomaten	150.224	8.945	141.279	141.279
Masterplan Centrum: Westzijde	432.140	114	432.026	432.026
Masterplan Centrum: Corridor	254.094	187.042	67.052	67.052
Masterplan Centrum: Herinrichten parkeerterreinen	425.112	406.666	18.446	18.446
Masterplan Centrum: Richtepad	99.306	89.008	10.298	10.298
Masterplan Centrum Illuminatie	100.000	7.777	92.223	92.223
Herinrichting Karel Mollenstraat	383.800	383.800	-	-
Nulplus maatregelen N69	2.051.775	86.141	1.965.634	1.965.634
Vorbereidingskrediet N69	40.000	38.860	1.140	1.140
BC sport gemeentelijke kosten	895.497	278.495	617.002	617.002
BC Sport bouwkundige kosten	4.359.839	4.149.606	210.233	210.233
BC sport installatie kosten	1.972.660	1.972.660	-	-
BC sport renovatiekosten	554.660	554.660	-	-
BC sport inventariskosten	50.749	50.749	-	-
Maatregelen brandveiligheid gemeentelijke gebouwen	53.390	21.890	31.500	31.500
Renovatie/uitbreiding gymzaal Borkel	41.288	5.200	36.088	36.088
Sloop Barentzstraat 3	62.500	11.531	50.969	50.969
Beregeningsinstallatie Den Dries	268.690	195.243	73.447	73.447
Gemeentelijk Rioleringsplan (verzamel)	4.579.552	1.560.501	3.019.051	3.019.051
Maatr.pakket 2015-2016 waterkwaliteit de Dommel	182.132	-18088	200.220	200.220
Ommetje op de Malpie	299.062	-	299.062	299.062
Fietspad Malpie *	823.532	-	823.532	823.532

Kredieten	Begroot (€)	Werkelijk (€)	Restant (€)	Overheveling (€)
Zonnepanelen	553.352	14.184	539.168	539.168
Veemhal	30.617	30.482	135	-
Grootschalig herstel asfaltlagen	21.197	21.197	-	-
Grooschalig herstel asfaltlagen 2018	595.000	25.603	569.397	569.397
Sloop gemeentewerf Emmalaan	171.500	41.656	129.844	129.844
Groene uitstraling binnen de bebouwde kom	153.923	84.292	69.631	69.631
Groene uitstraling buiten de bebouwde kom	28.008	27.826	182	-
Natuurpoort Luikerweg	74.159	17.260	56.899	56.899
Betonputten verbeteren afvalinzameling	420.215	-	420.215	420.215
Veiligheidsvloer verbeteren afvalinzameling	97.400	-	97.400	97.400
Inrichting diverse sportparken 2017	52.014	4.768	47.246	47.246
Ligweide zwembad de Wedert	46.732	-	46.732	46.732
Renovatie atletiekbaan: vervangen onderlaag	215.000	-	215.000	215.000
Renovatie atletiekbaan: inrichting speelveld	240.000	-	240.000	240.000
Inrichting diverse sportparken 2018	108.285	5.554	102.731	102.731
Renovatie atletiekbaan; vervangen toplaag	507.837	-	507.837	507.837
Aanlegkosten atletiekbaan spp Den Dries	50.000	18.602	31.398	31.398
Vervanging kunstgrasvelden	55.620	23.261	32.359	-
Totaal kredieten	22.766.317	10.633.026	12.133.291	12.100.152

*De gereserveerde middelen (€ 823.532) voor de investering 'Aanpassing fietspad Malpie' zijn **niet** gemandateerd.

Bijlage 2 SiSa

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019									
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)			
			<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: D9 / 01	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: D9 / 02	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: D9 / 03	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: D9 / 04			
			€ 50.428	€ 1.694	€ 0	€ 0	Eindverantwoording Ja/Nee		
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag				
		<i>Aard controle n.v.t</i> Indicatornummer: D9 / 05	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: D9 / 06	<i>Aard controle n.v.t</i> Indicatornummer: D9 / 07	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: D9 / 08			<i>Aard controle n.v.t</i> Indicatornummer: D9 / 09	
		1						Ja	
IenW	E2	Stimuleringsregeling stille wegdekken Stimuleringsregeling stille wegdekken Gemeenten	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie over besteding (jaar T-1)	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee	
			<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: E2 / 01	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: E2 / 02	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: E2 / 03	<i>Aard controle n.v.t</i> Indicatornummer: E2 / 04	<i>Aard controle n.v.t</i> Indicatornummer: E2 / 05		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 258.491	€ 1.490.579	Ja	
					Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			
					<i>Aard controle n.v.t</i> Indicatornummer: E2 / 06			<i>Aard controle n.v.t</i> Indicatornummer: E2 / 06	

Jaarverslag & Jaarrekening 2018

lenW	E3	Subsidierегeling sanering verkeerslawaa Subsidierегeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding t/m jaar T	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 06</i>
			1 lenM/BSK-2017/97537	€ 27.654	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 lenM/BSK-2017/97534	€ 227.177	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 lenW/BSK-2018/236550	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Eindverantwoording Ja/Nee
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 12</i>
			1 lenM/BSK-2017/97537	€ 143.682	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			2 lenM/BSK-2017/97534	€ 644.600	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
			3 lenW/BSK-2018/236550	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeen tedeel 2018 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
		<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06</i>		
		€ 6.770.914	€ 78.297	€ 710.681	€ 4.442	€ 57.284	€ 147		
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee		
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente			
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)			
		<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12</i>		
		€ 457	€ 1.415	€ 0	€ 172.833	€ 0	Ja		
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeent edeel 2018 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob	
			<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06</i>	
			€ 5.217	€ 0	€ 12.530	€ 9.205	€ 15.577	€ 0	
		Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee					
		<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09</i>					
		€ 0	€ 0	Ja					

Bijlage 3 Taakvelden

Nr.	Taakveldomschrijving	Lasten begroot 2018	Baten begroting 2018	Lasten werkelijk 2018	Baten werkelijk 2018	Programma
0. Bestuur en ondersteuning						
0.1	Bestuur	1.765	-	2.289	10	B&O
0.2	Burgerzaken	1.056	599	1.044	589	B&O
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.459	767	1.630	788	Wonen
0.4	Overhead	10.674	236	10.595	221	Overhead
0.5	Treasury	-135	849	-240	774	AD
0.61	OZB woningen	34	4.985	50	4.875	B&O/AD
0.62	OZB niet-woningen	11	2.515	-	2.525	B&O/AD
0.63	Parkeerbelasting	-	746	5	736	Wonen
0.64	Belastingen overig	10	210	15	203	B&O/AD
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	1	42.414	-	42.407	AD
0.8	Overige baten en lasten	469	330	223	-	B&O/ Onvoorzien
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	-	-	-	-	Vpb
0.10	Mutaties reserves	2.920	6.293	6.812	7.067	B&O
1. Veiligheid						
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.555	-	1.545	2	B&O
1.2	Openbare orde en veiligheid	437	10	459	13	Wonen/SD/ B&O
2. Verkeer, vervoer en waterstaat						
2.1	Verkeer en vervoer	3.978	435	3.502	355	Wonen/Werken
2.2	Parkeren	189	-	199	-	Wonen
2.3	Recreatieve havens	-	-	-	-	-
2.4	Economische havens en waterwegen	-	-	-	-	-
2.5	Openbaar vervoer	-	-	-	-	-
3. Economie						
3.1	Economische ontwikkeling	934	8	382	33	Wonen/Werken
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	298	322	300	329	Wonen/Werken

Nr.	Taakveldomschrijving	Lasten begroot 2018	Baten begroting 2018	Lasten werkelijk 2018	Baten werkelijk 2018	Programma
3.4	Economische promotie	109	-	73	-	Vrije tijd/ AD
4. Onderwijs						
4.1	Openbaar basisonderwijs	-	-	-	-	Werken
4.2	Onderwijshuisvesting	1.709	-	1.765	-	Werken
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.323	138	1.058	138	Wonen/Werken /Vrije Tijd
5. Sport, cultuur en recreatie						
5.1	Sportbeleid en activering	372	21	481	46	Vrije Tijd
5.2	Sportaccommodaties	2.344	858	2.260	984	Vrije Tijd
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.681	946	2.696	840	Wonen/Vrije Tijd
5.4	Musea	214	-	212	-	Wonen/Vrije Tijd
5.5	Cultureel erfgoed	76	18	59	11	-
5.6	Media	605	-	606	-	Vrije Tijd/B&O
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.657	234	3.905	285	Wonen/Vrije Tijd
6. Sociaal domein						
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.603	28	3.994	92	SD/B&O
6.2	Wijkteams	672	-	567	-	Sociaal Domein
6.3	Inkomensregelingen	11.072	7.866	10.491	7.830	Sociaal Domein
6.4	Begeleide participatie	3.398	-	3.380	-	Sociaal Domein
6.5	Arbeidsparticipatie	721	-	692	-	Sociaal Domein
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	265	-	295	-	Sociaal Domein
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	4.689	503	5.937	804	Sociaal Domein
6.72	Maatwerkdienstverlening -18	5.977	-	6.485	14	Sociaal Domein
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-	-	-
6.82	Geëscaleerde zorg -18	336	-	628	-	Sociaal Domein
7. Volksgezondheid en milieu						
7.1	Volksgezondheid	931	-	921	-	Sociaal Domein
7.2	Riolering	2.021	3.114	2.096	3.172	Wonen
7.3	Afval	2.507	3.316	2.574	3.457	Wonen
7.4	Milieubeheer	815	-	912	129	Wonen/B&O
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	245	174	253	212	Sociaal Domein
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
8.1	Ruimtelijke ordening	983	60	942	3	Wonen/Werken
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.881	2.881	2.378	2.459	Wonen

Nr.	Taakveldomschrijving	Lasten begroot 2018	Baten begroting 2018	Lasten werkelijk 2018	Baten werkelijk 2018	Programma
8.3	Wonen en bouwen	1.156	593	825	543	Wonen

Bijlage 4 Mutaties reserves per programma

Programma 1

Mutaties reserves	Omschrijving	Toevoeging (€)	Onttrekking (€)
Beeldende kunst	Storting beeldende kunst Lage Heide Wonen 2018	74.879	
	Storting beeldende kunst Molensteen 2018	7.838	
	Storting beeldende kunst Vlasakker 2018	3.389	
Speeltoestellen (BOR)	Vaste storting	77.350	
	Dekking kosten		88.638
Reserve instandh. buitenter. peuterspeelzalen	Vaste storting	4.515	
Bestemmingsreserve Rood voor groen	Storting Reserve Rood voor Groen Lage Heide Wonen	50.355	
Reserve groot onderhoud woonwagens en standplaatse	Dekking kosten		20.500
Reserve woonwagens	Dekking kapitaallasten		3.073
Winstneming GREXEN	Tussentijdse winstneming 2018 Biestven	92.000	
	Tussentijdse winstneming 2018 Kloosterpark	1.000	
	Tussentijdse winstneming 2018 Lage Heide	12.000	
	Tussentijdse winstneming 2018 Luikerweg 55	43.000	
	Tussentijdse winstneming 2018 Molensteen	76.000	
Algemene reserve	Storting voorziening Dommelkwartier		39.017
	Storting voorziening Carolusdreef 100		2.323
	Storting voorziening Hoge Akkers		182.270
	Storting voorziening Veldbeemd		4.762
	Storting voorziening Vlasakker		22.935
	Reconstructie Europalaan		2.773
	Reconstructie Markt Westzijde		56.563
	Visie Eurocircuit		17.825
	Nulplusmaatregelen N69, vormen dekkingreserve		1.599.625
Afwikkeling activiteiten	Gebiedsvisie Eurocircuit		32.200
	Programma huisvesting jongeren en jonge gezinnen		200.000
	Implementatie omgevingswet	74.794	
	Programma huisvesting jongeren en jonge gezinnen	200.000	
	Verzelfstandiging volkstuincomplexen	15.000	
Dekkingsreserve nulplusmaatregelen N69	Storting t.l.v. algemene reserve	1.599.625	
Bewaakte fietsenstalling PI Brigadeplein	Dekking kapitaallasten		26.801

Mutaties reserves	Omschrijving	Toevoeging (€)	Onttrekking (€)
Dekkingsreserve voertuigen 2008	Dekking kapitaallasten		5.250
Dekkingsreserve voertuigen 2009	Dekking kapitaallasten		27.775
Dekkingsreserve voertuigen 2010	Dekking kapitaallasten		34.574
Dekkingsreserve voertuigen 2011	Dekking kapitaallasten		11.846
Totaal mutatie programma 1		2.331.745	2.378.750

Programma 2

Mutaties reserves	Omschrijving	Toevoeging (€)	Onttrekking (€)
Afwikkeling activiteiten	Stimulering gevelverbeteringsfonds (ond Masterplan Centrum)		202.400
	Masterplan Centrum: deelstudies		81.875
	Masterplan Centrum: deelstudies	81.875	
	Stimulering gevelverbeteringsfonds (ond Masterplan Centrum)	408.650	
Totaal mutatie programma 2		490.525	284.275

Programma 3

Mutaties reserves	Omschrijving	Toevoeging (€)	Onttrekking (€)
Vervanging instrumenten CMD	Vaste storting	13.070	
	Dekking kosten		3.491
Dekkingsreserve klimaatbeheersing CC de Hofnar	Dekking kapitaallasten		12.619
Geact. gebouwen:cultuurcentrum	Dekking kapitaallasten		261.309
Dekkingsreserve parkeerplaats 't Heike	Dekking kapitaallasten		2.320
Dekkingsreserve speeltoestellen buitenbad	Dekking kapitaallasten		3.362
Vervanging inventaris sport	Vaste storting	19.545	
	Dekking kosten		21.034
Dekkingsreserve BC Sport	Vormen dekkingsreserve	400.000	
Evenementenreserve	Vaste storting	22.500	
Afwikkeling activiteiten	Project Groote Heide		60.500
	Evenementen		15.000
	Project Groote Heide	32.000	
Totaal mutatie programma 3		487.115	379.635

Programma 4

Mutaties reserves	Omschrijving	Toevoeging (€)	Onttrekking (€)
Algemene reserve	Herhuisvesting boodschappenmand		12.801
Afwikkeling activiteiten	Geenhoven Pilot	71.300	
	Verhoogde asielinstroom	148.809	
	Opvang statushouders		209.800
Egalisatiereserve WMO	Dekking kosten i.v.m. 'Glijdende schaal'		174.000
Totaal mutatie programma 4		220.109	396.601

Programma 5

Mutaties reserves	Omschrijving	Toevoeging (€)	Onttrekking (€)
Bestemmingsreserve Winstuitkering HNG	Uitname 2018		269.636
Dekkingsreserve ICT algemeen	Dekking kosten		68.010
Algemene Reserve	Bestemming resultaat 2017		2.491.540
	Doorontwikkeling dienstverlening/frontoffice		47.232
	Frictiekosten GRS A2		59.802
	Slim en efficiënt organiseren		15.452
	Strategisch personeelsbeleid		44.191
	Toevoeging resultaat primitieve begroting 2016-2020	291.725	
Afwikkeling activiteiten	Project Restyling gemeentehuis		140.000
	Strategisch personeelsbeleid		33.871
	Begeleiding aangifte VPB		25.000
	Project Restyling gemeentehuis	25.961	
Traktie ruimtelijk beheer	Vaste storting 2018	150.550	
	Dekking kosten 2018		19.000
	Vormen dekkingsreserve vrachtwagen		188.367
Duurzame bedrijfsmiddelen	Vaste storting 2018	58.260	
Geact. gebouwen gemeentehuis	Dekking kapitaallasten		179.989
Geact. gebouwen:vm raadhuis	Dekking kapitaallasten		28.297
Dekkingsreserve vrachtwagen	Dekking kapitaallasten		12.558
Dekkingsreserve vrachtwagen	Storting t.l.v. reserve tractie	188.367	
Dekkingsreserve onkruidborstel machine	Dekking kapitaallasten		5.067
Dekkingsreserve onkruidborstel machine	Storting t.l.v. onkruidbestrijding	76.000	
Saldo jaarrekening	Rekeningresultaat 2017	2.491.540	
Totaal mutatie programma 5		3.282.403	3.628.012

Bijlage 5 EMU-saldo

EMU-Saldo⁵		Realisatie 2017	Realisatie 2018
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-2.724	-3.603
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	3.496	3.307
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	1.642	2.012
4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	4.667	10.784
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	1.016	961
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:	-	192
	Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord		
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	2.796	2.276
8	Baten bouwgrondexploitatie:	6.389	9.080
	Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord		
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	205	883
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	Nee	Nee
11	Verkoop van effecten:		
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	Nee	Nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	-	-
Berekend EMU-saldo		2.151	-1.994

⁵ Economische en Monetaire Unie